

НАУКОВИЙ ВІСНИК

МУЗЕЮ ІВАНА ФРАНКА
У ЛЬВОВІ

Випуск
16

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЛІТЕРАТУРНО-МЕМОРІАЛЬНИЙ
МУЗЕЙ ІВАНА ФРАНКА

НАУКОВИЙ ВІСНИК

МУЗЕЮ ІВАНА ФРАНКА
У ЛЬВОВІ

**ДОКУМЕНТИ І МАТЕРІАЛИ
ПРО ІСТОРІЮ МУЗЕЮ
В 1950–1955 роках**

**16
Випуск**

Апріорі • Львів • 2014

УДК 069.02:929(477.83-25)"1944/1950"(082)

ББК 4744(4Ук-25Львів)6я43+Ш5(4Ук)5/6-4Франкол61я43

Н 535

Н 535 Науковий вісник Музею Івана Франка у Львові: Випуск 16. –
Львів : Апріорі, 2014. – 224 с.

ISBN 978-617-629-226-5

У шістнадцятому випуску «Наукового вісника музею Івана Франка у Львові» публікуються документи і матеріали про діяльність музею в 1950–1955 роках, яка спрямована на вдосконалення експозиції, на оновлення кадрів працівників. Заслуговує на увагу участь музею у створенні експозицій музеїв Івана Франка у Нагуєвичах та у Криворівні, музею Лесі Українки в Колодяжному. Розповідається про перші кроки музею і громадськості щодо вшанування столітнього ювілею Івана Франка.

Друкується

*за ухвалою Науково-методичної ради
Львівського національного літературно-
меморіального музею Івана Франка.*

Упорядники:

Роман Горак, Віра Бонь,
Ольга Глібовицька, Петро Зозуляк

Підготовка текстів:

Віра Бонь, Марія Войціцька,
Ольга Глібовицька, Яким Горак

Відповідальний за випуск
Петро Зозуляк

Видається з 2000 року

Лф 0584

© Львівський національний літературно-
меморіальний музей Івана Франка, 2014

ISBN 978-617-629-226-5

© Видавництво «Апріорі», 2014

ЗМІСТ

Віра Бонь.

З історії музею (1950–1960).....	13
----------------------------------	----

ДОКУМЕНТИ І МАТЕРІАЛИ (1950–1955 рр.)

№ 1	1950 р. – Склад Науково-методичної ради Львівського літературно-меморіального музею Івана Франка.....	44
№ 2	1950 р., січня 10. – Протокол № 1 засідання Науково-методичної ради музею	45
№ 3	1950 р., січня 10. – Один із розділів плану роботи музею	45
№ 4	1950 р., лютого 16. – Лист Комітету в справах культурно-освітніх установ при Раді Міністрів УРСР до директора музею І. Кияшка	48
№ 5	1950 р., лютого 25. – Лист Комітету в справах культурно-освітніх установ до директора музею І. Кияшка	49
№ 6	1950 р., березня 8. – Протокол № 3 засідання Науково-методичної ради музею з обговоренням картин художника Бореяка	49
№ 7	1950 р., березня 16. – Лист Комітету в справах культурно-освітніх установ до завідувача Дрогобицького обласного відділу культурно-освітньої роботи С. Чорноморця щодо Нагуєвицького музею Івана Франка	50
№ 8	1950 р., березня 21. – Лист Комітету в справах культурно-освітніх установ до голови Комітету в справах мистецтв при Раді Міністрів УРСР М. Пащина щодо передачі до музею портрета І. Франка роботи художника Івана Труша	51
№ 9	1950 р., травня 8. – Лист Комітету в справах культурно-освітніх установ до директора музею І. Кияшка з дорученням скласти план Нагуєвицького музею	52

№ 10	1950 р., травня 30. – Лист Дрогобицького обласного відділу культурно-освітньої роботи до директора музею І. Кияшка про надання допомоги Нагуєвицькому музею.....	52
№ 11	1950 р., травня 30. – Лист Комітету в справах культурно-освітніх установ до директора музею І. Кияшка про твори І.Франка чеською та словацькою мовами, надіслані для музею	53
№ 12	1950 р., травня 30. – Наказ № 480 Комітету в справах культурно-освітніх установ про передачу до музею експонатів з Дрогобицького музею.....	53
№ 13	1950 р., червня 8. – Акт № 3 про закупівлю музеєм книжок для поповнення бібліотеки	54
№ 14	1950 р., червня 10. – Лист Комітету в справах культурно-освітніх установ до керуючого держбанком м. Львова про перейменування музею Івана Франка на Львівський державний літературно-меморіальний музей Івана Франка.....	56
№ 15	1950 р., червня 22. – Протокол № 7 засідання комісії Комітету в справах культурно-освітніх установ про обговорення і затвердження експозиції музею	56
№ 16	1950 р., липня 12. – Протокол № 8 засідання Науково-методичної Ради музею з обговоренням і затвердженням тематико-експозиційного плану музею в Нагуєвичах.....	59
№ 17	1950 р., липня 25. – Лист Комітету в справах культурно-освітніх установ до директора музею І. Кияшка про переміщення Нагуєвицького музею І. Франка в інший будинок	61
№ 18	1950 р., вересня 6. – Рішення виконкому Львівської міської ради № 1120 «Про передачу будинку нр.6 по вул. І. Франка музею Івана Франка в довготермінову оренду строком на 10 років»	62
№ 19	1950 р., вересня 16. – Акт на вступ експонатів до музею	62
№ 20	1950 р., жовтня 5. – Акт про закупівлю книжок для музею	63
№ 21	1950 р., жовтня 14. – Акт про передачу музею наукової літератури з Львівської міської бібліотеки іноземної літератури	64

№ 22	1950 р., жовтня 20. – Акт про передачу музею книг із Львівської міської бібліотеки.....	65
№ 23	1950 р., листопада 3. – Наказ № 930 Комітету в справах культурно-освітніх установ про надання допомоги Нагуєвицькому музею	65
№ 24	1950 р., листопада 14. – Протокол № 10 засідання кафедри української літератури Львівського педінституту спільно з науковими співробітниками музею.....	66
№ 25	1950 р., грудня 23. – Акт про вилучення окремих видань з бібліотеки музею.....	68
№ 26	1951 р., березня 7. – Лист директора Полтавського літературно-меморіального музею І. Котляревського до директора музею І. Кияшка	70
№ 27	1951 р., березня 17. – Акт про передачу музею 816 книг із міської бібліотеки іноземної літератури	71
№ 28	1951 р., квітня 7. – Лист Комітету в справах культурно-освітніх установ директорів музею І. Кияшку щодо створення у с. Колодяжне експозиції про життя і творчість Лесі Українки.....	72
№ 29	1951 р., квітня 10. – Протокол № 2 засідання Науково-методичної ради музею про обговорення проекту перебудови експозиції	73
№ 30	1951 р., квітня 20. – Наказ № 298 Комітету в справах культурно-освітніх установ про затвердження кошторису музею	75
№ 31	1951 р., травня 7. – Лист Управління музеїв Комітету в справах культурно-освітніх установ директорів музею І. Кияшку про затвердження плану роботи музею	75
№ 32	1951 р., травня 15. – Наказ № 23 по музею про подяку художникам за проект перебудови експозиції.....	76
№ 33	1951 р., травня 16. – Наказ № 24 по музею про створення в музеї рукописного відділу	76
№ 34	1951 р., травня 16. – Наказ № 25 по музею про поновлення на роботі Є. Христича	77
№ 35	1951 р., травня 29. – Допис «Франко – з нами, він – наш друг і сучасник».....	77
№ 36	1951 р., червня 22. – Наказ № 27 по музею про побудову експозиції-виставки Лесі Українки в с. Колодяжне	80

№ 37	1951 р., червня 25. – План наукового відрядження працівників музею Івана Франка в музеї Києва та Канівський заповідник-могилу Т. Г. Шевченка.....	81
№ 38	1951 р., липня 10. – Наказ № 30 по музею про звільнення з роботи М. Ходаківського та прийняття на роботу С. Сорочука	82
№ 39	1951 р., липня 11. – Лист Комітету в справах культурно-освітніх установ директорів музею та завідувачу Дрогобицьким облкультвідділом С. Чорноморцю.....	83
№ 40	1951 р., липня 20. – Протокол № 5 засідання Науково-методичної ради музею про обговорення проекту експозиції Лесі Українки в Колодязному	83
№ 41	1951 р., серпня 1. – Наказ № 34 по музею про посилення ідейно-виховної роботи в музеї.....	85
№ 42	1951 р., серпня 2. – Наказ № 667 Комітету в справах культурно-освітніх установ про перевірку й упорядкування літератури іноземними мовами	86
№ 43	1951 р., серпня 30. – Наказ № 37 по музею про кадрові зміни	88
№ 44	1951 р., листопада 9. – Лист Управління музеїв Комітету в справах культурно-освітніх установ директорів музею про затвердження тематико-експозиційного плану виставки Лесі Українки.....	89
№ 45	1952 р., січня 1. – Довідка про стан експонатів і музейних цінностей у музеї станом на 1.01.1952 р.	89
№ 46	1952 р., січня 1. – Довідка про стан бібліотеки у музеї станом на 01.01.1952 р.	90
№ 47	1952 р., січня 4. – Наказ № 12 Комітету в справах культурно-освітніх установ про призначення І. Кияшка директором музею з 6 червня 1949 року	90
№ 48	1952 р., січня 10. – Лист Управління музеїв директорів музею про написання методичної брошури	90
№ 49	1952 р., січня 10. – Лист Управління музеїв Комітету в справах культурно-освітніх установ директорів музею щодо подачі плану роботи музею і списку іноземної літератури	91

№ 50	1952 р., січня 10. – Із плану роботи музею на 1952 рік	92
№ 51	1952 р., січня 24. – Висновки Управління музеїв про план роботи музею на 1952 рік	94
№ 52	1952 р., січня 26. – Лист обласного відділу культурно- освітньої роботи виконкому Станіславської обласної ради депутатів трудящих до директора музею з проханням допомогти у створенні музею І. Франка в Криворівні	95
№ 53	1952 р., січня 29. – Наказ № 99 Комітету в справах культурно-освітніх установ про затвердження З. Туляка старшим бухгалтером музею	96
№ 54	1952 р., січня 29. – Лист директора Ленінградського музею історії релігії В. Бонч-Бруєвича директорові музею	96
№ 55	1952 р., початок лютого. – Звіт про відрядження до Дрогобича та Нагуєвич наукового працівника С. Сорочука	97
№ 56	1952 р., березня 4. – Лист директора Львівської обласної дитячої екскурсійно-туристської станції до директора музею	100
№ 57	1952 р., квітня 11. – Наказ № 318 Комітету в справах культурно-освітніх установ про перебудову експозиції музею в світлі партійних постанов	101
№ 58	1952 р., травня 21. – Лист Управління музеїв до директора музею про затвердження плану методичної брошури	102
№ 59	1952 р., між 18 та 29 липня. – Висновки Управління музеїв по тематико-експозиційному плану музею	103
№ 60	1952 р., серпня 2. – Лист Управління музеїв до директора музею І. Кияшка про затвердження тематико-експозиційного плану музею	104
№ 61	1952 р., вересня 3. – Наказ № 1051 Комітету в справах культурно-освітніх установ про звільнення І. Кияшка з посади директора музею	105
№ 62	1952 р., вересня 3. – Допис «Пам'ятник Іванові Франку в Криворівні»	105
№ 63	1952 р., жовтня 24. – Лист Управління музеїв до директора музею Я. Цегельника про схвалення лекції-екскурсії по музею	106

№ 64	1952 р., листопада 28. – Лист Управління музеїв до директора музею Я. Цегельника щодо структури експозиції музею	106
№ 65	1952 р., кінець року. – Довідка-інформація про музей і його діяльність.....	110
№ 66	1953 р., березня 6. – Лист бюро Комісії по літературах народів СРСР групі студентів Вінницького педагогічного інституту ім. М. Островського.....	119
№ 67	1953 р., березня 12. – Лист Комітету в справах культурно-освітніх установ до директора музею Я. Цегельника про вжиття рішучих заходів до написання методичної брошури	120
№ 68	1953 р., липня 4. – Акт про закупівлю музеєм картини Жиліна «Т. Г. Шевченко на засланні»	121
№ 69	1953р., серпня 18. – Допис «Вшанування пам'яті великого Каменяра».....	122
№ 70	1953 р., серпня 19. – Акт Львівського облліту про вилучення титульної сторінки з книжки «Борислав сміється» І. Франка з ілюстраціями Павла Ковжуна.....	123
№ 71	1953 р., серпня 27. – Протокол виробничої наради працівників музею з питань ремонту музею.....	124
№ 72	1953 р., жовтня 20. – З протоколу № 9 засідання Науково-методичної ради музею про тематичний план брошури.....	125
№ 73	1953 р., листопада 1. – Наказ № 46 по музею про звільнення В. Стецьківа від обов'язків заступника директора по науковій частині	127
№ 74	1953 р., листопада 3. – Звіт Я. Цегельника про наукову експедицію в Станіславську область і місто Чернівці з 21 жовтня по 1 листопада 1953 року.....	127
№ 75	1953 р., листопада 4. – Звіт наукового працівника музею С. Сорочука про відрядження до музеїв Станіславської області і в Чернівці.....	132
№ 76	1953 р., листопада 9. – Наказ № 50 по музею про призначення С. Сорочука тимчасово виконуючим обов'язки заступника директора по науковій частині	135

№ 77	1953 р., листопада 9. – Наказ № 51 по музею про звільнення Є. Христича з посади наукового працівника.....	136
№ 78	1953 р., листопада 12. – Наказ № 52 по музею про зарахування Л. Крючок на посаду наукового працівника.....	136
№ 79	1953 р., листопада 19. – Наказ № 52а по музею про зарахування Л. Полюги на посаду наукового працівника.....	136
№ 80	1953 р., листопада 21. – Лист Тараса Франка до директора музею	137
№ 81	1953 р., грудня 10. – Договір купівлі-продажу будинку Івана Франка	138
№ 82	1954 р., січня 20. – Лист Міністерства культури УРСР директорів музею про недоцільність передачі меморіальних речей І. Франка з бібліотеки-музею І. Франка в Криворівні Львівському музею І. Франка	139
№ 83	1954 р., січня 29. – Протокол № 1 засідання Науково-методичної ради музею про роботу над методичною брошурою та путівником.....	140
№ 84	1954 р., лютого 1. – Наказ № 63 по музею про звільнення Л. Кедринської з посади бібліотекаря.....	141
№ 85	1954 р., лютого 12. – Протокол № 6 засідання Науково-методичної ради музею з інформацією наукових працівників про виконану роботу.....	142
№ 86	1954 р., березня 3. – Повідомлення Управління музеїв директорів музею Я. Цегельнику про повернення Я. Солодченком особистих речей І. Франка.....	144
№ 87	1954 р., червня 3. – Наказ № 81 по музею про догану С. Дутко	144
№ 88	1954 р., липня 21. – Наказ № 89 по музею про сувору догану С. Сорочуку	145
№ 89	1954 р., серпня 6. – Наказ № 94 по музею про звільнення з посади бухгалтера Коцовського М. Й. та прийняття на цю посаду Г. Шаульського	145
№ 90	1954 р., серпня 11 – Бібліографічна довідка.....	146
№ 91	1954 р., вересня 7. – Наказ № 107 по музею про склад комісії для прийому ремонтних робіт	147

№ 92	1954 р., вересня 26. – Звіт працівника музею Л. Крючок про відрядження до Чернігова з 20 до 25 вересня 1954 р.	147
№ 93	1954 р., жовтня 1. – Наказ № 115 по музею про оголошення Н. Лукасевич суворої догани.....	148
№ 94	1954 р., жовтня 13. – Звіт заступника директора музею Є. Христича про відрядження до Полтави.....	149
№ 95	1954 р., листопада 5. – Пропозиція Міністерства культури УРСР директорів Львівського державного музею українського мистецтва В. Сем'ярчуку про передачу портрета І. Франка роботи І. Труша музею Івана Франка.....	152
№ 96	1954 р., листопада 20. – Наказ № 131 по музею про наведення порядку в експозиції, фондах і бібліотеці з попередженням про суворі адміністративні стягнення.....	152
№ 97	1954 р., грудня 16. – Наказ № 132 по музею про порушення в роботі колишньої завфондами Н. Лукасевич	153
№ 98	1955 р., січня 3. – Наказ № 2 по музею про зарахування М. Давидової на посаду наукового працівника.....	154
№ 99	1955 р., січня 18. – Лист правління УТКЗ директору музею Я. Цегельнику.....	155
№ 100	1955 р., січня 20. – Наказ № 6 по музею про оголошення догани з занесенням в особову справу завідувачу експозиційного відділу Л. Полюзі	155
№ 101	1955 р., січня 25. – Висновки комісії про стан експозиції музею	156
№ 102	1955 р., лютого 12 – Лист Міністру культури УРСР К. Литвину.....	159
№ 103	1955 р., лютого 19 – Лист начальнику Управління музеїв, образотворчого мистецтва і охорони пам'ятників культури В. Яценку.....	162
№ 104	1955 р., квітня 4 – Лист заступникові начальника Управління музеїв, образотворчого мистецтва і охорони пам'ятників культури Ю. Лесневському.....	163
№ 105	1955 р., травня 24. – Наказ № 20 по музею про підготовку складання плану нової експозиції.....	165

№ 106	1955 р., травня 31. – Наказ № 23 по музею про недоліки в роботі завідувача експозиції Л. Полюги.....	165
№ 107	1955 р., червня 8. – Лист Українського товариства культурного зв'язку з закордоном в.о. директора музею Є. Христичу.....	166
№ 108	1955 р., липня 7. – Рішення виконкому Львівської міської ради депутатів трудящих «Про передачу на баланс літературно-меморіального музею Івана Франка будинку № 154 по вул. І. Франка»	168
№ 109	1955 р., липня 12. – Наказ Міністра культури УРСР про підготовку святкування 100-річчя з дня народження Івана Франка	168
№ 110	1955 р., липень. – Наказ № 37 по музею про недоліки в роботі колишньої завідувача фондами Л. Крючок.....	171
№ 111	1955 р., серпня 2. – Лист директору музею Я. Цегельнику	172
№ 112	1955 р., серпня 11. – Лист голові правління УТКЗ Л. Кизі.....	172
№ 113	1955 р., серпня 16. – Акт № 3 про видачу Львівським державним музеєм українського мистецтва бібліотечних експонатів.....	173
№ 114	1955 р. серпня 24 – серпня 30. – Звіт наукового працівника М. Давидової про відрядження до Дрогобича, Борислава, Нагуєвич.....	174
№ 115	1955 р., вересня 5. – Список меморіальних речей, отриманих музеєм з Львівського державного музею українського мистецтва	177
№ 116	1955 р., жовтня 7. – Лист начальнику Управління музеїв, образотворчого мистецтва і охорони пам'ятників культури В. Яценку.....	178
№ 117	1955 р., жовтня 10. – Наказ № 57 по музею	181
№ 118	1955 р., жовтня 20. – Протокол № 11 засідання Науково-методичної ради музею	181
№ 119	1955 р., жовтня 20. – Лист голові Радянського комітету захисту миру М. Тихонову	183
№ 120	1955 р., жовтня 20. – Лист Радянському комітету захисту миру.....	184

№ 121	1955 р., жовтня 24. – Лист Міністру культури УРСР К. Литвину.....	184
№ 122	1955 р., жовтня 25. – Лист директору музею Я. Цегельнику	186
№ 123	1955 р., листопада 2. – Довідка з архівного фонду музею.....	186
№ 124	1955 р., листопада 11. – Наказ № 66 по музею про відрядження заступника директора музею по науковій частині В. Бонь до Києва.....	188
№ 125	1955 р., листопада 17. – Лист Тараса Франка та Марії Тобілевич-Кресан до Спілки письменників СРСР	188
№ 126	1955 р., листопада 18. – Постанова Ради Міністрів УРСР про утворення Республіканського комітету і обласних комісій по відзначенню 100-річчя з дня народження І. Франка.....	190
№ 127	1955 р., листопада 24. – Протокол № 12 засідання Науково-методичної ради музею	191
№ 128	1955 р., листопада 29. – Лист секретаря правління Спілки письменників СРСР М. Тихонова до Марії Тобілевич-Кресан.....	193
№ 129	1955 р., грудня 5. – Допис «До 100-річчя з дня народження Івана Франка»	194
№ 130	1955 р, грудня 16. – Лист від Львівського університету Голові Республіканського урядового комітету по підготовці та проведенню сторіччя з дня народження Івана Франка М. Бажану	195
№ 131	1955 р., грудня 17. – Лист діячів української культури Президентові АН УРСР з клопотанням про відзначення 100-літнього ювілею Івана Франка в міжнародному масштабі	197
№ 132	План роботи Львівського державного літературно- меморіального музею Івана Франка на 1956 рік	198
№ 133	Стаття Петра Козланюка «В гостях у Франків»	205
№ 134	Спогади Лесі Козік «Що розповіли старі фотографії» ...	207
№ 135	1953 р., березня 3. – Допис спецкора «Прикарпатської правди» Я. Солодченка «Іван Франко в Криворівні»	210
	Світлини	216

ВІРА БОНЬ

З ІСТОРІЇ МУЗЕЮ (1950–1960)*

З 50-х років робота у музеї стабілізується.

Перебудова експозицій музеїв у Львові та в Нагуєвичках (згідно ідеологічних настанов) зберегла музей від постійної критики, перевірок, «шефства». Тепер музей Івана Франка «провідний», допомагає іншим музеям, йому доручається написання методичної брошури, в якій має бути узагальнений досвід роботи інших музеїв.

У партійних наказах, постановах з ідеологічних питань музей Івана Франка в недоліках не згадується, навпаки, відзначається, що за останній час він провів «значну роботу в справі підвищення ідейно-політичного рівня і наукового змісту музейних фондів експонатами та розгортання серед населення культурно-освітньої роботи та боротьби з українським буржуазним націоналізмом»¹.

Постановою Ради Міністрів УРСР від 20 березня 1950 року літературно-меморіальний музей Івана Франка перейменовано на Львівський державний літературно-меморіальний музей Івана Франка.

Усе це відбулося після того, як звільнили Тараса Івановича Франка з посади директора музею і призначили на його місце заступника директора по науковій частині Кияшка Івана Омеляновича². Згідно з постановою Комітету в спра-

* Документи і матеріали про історію музею в 1956–1960 роках публікуються у 17-му випуску «Наукового вісника музею Івана Франка у Львові».

вах культурно-освітніх установ при Раді Міністрів УРСР від 6 липня 1949 року Т. Франка звільнили за «політичні і ідеологічні збочення» внаслідок чого «експозиція музею мала ряд буржуазно-націоналістичних помилок». У постанові було вказано: «Зобов'язати тов. Кияшко до 1.08.1949 р. закінчити докорінну перебудову експозиції на основі складеного акту бригадою наукових працівників Київського музею Т. Г. Шевченка» – (тієї самої бригади, яка написала «Висновки» по обстеженню музею Івана Франка, що лягли в основу горезвісної постанови про звільнення Т. Франка).

Директор музею І. Кияшко ретельно виконує розпорядження керівництва, розуміючи, чого вимагається. У 1949 році експозиція музею була змінена лише частково, а «докорінна» перебудова, якої вимагалось, була проведена лише в 1951 році. Проект обговорено на засіданні Науково-методичної ради (10 квітня 1951 р.) і рекомендовано до виконання. На засіданні були І. Кияшко, заступник директора по науковій частині М. Ходаківський, В. Стецьків, Н. Давидович і автори художнього оформлення Н. Зеленкова і Г. Зеленков (Львівський виробничий комбінат художнього фонду). Згідно з замовленням роботи закінчувались 25 серпня 1951 року.

Експозиційний план зберігся, займає 81 друковану сторінку, складений тематично.

У наказі Комітету відзначалось, що «експозиція музею перебудована згідно постанов ЦК КП(б)У і Ради Міністрів УРСР про стан і заходи покращення роботи музеїв».

У «Висновках» Управління музеїв Комітету в справах культурно-освітніх установ схвалювалась тематика експозиції, особливо підкреслювалась важливість таких тем: вплив російської літератури на світогляд і творчість І. Франка, боротьба Франка з українським буржуазним націоналізмом, відгуки на революцію 1905 року в Росії, пропаганда творчості М. Горького, увічнення пам'яті І. Франка в Радянському Союзі.

Нова експозиція, яку так хвалило керівництво, насправді була не науковою, виставкою. При тематичній подачі мате-

ріалів майже зникла біографія і творчість письменника. Художнє оформлення також було незадовільне: експонати на стінах подавались у п'ять рядів, рясніли великі цитати, діаграми, картини низької художньої якості, великі вітрини, громіздкі погруддя партійних діячів, українських і російських письменників.

Експозиція була розміщена у меморіальному будинку – в п'яти кімнатах першого поверху і у двох кімнатах на другому поверсі. Службове приміщення і бібліотеку (з другого поверху) перенесено до будинку М. Грушевського, який тепер був у власності музею І. Франка.

Ця експозиція проіснувала до 1956 року.

Багато праці доклали працівники Львівського музею у побудову музею Івана Франка в селі Нагуєвичах.

Розпочав цю справу ще колись у 1940 році Петро Франко. Тоді він був директором Львівського музею Івана Франка. При Спілці письменників України був створений комітет по відзначенню 85-річчя з дня народження Івана Франка. Петро Франко, як заступник голови (П. Тичина) комітету, вказав на потребу організувати музей І. Франка в Нагуєвичах, де народився його батько. У плані заходів комітету передбачалось виготовлення проекту будинку музею в Нагуєвичах.

Другим важливим задумом Петра Франка було відновлення садиби Франків у Нагуєвичах. Активним помічником у цій справі був небіж поета Микола Захарович Франко. Разом зі своїм приятелем Михайлом Громом (родич І. Франка) і працівниками Львівського музею на початку грудня 1941 року вони зібрали багато матеріалів для майбутнього музею.

У той час ще жив 82-річний брат Івана Франка – Захар. Своїми розповідями-спогадами він допомагав відтворити сиву давнину. Про це розповів Петро Козланюк у статті «В гостях у Франків»³ (подається у цьому виданні).

Здійснити задумане не судилось. Розпочалась Друга світова війна. Петро Франко був примусово евакуйований зі Львова, Миколу Захаровича розстріляли німецькі фашисти

(грудень, 1942 р.). 7 липня 1942 року помер в Нагуєвичах Захар Франко.

Після війни, у 1946 році в Нагуєвичах вперше був створений Музей Івана Франка. Він містився у хаті Миколи Франка, займав дві невеликі кімнати. Директором став Григорій Франко – старший брат Миколи. Експозицію дбайливо і з любов'ю оформив львівський художник Михайло Козік. Через багато літ про цей музей розповіла донька художника Олександра Козік у своїй статті-спогадах «Що розповіли старі фотографії»⁴ (подається у цьому виданні).

28 травня 1951 року минало 35 років з дня смерті Івана Франка. До цієї дати в Нагуєвичах вирішили перенести музей з хати Миколи Франка у просторе приміщення у центрі села. Це була хата єврея Бергера, який виїхав за межі України. Хату відремонтували, упорядкували довкілля.

30 травня 1950 року до директора Львівського музею І. Франка І. Кияшка звернувся завідувач Дрогобицького об'єднання культосвітньої роботи С. Чорноморець з проханням допомогти побудувати експозицію в Нагуєвичах. Управління музеїв своїми розпорядженнями (від 1 червня, 25 липня, 30 листопада 1950 р. та іншими) доручило Львівському музею скласти тематико-експозиційний план Нагуєвицького музею і після його затвердження побудувати експозицію. План склали наукові працівники С. Стецьків, Н. Лукасевич і Л. Кедринська, вони ж підібрали матеріал, побудували експозицію.

З Києва надійшли зауваження: «Звертаю Вам увагу на неправильну побудову експозиції в 1-й кімнаті. Барельєф Леніна і Сталіна у Вас розміщений неправильно: він не в центрі експозиції. Рекомендую Вам негайно змінити експозицію першої кімнати. Ідея експозиції першої кімнати така: Ленін і Сталін про культуру, про розквіт національних культур соціалістичних за змістом, про розвиток соціалістичних націй, про дружбу народів, в союзі яких в великій пошані культура окремих народів, а значить література і її діячі»⁵.

Експозицію оформляли ті ж художники Зеленкови, які робили Львівський музей. Експозиція була побудована тематично, план зберігся.

Про п'ятитисячний мітинг, який відбувся 28 травня 1951 року з нагоди відкриття музею, широко писали газети.

Збереглися світлини відкриття музею, проведення екскурсій, учасників мітингу.

Директором музею продовжував бути Григорій Франко. У цей же час тут працювали Степан Волох, Ганна Мусієнко, Надія Ткаченко.

У зв'язку з тим, що Львівський музей виконував основну роботу по побудові музею в Нагуєвичах, директор І. Кияшко ставив питання, щоб цей музей був філіалом Львівського, але тоді це питання не було вирішене.

Другим музеєм, якому Львівський музей Івана Франка постійно надавав допомогу, був музей в селі Криворівня Жаб'ївського р-ну Станіславської області (тепер Верховинський район Івано-Франківської області). З часу заснування цього музею уся його робота планувалась і виконувалась у погодженні та співучасті з Львівським музеєм.

26 січня 1952 року до Івана Кияшка звернувся завідувач обласного відділу культурно-освітньої роботи Станіславської області Резанов. Він повідомляв, що в селі Криворівня відкривається виставка, присвячена Франкові. Просив допомогти скласти тематико-експозиційний план, проспект лекцій-екскурсій та допомогти зібрати матеріали.

У вересні 1952 року в Криворівні відкрили пам'ятник-погруддя І. Франка. 30 січня 1953 року в хаті гуцула Василя Якіб'юка, у якого жив Іван Франко під час літніх канікул з 1906 по 1914 рік, відкрили Музей-бібліотеку Івана Франка. Матеріалів для створення музею на той час було багато, але з різних причин вони збереглися далеко не повністю.

Василь Якіб'юк (1866–1944 рр.) був людиною талановитою, займався мосяжництвом і різьбярством, умів фотографувати. В його хаті було багато виробів народного мистецтва.

цтва. Іван Франко у Криворівні написав кілька оповідань, статей, повість «Великий шум», яку письменник диктував синові В. Якіб'юка – Миколі, тоді учневі Вижницької гімназії. У Миколи зберігались рукописи цієї повісті. В хаті В. Якіб'юка залишилися інші рукописи І. Франка, особисті речі письменника, а також усе облаштування господарського дому, мистецьки виконані руками В. Якіб'юка. На той час жили ще люди, які пам'ятали письменника, зустрічалися з ним – священник Олекса Волянський, гуцули Василь Цвіленюк, Федір Харюк, Микола Терновський, Микола Потяк та інші. Були, отже, багаті матеріали для музею, але вони зникли після смерті Василя Якіб'юка, розшукати деякі з них і повернути до музею допомогли працівники Львівського музею Івана Франка.

У жовтні 1953 року в Станіславську область була відправлена наукова експедиція працівників Львівського музею, яка мала кілька завдань. Одним з них було – оглянути Музей-бібліотеку І. Франка в Криворівні та надати йому допомогу, розшукати меморіальні речі, пов'язані з пам'яттю І. Франка, довідатись, куди зникли меморіальні речі з хати В. Якіб'юка.

Експедиція у складі заступника директора по науковій роботі В. Стецькова, наукових працівників С. Сорочука та Н. Лукасевич працювала з 21 до 30 жовтня. Вони зустрілися з завідувачем Музею-бібліотеки в Криворівні М. Бойканюком, директором будинку народної творчості Г. Єфіменком, редактором обласної газети Сербіном, фотокореспондентом А. Фонда, працівниками Станіславського обласного управління культури, секретарем райкому партії Палієм та багатьма іншими селянами, які пам'ятали І. Франка і В. Якіб'юка.

Музей у Криворівні світився бідністю. З меморіальних речей С. Сорочук побачив лише стілець, на якому сидів колись І. Франко та миску, з якої їв. У результаті опитувань вдалося встановити, що у 1951 році до Криворівні приїхав письменник Михайло Стельмах у супроводі секретаря райкому партії Дуленко. Вони забрали багато рукописів І. Франка.

М. Стельмах обіцяв передати їх у рукописний відділ Академії наук у Києві. Пізніше зі Станіслава навідався спецкореспондент газети «Прикарпатська правда» Я. Солодченко. Він забрав решту рукописів Франка, а також меморіальні речі: чорнильницю, кисетницю, фотографії. Ці речі Солодченко показував редактору обласної газети Сербіну, сказавши, що «це подарували йому вдячні гуцули». Різні документи забрав секретар райкому партії Долинський, потім передав їх новообраному секретареві Палію, а той пред'явив їх працівникам експедиції. Це вже були залишки документів В. Якіб'юка (рецепти, квитанції та ін.).

Ще багато корисного вдалося придбати працівникам Львівського музею. Від Василя Бендейчука (внука В. Якіб'юка) вони придбали ручку, яку подарував Франкові його дід. У В. Бендейчука був фотоапарат В. Якіб'юка, але він подарував його директору Жаб'ївського лісопильного заводу В. Паращуку. Записали спогади про Івана Франка від Василя Равлюка – вчителя із села Орлець біля Снятина, який тричі зустрічався з письменником. Зробили світлини місць, де бував Іван Франко. Довідалися, що у працівника Станіславського музею Демченка була світлина І. Франка – як він у Криворівні під копицею сіна сидить і диктує секретареві. Довго мандрувала ця світлина з рук до рук, аж поки у 1956 році її закупив Львівський музей у М. Мандебури.

Про результати експедиції розповіли працівники музею у своїх звітах⁶.

У керівництва Львівського музею виникла думка – забрати з Криворівні меморіальні речі до Львівського музею. Це справедливо заперечив Я. Сірченко (заступник міністра культури): «Ів. Франко користувався цими речами в с. Криворівня, а не в м. Львові» – писав він і розпорядився відібрати з фондів Львівського музею матеріали, що пов'язані з перебуванням І. Франка в Криворівні і протягом першого кварталу 1954 року створити у Криворівнянській бібліотеці-музеї І. Франка повноцінну експозицію.

Наказ було виконано, до Криворівні поїхав науковий працівник Львівського музею Л. Полюга, відвіз підібрані експонати і допоміг в оформленні бібліотеки-музею І. Франка.

Листом від 3 березня 1954 року Управління музеїв повідомило, що Я. Солодченко повернув особисті речі І. Франка з хати В. Якіб'юка.

У 1956 році музей в Криворівні був ґрунтовно перебудований за тематико-експозиційним планом, складеним працівниками Львівського музею Марією Давидовою та Левком Полюгою. Це вже був Літературно-меморіальний музей Івана Франка.

Восени 1962 року до Криворівні на наукову конференцію, присвячену І. Франкові, приїхали вчені, працівники культури з усієї України. Від Львівського музею у конференції взяли участь Марія Давидова і Віра Бонь. Цікавою була тут їх зустріч з Тарасом Франком, донькою М. Коцюбинського Іриною, дружиною Марка Черемшини Наталією Семанюк та Платонідою Хоткевич – дружиною письменника Гната Хоткевича, яка тоді (з 1956 до 1966 року) працювала у музеї.

У 1976 році експозицію музею у Криворівні доповнено новими матеріалами. Роботи велися під керівництвом Петра Арсенича – наукового працівника Івано-Франківського краєзнавчого музею і М. Давидової.

Тоді ж, у 1976 році, вийшов друком перший путівник по експозиції криворівнянського музею, автором якого була Марія Давидова: «Літературно-меморіальний музей Івана Франка у Криворівні. Путівник українською і російською мовами. Видавництво «Карпати». Ужгород. 1976 р.».

Путівник засвідчив створення в експозиції багатого інтер'єру гуцульської оселі кінця ХІХ, початку ХХ століття: старовинна піч, складена з кахлів косівських майстрів, дерев'яне ліжко, різьблена скриня, мисник. На жердках – гуцульський одяг: сірак, сердак, тканина запаска, зимова шапка-рогатка, крисаня, перемітка, киптар, постолі, інкрустовані топірці, тобівки, вишиті рушники та багато інших старовинних речей.

З фондів Львівського музею до Криворівні було передано 46 предметів музейного значення, у тому числі меморіальні речі роботи В. Якіб'юка, речі гуцульського побуту, картини⁷.

Музей Івана Франка в Криворівні зібрав багату колекцію матеріалів, побудував цікаву експозицію і став популярним культурно-освітнім і науковим закладом. У цьому йому допоміг Львівський державний літературно-меморіальний музей Івана Франка.

Ще одне важливе завдання виконали працівники Львівського музею – вони допомогли побудувати кімнату-музей Лесі Українки в селі Колодяжному на Волині та зібрати матеріали для музею І. Котляревського в Полтаві.

Наукові працівники В. Стецьків і Є. Христич робили кімнату Лесі Українки. Вони склали тематичний план, підібрали і виготовили текстовий та ілюстративний матеріал, оформили експозицію.

План був побудований за розділами: Епоха визвольного руху в Росії і Україні початку ХХ ст.; Дитячі та юнацькі роки Лесі Українки; Леся Українка і марксизм та російські соціал-демократи; Письменники-сучасники Лесі Українки; Хвороба Лесі Українки, лікування, перебування у різних країнах; Вшанування пам'яті Лесі Українки.

Управління музеїв затвердило запропонований план, дало свої зауваження, які були враховані при побудові.

До кінця 1951 року музейна кімната Лесі Українки була відкрита.

У 1950 році в Полтаві готували до відкриття літературно-меморіальний музей І. Котляревського. На прохання земляків письменника у Львові за розпорядженням заступника голови виконкому обласної ради Семена Васильовича Стефаника була створена комісія по збору матеріалів для цього музею.

Очолив цю комісію директор Музею І. Франка І. Кияшко. Матеріали підбиралися в Музеї І. Франка, Музеї українського мистецтва, обласній бібліотеці, Етнографічному музеї, Бібліотеці АН УРСР та у приватних осіб.

У листах до Музею І. Франка (серпень 1950 р., березень 1951 р.) директор Полтавського музею І. Котляревського А. Залашко просив надіслати праці І. Франка: «Нарис історії української літератури», «Писання Котляревського в Галичині», «Великі роковини», «Галицький Москаль-чарівник», просить зафотографувати вулицю Котляревського у Львові, зробити фотознімки постановки «Наталка Полтавка» на сцені Львівського театру.

Просить також потурбувати І. Свенціцького, С. Щурата, Д. Лукіяновича, які обіцяли свою допомогу⁸.

Матеріали, організовані та зібрані Музеєм І. Франка, знайшли своє почесне місце в експозиції новоствореного Полтавського літературно-меморіального музею І. Котляревського.

У січні 1952 року заступник начальника Управління музеїв А. Петлюк повідомив І. Кияшка, що музеєві Івана Франка заплановано написання методичної брошури по питанню узагальнення практики музейної роботи на тему: «Методика відображення в експозиції літературно-меморіальних музеїв впливу передової російської літератури на формування світогляду і творчість класиків української літератури. Автор Кияшко І. О. Термін написання 10 серпня 1952 р., друкованих листків – 3, видати до 15 листопада 1952 р.».

Пропонувалось включити названу тему в план науково-дослідної роботи музею на 1952 рік, розробити, обговорити і затвердити на Науково-методичній раді план брошури, залучити наукових працівників до збору матеріалів і написання окремих розділів.

План-проспект брошури був складений, він зберігся. Під планом є підпис: «Автор І. Кияшко. 1 березня 1952 р.».

Управління музеїв розглянуло цей план і затвердило його.

3 вересня 1952 року І. Кияшко був переведений на посаду завідувача Львівського обласного відділу у справах культурно-освітніх установ і звільнений від роботи в музеї. Через багато літ, вийшовши на пенсію, він написав спогади: «Я був колись директором Музею Івана Франка»⁹. Спогади цікаві деякими

фактами, які відсутні в документах. Але потребує уточнення твердження І. Кияшка про те, що пам'ятник І. Франкові біля музею поставлений на його пропозицію, яка виникла при зустрічі з М. Рильським у 1949 році. Є документи про те, що пам'ятник поставлений стараннями Тараса Франка.

Не переконує твердження І. Кияшка про те, що архів і бібліотека І. Франка були перевезені до Києва у 1950 році на його пропозицію.

Працюючи у музеї, І. Кияшко утримував спокій в установі, розпочав активне спілкування з іншими музеями, придбав цінну літературу від приватних осіб, а також з Львівської міської бібліотеки іноземної літератури.

Після І. Кияшка обов'язки директора виконував В. Стецьків, а після нього з 4 грудня 1952 року директором музею став Цегельник Яків Хомич, філолог за освітою, кандидат філологічних наук.

Після І. Кияшка відповідальність за написання брошури перейшла на Я. Цегельника. Про що інформував новий директор керівництво – не знаємо. Але є лист-відповідь Я. Цегельнику про те, що його інформація не відповідає дійсності, бо при І. Кияшкові був складений не тільки план брошури, але й «підібрано повну бібліографію, налагоджено було зв'язок з рядом літературно-меморіальних музеїв України та передбачено виїзд до деяких музеїв для узагальнення досвіду».

У кінці жовтня 1953 року були організовані відрядження наукових працівників В. Стецькова, С. Сорочука, Н. Лукасевич до музеїв Марка Черемшини у Снятині, Василя Стефаника у Русові, музеїв Ольги Кобилянської і Юрія Федьковича в Чернівцях. Вони мали вивчити питання як в експозиціях цих музеїв показано вплив російської літератури на формування світогляду і творчості кожного з названих письменників.

У січні 1954 року працівники звітували про свою роботу над брошурою.

Брошура на безглузду тему, яка була нав'язана музеєві, написана не була. Часу витрачено багато, грошей також. Але

певна користь для працівників з їх праці одержана. Під час відряджень вони познайомились з роботою інших музеїв, обмінялись досвідом, зробили фотографії місць перебування Франка, записали спогади сучасників, придбали літературу, навіть деякі перші видання творів І. Франка.

Після завершення перебудови експозиції необхідно було написати путівник по тій же експозиції. В календарному плані роботи музею на 1954 рік вказано: «Підготувати для видання масовим тиражем «Провідник по музею Івана Франка» до 20 лютого. Відповідають науковці».

Путівник склали наукові працівники Н. Лукасевич, С. Сорочук, Л. Полюга, Л. Крючок, роботу вислали до Києва. З Управління музеїв надійшла відповідь, що спочатку «потрібна буде серйозна і глибока перевірка експозиції і лише потім вирішити питання про путівник»¹⁰.

Праця над путівником припинилась. Три перші автори Н. Лукасевич, С. Сорочук, Л. Крючок через непорозуміння з Я. Цегельником звільнились з роботи. Залишився Левко Полюга, і він разом з Марією Давидовою, яка почала працювати в музеї з січня 1955 року, взялися за складання нового тематико-експозиційного плану і написання наукового путівника. У кінці 1955 року до них доєдналась Віра Бонь, яка почала працювати на посаді заступника директора по науковій частині з 22 листопада 1955 року.

На засіданні Науково-методичної ради (24 листопада 1954 р.) обговорювалось питання про роботу над путівником. Директор Я. Цегельник сказав: «Робота над путівником йде повільно. Включається і очолює всю роботу по путівнику тов. Бонь. Вона відповідає за написання розділу «Життя і діяльність І. Франка з 1900–1916 рр.». І крім цього за путівник в цілому. Роботу прискіпити, щоб здати в редакцію не пізніше лютого місяця».

У квітні 1956 року новий путівник здано до друку. Рекомендуючи путівник до видання рецензент Олексій Дей (кандидат філологічних наук) писав: «Створення путівника по музею є

фактично завершальним станом будови й осмислення його експозиції. Путівникові, розповсюдженому значним тиражем, належить одна з першорядних ролей в популяризації музею [...]. Досі, незважаючи на значний уже час існування літературно-меморіального музею Івана Франка у Львові, не було створено путівника по цьому музею»¹¹.

Рецензент відзначив, що путівник заслуговує позитивної оцінки, радив внести деякі поправки, доповнення.

Згодом ми познайомились з критичним відгуком на путівник Володимира Дорошенка – відомого вченого-бібліографа, франкознавця, сучасника І. Франка, людини, яка у 1941 році рятувала музей І. Франка від знищення.

У своєму короткому відгуку на путівник В.Дорошенко згадав Петра Франка – першого директора музею, якого «большевики вивезли й тепер у своїх виданнях подають, що він умер таки того ж самого року, як і вивезені акад. А. Кримський і акад. К. Студинський. Речі й обстановку Музею вивіз я до Наукового т-ва ім. Шевченка та Національного музею. Про це очевидно в путівнику ні слова»¹².

Критичні зауваження В. Дорошенка справедливі, але писати про те, на що шановний автор звертає увагу, тоді в Радянському Союзі було заборонено.

Різні були відгуки на перший, дуже скромний путівник по музею – щось схвалювалось, радилось, критикувалось. Путівник, як реклама музею, робив корисну справу – відвідувачі приходили, оглядали експозицію, приносили експонати, дарували¹³.

У кінці 1955 року розпочалась підготовка до відзначення 100-ліття з дня народження Івана Франка. Секретаріат правління Спілки письменників СРСР організував комісію по відзначенню ювілею І. Франка (в межах СРСР). Голова комісії – О. Сурков.

У листопаді 1955 року була видана постанова Ради Міністрів УРСР про утворення Республіканського комітету і обласних комісій по відзначенню 100-річчя з дня народження

Івана Франка, голова комітету – Микола Бажан. Комітет прийняв «Заходи» по підготовці і проведенню цього свята. Планувався приїзд в Україну іноземних гостей і відвідання родинних місць письменника. У зв'язку з цим Міністерство культури України дало розпорядження перебудувати експозиції музеїв І. Франка у Львові та в Нагуєвичах.

Для перевірки стану експозиції у Львові була створена комісія, до складу якої увійшли вчені-франкознавці С. Щурат, І. Романченко, О. Дей, О. Мороз, скульптор І. Севера, художники В. Любчик, Черновський, директори музеїв Ю. Гошко, Б. Дудикевич, В. Сем'ярчук, Я. Цегельник.

Комісія оглянула і дійшла висновку, що при її побудові були допущені помилки у принципах побудови. Експозиція була побудована не за хронологією життя і діяльності І. Франка, а за окремими темами. Тому вона нагадувала виставку, а не музей. Комісія вказала на низький науковий рівень експозиції, перевантаження її другорядними матеріалами. Замість першовидань, документів, оригінальних речей подавались картини, малюнки низької художньої якості, громіздкі погруддя, цитати. Примітивним було оформлення експонатури. Комісія вказала на необхідність проведення ремонту меморіального будинку (всередині і зовні) та цегляної огорожі біля будинку, складання нового тематико-експозиційного плану і перебудови експозиції. Комісія висловила пропозиції:

«1. У зв'язку з тим, Що Львівський музей І. Франка є одночасно і літературним і меморіальним і не може задовольнити всезростаючих культурних потреб трудящих, доцільно було б до сторіччя з дня народження великого українського письменника-революціонера створити новий великий літературний музей Івана Франка, залишивши існуючий музей як меморіальний будинок.

2. Якщо немає реальних умов для побудови нового великого літературного музею Івана Франка в найближчий час, то тоді потрібно в 1955 році докорінно поліпшити експозицію існуючого музею або створити цілком нову експозицію,

розширивши експозиційну площу за рахунок канцелярії і будинку нр. 154, що знаходиться поруч з музеєм»¹⁴.

Ці добрі побажання вводились в життя музею протягом багатьох літ. Лише у 1986 році у будинку Івана Франка створено меморіал. Тоді літературну частину відокремлено і перенесено до будинку Михайла Грушевського – ім'я якого в матеріалах музею ніколи не згадувалось, а писалось: «сусідній будинок № 154».

Тепер же, у 1955–1956 роках, за дуже короткий час і у складних музейних умовах (постійні непорозуміння працівників з директором) був проведений поточний ремонт приміщень, складений новий тематико-експозиційний план і перебудована експозиція у Львові та Нагуєвичах.

Почались роботи з необґрунтованих покарань завідувача експозиційного відділу Л. Полюги. Йому було винесено догану з занесенням в особову справу «за несвоєчасне виконання доручених завдань».

В іншому наказі вказувалось на «помилки» Л. Полюги – «не дав у вітрину цитати В. Стефаника, скерованої проти українських буржуазних націоналістів». Пішла з роботи завідувач фондами Л. Крючок, яка, як і її попередниця Н. Лукасевич, постійно звинувачувалась в постійних проступках.

У таких умовах складався план перебудови експозиції. Над ним працювали Л. Полюга, М. Давидова, Є. Христич, В. Бонь (у 1956 році Є. Христич звільнився з роботи).

Наказом по музею (від 3 січня 1956 р.) відповідальність за перебудову усієї експозиції покладено на В. Бонь – заступника директора по науковій частині.

Експозиція вперше планувалась у двох будинках: в меморіальному – розділ «Життя і творчість Івана Франка» та в будинку Михайла Грушевського – розділ «Вшанування пам'яті Івана Франка» (цей розділ тепер подавався значно розширеним, повністю перебудованим).

Варто нагадати, що будинок Івана Франка, де розміщений перший розділ експозиції, був переданий у державну

власність. Будинок куплено у Тараса Франка за 96 тис. крб. Є документ – розпорядження Ради Міністрів Української РСР – № 677 від 10 червня 1953 року про придбання домоволодіння по вул. Івана Франка 1954 (Фонди музею № 2547 НДФ).

Будинок М. Грушевського (другий розділ експозиції) був переданий музею на основі документа – рішення виконкому Львівської міської ради депутатів трудящих від 7 липня 1955 року «Про передачу на баланс літературно-меморіального музею Івана Франка будинку № 154 по вулиці І. Франка».

За побудову другого розділу експозиції відповідала М. Давидова (на той час виконувала обов'язки завідувача фондами). Вона подала такі теми: «Вшанування пам'яті І. Франка в Західних областях України», «Вшанування пам'яті І. Франка в Радянському Союзі», «Франко і мистецтво», «Франко і театр», «Відзначення століття з дня народження І. Франка».

Графічні плани побудови експозиції виконали наукові працівники. Їх консультував художник В. Форостецький. Фотографії, паспарту, цитати, рами та інше обладнання виконали майстерні Львова та Києва.

У висновках комісії, створеної Львівським обкомом КП України, по прийому нової експозиції музею 10 серпня 1956 року (голова Б. Дудикевич) вказувалось, що експозиція музею «відповідає загальним вимогам радянського франкознавства і музеєзнавства. Експозиційну площу значно розширено за рахунок сусіднього будинку нр. 154. Нова експозиція побудована в суворо хронологічній послідовності». Схвалюється розділ «Вшанування пам'яті І. Франка», де експонуються матеріали про постановку п'єс І. Франка на сценах театрів, документи про відзначення 100-річчя з дня народження І. Франка, відзначається, що в розділі «Франко і мистецтво» зібрані кращі художні роботи, присвячені І. Франкові.

Паралельно йшли роботи по перебудові музею в Нагуєвичах. У листі Міністра культури К. Литвина голові виконкому Дрогобицької облради І. Яворському вказувалось, що «музей цей не може перебувати в такому незадовільному становищі

на батьківщині письменника – в селі Івана Франка, яке під час ювілею буде відвідано численними гостями».

Перебудувати експозицію доручено Львівському музею І. Франка. Кошти на перебудову (60 тис. крб) мав виділити Дрогобицький облвиконком. Наказом по музею (від 21 березня 1956 р.) відповідальним за підготовку і перебудову експозиції в Нагуєвичах призначено Л. Полюгу. За дуже короткий час він склав новий план експозиції, разом з М. Давидовою підібрали у фондах матеріали, дали замовлення на виготовлення експонатури і всього обладнання.

Наказом Міністерства культури від 19 липня 1956 року зобов'язано заступника директора В. Бонь (на той час виконувала обов'язки директора) перевірити стан експозиції музею в Нагуєвичах і надати допомогу в перебудові.

27 серпня Л. Полюга і В. Бонь повезли до Нагуєвич (вантажною машиною) виготовлені у Львові експонати і побудували експозицію (п'ять просторих кімнат). На місці їм допомагала в роботі новопризначена завідувач музею Ганна Гром і працівники музею.

Настав час підвести підсумки роботи музею по підготовці до ювілею, вказати роботи, які були виконані, назвати кращих. У наказі № 69 від 30 грудня 1956 р. який підписав директор Я. Цегельник, подано прізвища працівників, яким оголошено подяку із занесенням в особову справу за кращу роботу. Серед названих не було жодного наукового працівника, який працював по перебудові експозиції.

6 лютого 1957 року до Міністерства культури був надісланий лист за підписом Мініна-Колбасіна (тимчасово виконував обов'язки заступника директора по науковій частині на час відпустки В. Бонь) з представленням до преміювання працівників музею. Серед названих, окрім директора Я. Цегельника, не було ні одного наукового працівника.

У кінці 1956 року Я. Цегельник написав звіт про роботу музею в ювілейному році і без обговорення на Науково-методичній раді надіслав до Міністерства культури. У звіті детально

подав перелік та опис робіт, назвав прізвища тих, хто на його думку добре працював. Директор зробив висновок: «В основному всі працівники музею (за винятком Бонь, Давидової, Полюги) з покладеними на них зобов'язаннями справились».

Після цього роботу музею перевіряла комісія, був наказ Міністерства культури про незадовільне керівництво музеєм, але в документах музею цього наказу не виявлено. Про його існування працівники музею довідались з висновків чергової перевірки роботи музею, яку провела інспектор Управління музеїв Забарилі Олександра Климівна у вересні 1958 року. Вона писала: «Отже, треба відмітити, що після наказу по Міністерству про незадовільне керівництво музеєм, робота колективу музею покращала, директор музею тов. Цегельник ще не зовсім усвідомив критичні зауваження комісії по перевірці музею. Він до цього часу не ознайомив наукових працівників ні з висновками комісії, ні з наказом по Міністерству культури УРСР».

Кінець цим постійним перевіркам музею поклав начальник обласного управління культури Я. Вітошинський. На його клопотання був даний наказ по Міністерству культури від 26 грудня 1958 року про звільнення Я. Цегельника і призначення на посаду директора музею Кіх Марії Семенівни.

Основним завданням працівників музею був збір матеріалів про відзначення 100-літнього ювілею Івана Франка. Багато допомогло Українське товариство культурного зв'язку з закордоном (УТКЗ). Були написані листи за кордон у різні організації, установи, до приватних осіб. Велику колекцію документів та матеріалів придбав музей від Юрія Назаренка¹⁵. Шість томів збірки «Україна і світ. Іван Франко. Перший в історії українського народу міжнародний ювіляр» (Фонди гр. «Ор». Інв. №1450). Це величезна історія домагань української громадськості для всесвітнього відзначення столітнього ювілею І. Франка.

Радянське керівництво хотіло звузити межі відзначення ювілею класика української літератури до кордонів СРСР.

Матеріали, зібрані в музеї, засвідчують, що коли у жовтні 1955 року в Австрії узгоджувався список кандидатур світових ювілярів 1956 року, від Радянського Союзу був запропонований Ф. Достоевський (75 років від дня смерті). Клопотання від України не було подане.

У листопаді 1955 року в Стокгольмі вдруге уточнювалися кандидатури ювілярів. Джеймс Ендікотт – представник від Канади запропонував внести кандидатуру Івана Франка, але О. Корнійчук і М. Тихонов цю пропозицію не підтримали. Тоді в Україні утворився громадський комітет. Сотні листів йшли на адресу Радянського комітету захисту миру, Спілки письменників, Ради Міністрів СРСР, редакцій газет «Правда», «Советская культура», особисто секретареві ЦК КПРС М. Хрущову з вимогою порушити клопотання про відзначення ювілею Івана Франка у всесвітньому масштабі.

У Стокгольм голові делегації від України О. Корнійчукові надійшов лист, який підписали діячі науки і культури Львова (31 особа).

І лише після цього Радянський комітет захисту миру звернувся до Всесвітньої Ради Миру з проханням внести додатково кандидатуру І. Франка до списку всесвітніх ювілярів.

9 квітня 1956 року в Стокгольмі на Надзвичайній сесії Всесвітньої Ради Миру було прийняте історичне для української культури рішення: «Ми, члени Бюро, схвалюємо пропозицію Радянського Комітету захисту миру, який звернувся до Бюро з просьбою поповнити список великих ювілейних дат для нинішнього року, додавши до нього сторіччя з дня народження великого українського поета і прозаїка Івана Франка». Копія цього документа в червоній оксамитовій обкладинці передана була до Музею.

Виступаючи на мітингу в честь Івана Франка, який відбувся 26 серпня 1956 року в Каневі на могилі Т. Г. Шевченка, член Всесвітньої Ради Миру колумбійський поет Хорхе Саломеа Борда сказав, що в сімдесяти країнах світу люди доброї волі відзначають у ці дні ювілей Івана Франка.

1956 рік став в Україні Франківським роком. До Києва на святкування ювілею письменника прибули делегації з Чехословаччини, Польщі, Болгарії, Угорщини, Німецької Демократичної Республіки, Канади, а також голова Радянського комітету захисту миру М. Тихонов, представники від республік СРСР.

У Київському театрі опери і балету ім. Т. Шевченка відбулося урочисте засідання Республіканського урядового комітету.

28 серпня у Києві відкрито пам'ятник І. Франкові (скульптори О. Супрун і А. Білостоцький)

Достойно вшанували І. Франка у древньому Львові. Львівський театр опери та балету, якому Указом Президії Верховної Ради УРСР від 25 серпня 1956 року присвоєно ім'я Івана Франка, присвятив ювілею балет А. Кос-Анатольського і М. Трегубова «Сойчине крило» за однойменною новелою І. Франка. У фондах музею зберігається автограф клавіру балету, подарований А. Кос-Анатольським, видання клавіру з дарчим написом композитора. Драматичний театр ім. М. Заньковецької вперше здійснив інсценізацію повісті І. Франка «Для домашнього вогнища». Львівський театр юного глядача ім. М. Горького підготував виставу за п'єсою І. Франка «Учитель», прем'єра якої відбулась 26 серпня на сцені театру опери та балету після урочистого засідання, присвяченого 100-річчю з дня народження І. Франка.

У Львові ще жили сучасники І. Франка – Д. Лукіянович, М. Яцків, Є. Давидяк, М. Рудницький, В. Пастушин, Я. Ярема, О. Заклинська. У музеї збереглися їх фотографії та спогади.

Багатолюдним був мітинг на могилі І. Франка в день 27 серпня. На могилу поета поклали вінок з написом: «Великому синові українського народу від вдячних Львів'ян». Вінок був переданий до музею. Гості, які прибули до Львова, оглянули експозицію музею Івана Франка. З хвилюванням переступили поріг хати, в якій останні роки свого життя трудився письменник і де перестало битися його стомлене серце. Обережно доторкались до письмового столу-бюрка,

за яким працював геній світової літератури. У книгу відгуків гості записали: «Музей – чудесний пам'ятник Великому Каменяреві» (Є. Кирилюк). «З любов'ю і пошаною до великого українського народу, що так глибоко шанує Франка, ми залишаємось після оглянення цей музей» – делегація від українців Канади. Підписані Іван Вір, Василь Глуханюк, Мінна Лапчук, Юрій Кренц, П. Прокопчак та інші.

Професор Київської державної консерваторії М. Микиша записав: «Я щасливий, що дожив до святкувань 100-річчя з дня народження великого українського письменника, до дня, який відзначає усе прогресивне людство. Минуло сорок років з дня святкування 40-річного ювілею Івана Франка, в якому мені довелося брати участь, як артистові, але в дні святкування 100-річчя, образ Франка воскресає як живий, стоїть перед очима, говорить теплі, мудрі слова (записи зроблені у книзі відгуків музею за 1956 рік).

На прощання гості взяли листочки з дерева – груші, яку колись своїми руками посадив господар цього дому Іван Франко.

5 вересня прибули учасники ювілейних святкувань на батьківщину Івана Франка в село Нагуєвичі. На околиці, біля старезного дуба, усі зупинились, – прозвучав голос Максима Рильського:

Свята святих землі цієї,
Що у Франковій стороні.
Шановні гості, зупиніться
І поклоніться цій землі!

Неподалік виднілось місце, де колись стояла батьківська хата Франків, тепер тут росли трава і польові квіти. У селі відбулось урочисте засідання ювілейного Комітету з земляками письменника. Виступали М. Бажан, П. Козланюк, А. Малишко, Д. Павличко, російський письменник М. Тихонов, поети І. Родоев з Болгарії, М. Аврамчик з Білорусії, С. Чиковані з Грузії, С. Капутік'ян з Вірменії, Іван Вір з Канади та інші.

«Сімдесят шість літ прожив я на світі, – розповідав сучасник І. Франка Ілля Бадинський, – з села нікуди не виїздив, то бачив усе, що в ньому діялось. Та такого, як тепер, перед моїми очима не творилось. Пливе і пливе народ до Нагуєвичів. То люди приходять низько вклонитися землі, на якій народився, по якій ходив наш дорогий і незабутній Іван Франко. Не зачиняються двері моєї хати».

Ці спогади, а також світлини урочистостей в Нагуєвичах збереглися у музеї.

Святкували ювілей Івана Франка в республіках СРСР. В музеї зберігається медаль з зображенням І. Франка, яку викарбував Ленінградський монетний двір (500 штук). Цими медалями нагороджувались кращі дослідники-франкознавці, організації, установи.

Надіслані до музею були також інші матеріали: брошури про Івана Франка українською, російською, англійською, німецькою і китайською мовами; комплект фотографій і програму наукової сесії, організованої Інститутом світової літератури ім. М. Горького, а також фотографії урочистого засідання, яке відбувалося в Московській консерваторії, в якій взяли участь російські, українські вчені і представники Всесвітньої Ради Миру.

На жаль, багатонаціональна громадськість СРСР з центральної преси майже не була обізнана з міжнародним масштабом ювілею Каменяра. Центральні московські газети «Правда», «Известия», «Литературная газета» «Советская культура» замовчували ювілей українського класика – першого з національних республік СРСР міжнародного ювіляра. Зарубіжні вчені, які писали про Франка, не мали не тільки двадцятитомного видання творів письменника, але й жодного радянського видання. Про це писали українські активісти, звертаючись в «Сектор друку ЦК КПРС» та до К. Литвина сподіваючись, що він, як член Урядового франківського комітету і голова правління Українського товариства культурного зв'язку з закордоном вживе заходів для популяризації

за кордоном творчості Каменяра, а для російської публіки допоможе матеріалами про вшанування автора «Вічного революціонера».

Музей Івана Франка неодноразово звертався до Українського товариства культурного зв'язку з закордоном. Листом від 17 вересня 1956 року музей просить надіслати ювілейні матеріали: афіші, запрошення на концерти та урочисті вечори, фотоальбоми, твори Івана Франка, статті про його творчість, ювілейні номери газет, значки, фотографії ювілейних торжеств. Такі матеріали були надіслані.

Музей просить також заступника Міністра культури Г. Шаблія (лист від 24 серпня 1956 року) звернутися до всіх країн народної демократії з тим, щоб вони прислали усі ювілейні видання творів Івана Франка на своїх мовах.

Львівські вчені Є. Лазаренко, І. Мудра, С. Щурат, Я. Білоштан, Я. Шуст, В. Лесик і директор музею Я. Цегельник звернулися до Комісії Української РСР в справах ЮНЕСКО щоб зібрати усю зарубіжну франкіану. «Бажано, щоб всі матеріали в галузі франкознавства, які появились досі різними мовами світу, зібрати у Львівському музеї Івана Франка – в будинку, де жив, працював і помер великий Каменяр, – писали вони в листі від 30 жовтня 1956 року.

Багато матеріалів про відзначення ювілею І. Франка одержано з Канади. Тут Франківські святкування співпали з другою важливою подією – 65-річчя перших українських поселенців у Канаді. Цим двом датам були присвячені торжества, які відбулися 6, 7, 8 липня 1956 року у Вінніпезі. Їх організував Крайовий ювілейний комітет по підготовці і проведенню ювілею Івана Франка (голова П. Прокопчак).

З одержаних матеріалів цінними є великий кольоровий плакат з портретом І. Франка, фестивальні листівки, програми, ювілейний значок, вибрані твори І. Франка у перекладі на англійську мову Івана Віра, численні світлини, альбоми, канадські газети «Українське слово», «Українське життя», «Ukrainian Canadian», «Ювілейний вісник», на сторінках яких

друкувались твори І. Франка, інформації про підготовку і проведення ювілею.

Львівський музей щиро дякував Антону Білецькому (директору музею І. Франка у Вінніпезі) за надіслані матеріали. «З великою радістю дирекція Львівського літературно-меморіального музею Івана Франка одержала від Вас комплект фотографій в кількості 32 штуки, за що Вам дуже вдячні. Ці фотографії вміщені у спеціальний альбом, який експонується в музеї Івана Франка в розділі: «Вшанування пам'яті Івана Франка».

Світлини справді цікаві, підтверджують окремі моменти святкувань: на вокзалі у Вінніпезі молодь зі святковими транспарантами зустрічає гостей, які приїхали з Квебеку, Чикаго, Детройту, Флориди, Онтаріо, Саскачевану, Альберти, Бритиш-Колумбії та з інших місцевостей.

Кілька світлин зафіксували відкриття пам'ятника І. Франкові і Музею письменника, яке відбулося 7 липня на площі біля Робітничого дому у Вінніпезі. Відкриває пам'ятник Дмитро Стецишин – один із перших українських поселенців у Канаді. Виступають Антін Білецький – директор музею, Джеймс Ендікотт – голова Канадського конгресу та інші.

Експонати для музею Івана Франка у Вінніпезі підібрали працівники Львівського музею.

Правління Українського товариства культурного зв'язку з закордоном висловило подяку працівникам Львівського музею за його «...активну і сумлінну участь в створенні експозиції Музею Івана Франка для Товариства об'єднаних українських канадців».

Гарний дарунок передали до Львова організатори канадського музею – книгу-альбом з написом «Про пам'ятна книга основоположників, які своїми жертвами допомогли спорудити і влаштувати Музей Івана Франка у Вінніпегу. 1956–1957» (Ін. № 2440 оп.).

У книзі-альбомі записані прізвища жертводавців і подані світлини експозиції музею.

У нижніх залах будинку музею у святкові дні розмістили українську бібліотеку і організували виставку вишитих рушників. Два рушники з цієї виставки подарували Львівському музею.

Про інше святкування ювілею І. Франка, яке відбулося в Канаді у місті Торонто, працівники музею не знали нічого. У той час в СРСР це було заборонено. Вперше про це свято ми дізналися з книжки Анни Франко-Ключко «Іван Франко і його родина. Спомини».

Дочка письменника писала: «Ювілейні святкування започаткували Ліга Визволення України і Спілка Української Молоді в Канаді могутнім 10-тисячним Здвигом української громадськості, що відбувся 1 липня на площі Всеукраїнської Національної Вистави в Торонті. Мене запрошено до участі й до виголошення промови. Було виголошено багато промов у українській і англійській мовах»¹⁶.

Згадану свою промову під назвою «Малий Мирон» Анна Франко передала до музею під час свого перебування у Львові у 1967 році¹⁷.

Матеріали про святкування 100-літнього ювілею І. Франка, які зібрав музей, стосуються лише меж СРСР і країн соціалістичного табору. Працівники музею не знали тоді, про те, що 12 травня 1956 року у приміщенні Колумбійського університету в Нью-Йорку і 13 травня в домі Наукового товариства ім. Т. Шевченка в Нью-Йорку відбулася наукова конференція в честь століття від дня народження І. Франка. у жовтні 1956 року в Едмонтоні була проведена наукова сесія Канадського наукового товариства ім. Т. Шевченка. але інформація про це і матеріали про згадані заходи в Радянському Союзі були заборонені

Цікаві матеріали надійшли до музею з Чехословаччини. В Пряшеві наприкінці травня 1956 року була проведена конференція про чехословацько-українські зв'язки, присвячена пам'яті Івана Франка. Слов'янська бібліотека в Празі організувала велику виставку творів І. Франка, а Пряшівський та

Празький театри поставили на своїх сценах драму І. Франка «Украдене щастя». Літературні вечори, читання-зустрічі були проведені в Празі, Братиславі, Брно, Пряшеві. Найбільше матеріалів з Чехословаччини до музею Івана Франка допоміг зібрати директор Слов'янської бібліотеки у Празі Йосиф Стрнадел. «Слов'янська бібліотека посилає різні друки, котрі вийшли з приводу урочистого концерту та відкриття меморіальної дошки, присвячених Івану Франкові. Ці друки для Вашого музею зібрав наш співробітник др. Микола Михальчук». – писав Й. Стрнадел у листі до музею 3 жовтня 1956 року.

За порадою Й. Стрнадела музей звернувся до Франтішека Главачека – колишнього приятеля І. Франка. Він надіслав свою фотографію і спогади. Ці спогади були опубліковані в журналі «Жовтень» з правками і скороченнями. Цілість зберігається у фондах музею «Спомини про мої зв'язки з Іваном Франком» (Інв. № 1063 «Ор»).

Чехословацько-радянський інститут Словацької АН за підписом директора інституту І. Грозенчика надіслав до музею збірник «Z dejin československo-ukrajinskych vzťahov» з матеріалами державної конференції про чехословацько-українські відносини.

Від Словацького видавництва художньої літератури в Братиславі музей одержав два томи творів І. Франка словацькою мовою «Галицькі образки», а також працю М. Мольнара і М. Мундяк «Зв'язки Івана Франка з чехами та словаками».

Словенське видавництво надіслало повість І. Франка «Захар Беркут» у перекладі Павла Голечека на словенську мову.

Кульмінаційним у франкових святкуваннях у Чехословаччині був день 22 вересня 1956 року. Тоді була відкрита меморіальна дошка з барельєфом І. Франка на будинку «Умелецьке Беседи» (Дім художників) на Слов'янському острові в Празі. Тут колись у 1891 році відбувся з'їзд слов'янської молоді, на якому з промовою виступав І. Франко. Барельєф І. Франка виконала талановита чеська скульптор Тетяна Константинова.

Копія цього барельєфа (в матеріалі) і фотографії свята-відкриття були надіслані до музею.

До всесвітнього столітнього ювілею Івана Франка приєднав свій голос народ Польської Народної Республіки. Щоб ширше ознайомити з творчістю Івана Франка і польський народ, видавництво «Czytelnik» у грудні 1955 року видало друком вибрані твори письменника у двох томах у перекладі на польську мову. Цінною є післямова до цього видання відомого польського славіста Мар'яна Якубця. Ширший критико-біографічний нарис подав М. Якубець в окремій брошурі під назвою «Iwan Franko», виданій у 1956 році видавництвом «Wiedza powszechna». Листуючись з Музеєм М. Якубець подарував ці видання.

У журналі «Prasa swietlicowa» в польському перекладі появилась друком п'єса І. Франка «Украдене щастя». Тоді ця п'єса була поставлена на сцені Краківського театру. Завершенню ювілейних франківських святкувань у Польщі була присвячена наукова сесія у Варшаві, в якій взяли участь польські і радянські вчені. Матеріали сесії були опубліковані в журналі «Slavia orientalis», який видав Інститут слов'янознавства Польської Академії Наук у 1958 році.

У листі до музею (19 липня 1958 р.) директор цього інституту Самуел Фішман повідомляв, що пересилає працівникам Львівського музею бібліографічний список літератури, яка появилась у Польщі в 1956–1958 роках у зв'язку з ювілеєм Франка, а також журнал «Slavia orientalis». Тепло відгукувався на листи від музею редактор газети-тижневика «Наше слово», яка виходила у Варшаві, М. Щирба.

«Вашого листа в справі матеріалів про Івана Франка одержав. Справу передали до одної співпрацівниці Польсько-Радянського інституту, яка спеціально займається збиранням матеріалів про І. Франка. Всі матеріали, які лише є тут, вона згромадить потягом двох тижнів. Тоді перешлемо їх Вам.

Тій товаришці (є це полька, що закінчила україністику) слідувало б прислати повне видання творів І. Франка.

Ми у нас в редакції також не маємо творів Франка. Не було де набути» (лист від 16 квітня 1958 року).

Бібліотека польсько-радянського інституту за розпорядженням директора М. Ковальчевського 9 грудня 1958 р. надіслала до музею журнал «*Slavia orientalis*», «Квартальник Польсько-Радянського інституту № 3-4/1956, та три статті (машинопис) працівника їх бібліотеки А. Цесажа. Одна з цих статей неопублікована – «*Przekłady Iwana Franki z poetow slowianskich*».

Цінним є лист Мар'яна Якубця до музею від 25 квітня 1958 р. (машинопис з власноручним підписом автора). Польський вчений-франкознавець подає в листі інформацію про відзначення ювілею Івана Франка в Польщі, пише, що майже кожна польська газета подала інформацію про письменника.

Франківські святкування в Румунії організувало Румунське товариство дружніх зв'язків з СРСР (АРЛУС), яке провело декаду української літератури та мистецтва, присвячену ювілею Івана Франка. До музею були надіслані твори письменника у перекладі на румунську мову – збірка оповідань «*Povestivi*», збірка вибраних творів «*Caiet cultural*», брошура «*O Seara Literara Ivan Fhanko*», журнал «Культурний порадник», газети «Новий вік», «*Romania*», «*Gazeta literara*» та інші.

Надіслані були також фотографії фестивалів української музики і танцю, які відбулися в Бухаресті, Сереті, Батошанах та інших містах, виступів Державного українського народного хору під керівництвом Г. Верьовки.

У листі від 21 лютого 1958 року музей дякував Д. Онищуку за надіслані матеріали: «Вашу посилку ми одержали в добром стані і щиро дякуємо за все. Матеріали, які Ви надіслали нам, дуже цінні, і ми вже використали їх в експозиції нашого музею. Фотографії ми переробимо на більші і також використаємо в експозиції.

Ваш повний переклад вірша «Каменярі» на румунську мову ми вже давно одержали і також експонуємо його в розділі «Столітній ювілей Івана Франка за кордоном».

Китайський народ вперше познайомився з творчістю І. Франка в дні святкування 100-літнього ювілею письменника. Напередодні ювілею Пекінське видавництво видало збірку вибраних творів І. Франка і окрему брошуру про письменника. Інформації про життя і творчість І. Франка подали журнали «Івень» «Сінгуаньча», «Веньбао», газети «Бейзіньжібао», «Женьмінґжібао». У Пекіні вийшов друком збірник статей про І. Франка і окремих його творів за редакцією Ге Бао-Цюаня. День народження Франка, 27 серпня, був відзначений урочистим вечором, який проводився в будинку Пекінського художнього молодіжного театру.

Матеріали з Китаю передав до музею письменник Юрій Збанацький, який був учасником цих святкувань. Стаття Ю. Збанацького про святкування ювілею І. Франка в Китаї опублікована в журналі «Дружба» (№ 204. Пекін. 29 серпня 1956 р.).

Поки пошта приносила ювілейні матеріали з багатьох країн світу, селянин Теодор Кульчицький із села Кульчиці біля Самбора на Львівщині передав у ці дні рукопис листа, якого до нього написав Іван Франко у 1914 році.

Ніколи не припинялись найсердечніші зв'язки родини Івана Франка і Карла Бандрівського. Тепер, у дні ювілею, дочка К. Бандрівського Одарка принесла збірку поезій І. Франка «З вершин і низин», видану у Львові в 1887 році з автографом: «Дорогому Приятелеві Каролію Бандрівському в доказ поважання. Іван Франко». У майбутньому Одарка Карлівна передала до музею дуже багато цінних матеріалів.

Викладач Львівського університету юрист Євген Давидяк приніс збірку поезій Івана Франка «Баляды и рассказы» з автографом автора його батькові Володимирі Давидякові. Була це перша книжечка поезій початкуючого поета, видана у Львові 1876 року старанням В. Давидяка. Цією книжечкою розпочався поетичний шлях Івана Франка і дійшов вершин Світового ювілею.

ПРИМІТКИ

- 1 Постанова Львівської обласної ради депутатів трудящих та бюро обкому КП(б)У від 9 травня 1950 р. «Про стан та заходи по поліпшенню роботи музеїв». Архів музею. – Оп. 1. – Сп. 34. – Арк. 33. – Машинопис.
- 2 Кияшко Іван Омелянович народився 23 листопада 1919 року в селі Перекоповці Роменського повіту Полтавської губернії в селянській сім'ї. Закінчив семирічну школу, робітфак в Ніжині, історично-філологічний ф-т Ніжинського педінституту ім. М. Гоголя. У 1939 році був директором Недригайлівської СШ на Сумщині. У жовтні 1940 року призваний в армію. Нагороджений багатьма орденами і медалями. З армії звільнений по інвалідності. Доликовувався у Львові. Працював на керівній комсомольській роботі у Львові та Києві. У 1948 році (22 травня) скерований на роботу до Львівського літературно-меморіального музею І. Франка на посаду заступника директора по науковій роботі. А з 6 червня 1949 року призначений директором музею. З вересня 1952 року Кияшко був переведений на посаду завідувача Львівським обласним відділом у справах культурно-освітніх установ. Згодом працював директором СШ № 22 у Львові, директором інтернату в Брюховичах. У 1969 році був нагороджений значком «Відмінник народної освіти». Написав низку науково-дослідницьких статей на історико-літературні теми.
- 3 Козланюк П. На батьківщині великого Каменяра. В гостях у Франків / – «Вільна Україна», 24 червня 1940 р.
- 4 Козік О. Минуло 145 років від дня народження І. Франка. Що розповіли старі фотографії / «Високий замок», 25 вересня 2001 р.
- 5 Лист голови Комітету в справах культурно-освітніх установ Я. Сірченка директору музею І. Кияшку 11 липня 1951 р. Архів музею. – Оп. 1. – Сп. 39. – Арк. 27. – Машинопис.
- 6 Звіт про наукову експедицію в Станіславську область і місто Чернівці за період з 21 жовтня по 1 листопада 1953 року. Архів музею. – Оп. 1. – Сп. 50. – Арк. 33–37. – Машинопис.
Звіт про роботу наукового працівника Сорочука С. І. під час відрядження до музеї Станіславської області: Коломия, Снятин, Русів, Криворівня і Чернівці. – Там само. – Арк. 38–41.
- 7 Акт видачі № 11. Акт затверджений 8 грудня 2009 року.
- 8 Лист директора Полтавського музею І. Котляревського А. Залашка директору Львівського літературно-меморіального музею І. Франка І. Кияшку. Архів музею. – Оп. 1. – Сп. 39. – Арк. 13. – Машинопис.

- 9 Кияшко І. Я був колись директором Музею Івана Франка / Науковий вісник музею Івана Франка у Львові. – Вип. 3. – Львів, 2003. – С. 149–172
- 10 Лист начальника Управління музеїв Комітету в справах культурно-освітніх установ директору Львівського літературно-меморіального музею. Архів музею. Оп. 1. – Сп. 52. – Арк. 19. – Машинопис.
- 11 Дей О. Кандидат філологічних наук. Рецензія на путівник по літературно-меморіальному музею Івана Франка у м. Львові (67 с. машинопису). Архів музею. – Оп. 1. – Сп. 62. – Арк. 155. – Машинопис.
- 12 Дорошенко В. Радянське франкознавство. Збірник «Української літературної газети» – Мюнхен: Видання «Українського товариства закордонних студій, 1957. – С. 336.
- 13 Державний літературно-меморіальний музей Івана Франка у Львові. Путівник / упор. В. Бонь, М. Давидова, Л. Полюга – Львів: Книжково-журнальне видавництво, 1956.
- 14 Висновки комісії про стан експозиції музею. 25 січня 1955 р. Архів музею. – Оп. 1. – Сп. 60. – Арк. 1–4. – Машинопис.
- 15 Назаренко Юрій Іванович (25.05.1904 – 21.01.1991) – український літературознавець, перекладач, невтомний колекціонер. Організував громадськість України, яка у 1956 р. домоглася від керівництва СРСР поставити питання про висунення кандидатури І. Франка у всесвітні ювіляри. Багато зробив для того, щоб цей ювілей був належно проведений і висвітлений у пресі. Передав до музею шість томів матеріалів: Том перший. Україна і світ. Іван Франко. Перший в історії українського народу міжнародний ювіляр. Громадськість клопочеться про міжнародний характер столітнього ювілею І. Франка. Листування. Том другий. Гідно завершити Франківський рік. Том третій. Народи Країни Рад ушановують. Том четвертий. Мовами народів СРСР. Том п'ятий. Московська періодика. Том шостий. Зарубіжні народи вшановують Каменяра.
- 16 Франко-Ключко А. Іван Франко і його родина. Спомини. – Торонто: Ліга визволення України, 1956. – С. 127–129.
- 17 Франко-Ключко А. Малий Мирон. Зверху справа рукою Анни написано: Читано на Конгресі 8 липня 56 р. Зліва: Anna Kluchko. 33. Bernard Ave. Toronto. Ont. Фонди музею. – Інв. № 1032 Оп. – Машинопис.

ДОКУМЕНТИ І МАТЕРІАЛИ (1950–1955 рр.)

№ 1

1950 р. – Склад Науково-методичної ради
Львівського літературно-меморіального музею Івана Франка

1. Кияшко І. О. – Голова Ради. Директор музею.
2. Науменко І. Д. – Секретар Ради.
3. Возняк М. С. – Дійсний член АН УРСР. Зав. каф. укр. л-ри університету.
4. Мілевський М. І. – Зав. сектором Культури Львів. Обкому КП/б/У.
5. Дудикевич Б. К. – Директор філіалу музею В. І. Леніна.
6. Пащук А. П. – Директор Львівського Історичного музею.
7. Дмитрук В. Т. – Доцент Львів. Університету. Кандидат філол. наук.
8. Деркач М. Д. – Науковий працівник АН УРСР.
9. Франко З. Т. – Науковий робітник музею І. Франка.
10. Ціхановська Я. П. – Науковий працівник музею І. Франка.
11. Лукіянович Д. Я. – Доцент Львів. Університету.
12. Карпов І. Й. – Зав. кабінетом І. Франка б-ки АН УРСР.

Директор музею Івана Франка І. Кияшко

Львівський національний літературно-меморіальний музей Івана Франка. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 35. – Арк. 1.

* Львівський національний літературно-меморіальний музей Івана Франка далі – ЛНЛММІФ.

№ 2

1950 р., січня 10. – Протокол № 1
засідання Науково-методичної ради музею

Присутні: працівники музею.

Повістка дня: 1. Обговорення і затвердження плану роботи Літературно-меморіального музею Івана Франка на 1950 р.

Хід роботи: З викладом змісту плану роботи музею на 1950 рік виступив директор музею тов. Кияшко І. О. Він підкреслив, що діяльність музею в наступному році повинна скеровуватись на те, щоб найсумлінніше виконати постанову ЦК КП/б/У «Про стан та заходи покращення роботи музеїв». Запропонований план якраз і скеровує працівників музею на реалізацію цієї постанови.

З зауваженнями та додатками виступили наукові працівники музею тт. Науменко, Ціхановська.

Ухвала: Науково-методична рада музею Івана Франка одноголосно ухвалила затвердити запропонований план і покласти в основу роботи музею на 1950 р.

Голова наукової ради І. Кияшко

Секретар ради І. Науменко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 35. – Арк. 2.

№ 3

1950 р., січня 10. – Один із розділів
плану роботи музею

Проведення наукової експедиції

Літературно-меморіального музею Івана Франка

З метою дослідження і вивчення життя, літературної і громадської діяльності видатного українського письменника-революціонера-демократа Івана Франка і повнішого висвітлення цієї діяльності в музеї, а також для збирання

матеріалів до написання повної біографії, дирекція музею планує провести у травні-липні 1950 року експедицію до місць перебування Івана Франка в Зах. Україні.

Потреба в організації такої експедиції дуже велика. Насамперед, необхідно зібрати матеріали для розділів експозиції музею: «Увічнення пам'яті», «Франко-етнограф», «Здійснення мрії Франка», а також записати спогади людей, які були особисто знайомі з Іваном Франком.

Для розділу «Здійснення мрії Франка» мається на увазі зібрати матеріали про трудові подвиги, нову культуру і соціалістичне будівництво на батьківщині письменника. Це дасть можливість повніше відтворити в музеї соціалістичне сьогоденне життя трудящих Зах. України – «спільну працю на полях без меж», – про що так палко мріяв, за що невтомно боровся на протязі всього свого життя революціонер-демократ Іван Якович Франко.

Для проведення цієї експедиції, розрахованої на 30 днів, в складі 3-х наукових робітників, потрібно 6.000 крб.

Маршрут, завдання і розрахунки експедиції подані нижче.

1. Село Підгірки (Калужський район Станіславської обл.)
В цьому селі часто бував І. Франко, тут була його спадщина – кілька моргів землі. Тепер цей участок увійшов в земельні масиви колгоспу ім. Івана Франка, організатором якого і головою являється племінник Івана Франка Михайло Франко.

Мета експедиції: зібрати матеріали до розділу експозиції музею «Здійснення мрії Франка», а також матеріали для виставки: «Колгосп ім. Івана Франка».

2. Яйківці, Завадів, Голобутів (Дрогобицька обл.)
Франко в цих місцях бував багато разів, збирав етнографічний матеріал, вивчав побут і економічне становище селян, працював над своїми творами.

Мета експедиції: зібрати матеріал до нового розділу в експозиції музею: «Франко-етнограф» та перекази селян про Франка.

3. Лолин (Станіславська обл.)

В цьому селі Франко перебував в 70–80 роках в різний період.

Тут разом з Ольгою Рошкевич працював над перекладами на українську мову творів російських письменників.

Мета експедиції: зібрати біографічні матеріали, що стосуються першого арешту Івана Франка.

4. Мшанець (Яблонівського району Станіславської обл.)

Тут після першого арешту жив І. Франко кілька місяців.

Мета експедиції: зібрати біографічні матеріали, що стосуються першого арешту І. Франка.

5. Березів, Криворівня, Довгополе, Жаб'є (Станіславська обл.)

В цих місцях бував Франко дуже часто, працював над своїми творами, збирав етнографічний матеріал. Тут у 1880 році був удруге заарештований.

Мета експедиції: зібрати біографічні матеріали про революційну діяльність Франка в селах у 80-х роках.

6. Дидьова, Волосате, Синевіцько, Тухля (Станіславська обл.)

В цьому районі Франко збирав матеріали для своїх творів, вивчав соціально-економічне життя і побут селян Бойківщини.

Мета експедиції: зібрати біографічний матеріал про І. Франка.

7. Нагуєвичі, Ясениця Сільна, Підбуж, Борислав, Дрогобич.

Це – батьківщина І. Франка. Тут він народився, вчився і писав свої перші твори.

Події, про які Франко розповідає в найкращих своїх прозових творах – «Воа constrictor», «Борислав сміється», «Бориславські оповідання», відбувалися в Бориславі або в інших місцях цього промислового району.

Мета експедиції: зібрати матеріали про минуле Борислава і про соціалістичне будівництво в радянському Бориславі до розділу експозиції музею «Здійснення мрії Франка» і до виставки «Борислав колись і Борислав соціалістичний».

8. с. Цигани, Тернопільської обл., с. Беркут і околичні села над Чорним Черемошем, Станіславської обл.
Тут Франко часто проводив літні місяці відпочинку.
В с. Цигани був разом з Щуратом.
9. м. Доброміль, Мостиська, Рудки, Турка. Самбір, Дрогобицької обл.; м. Снятин Станіславської обл.; м. Збараж, Тернопіль, Терноп. обл.
В цих місцях виступав І. Франко на вічах в 1891–1896 рр.
10. с. Глибоке біля Чернівців.
Тут в 1913 р. Франко читав свого «Мойсея». В селі знаходиться картина художника-самоука «Каменярі».

Директор
музею Івана Франка І. Кияшко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 36. – Арк. 14–17.

№ 4

1950 р., лютого 16. – Лист Комітету в справах
культурно-освітніх установ при Раді Міністрів УРСР
до директора музею І. Кияшка

До Управління музеїв надійшов лист із м. Львова від викладача Львівського університету ім. І. Франка тов. Лук'яновича з заявою про його бажання працювати в музеї Ів. Франка на посаді заступника директора по науковій частині.

Управління музеїв просить Вас висловити свою думку з приводу цього і надіслати її до комітету у письмовій формі.
Прошу відповідь не затримувати.

Начальник
Управління музеїв Комітету Ю. Лесневський

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 8.

№ 5

1950 р., лютого 25. – Лист Комітету
в справах культурно-освітніх установ
до директора музею І. Кияшка

Управління музеїв Комітету повідомляє, що план роботи Вашого музею на 1950 рік, після його розгляду та аналізу, затверджено.

Одначе, звертаємо Вашу увагу на необхідність визначення термінів виконання та зазначення прізвищ наукових працівників, що мають відповідати за виконання пункту плану.

Начальник Управління музеїв Комітету Ю. Лесневський

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 36. – Арк. 1.

№ 6

1950 р., березня 8. – Протокол № 3
засідання Науково-методичної ради музею
з обговоренням картин художника Борейка

Присутні: працівники музею і художник, член Львівської Спілки Художників, тов. Борейко.

Повістка дня: обговорення картин худ. Борейка: «Повстання селян в Галичині 1905 року» і «Розгін робітничої демонстрації у Львові на Площі Стрілецькій 1905 року».

Хід роботи: Усі працівники музею ствердили низьку ідейну і художню вартість картин. Перша картина являє собою дві групи селян. Одна група, озброєна сокирами і вилами, поспішає до палацу, друга група, озброєна гвинтівками, оточила пана. Враження, ніби ця друга група охороняє пана. В центрі другої картини показані кінні жандарми, які шаблями розганяють демонстрантів.

Постаті людей в одній і другій картині невиразні, замало динаміки, лінії фігур неправильні.

З зауваженнями та додатками виступили наукові працівники: тов. Кияшко, Ціхановська і Ходаківський.

Тов. Кияшко запропонував змінити сюжет першої картини таким чином: селяни вриваються до панського маєтку, клубиться дим спаленого господарського будинку. Пан рагується втечею. Одна група селян затримує панську бричку і силою висаджують з неї пана; друга група, озброєні косами і вилами, біжать до палацу. На чолі групи провідник. В вікнах палацу переполохані домочадці пана.

В центрі другої картини за вказівками тов. Кияшка, мусить бути не жандарм, а промовець-агітатор та демонстранти з транспарантами. Жандармів показати на задньому плані, проти яких завзято і дружньо виступають робітники.

З проектом тов. Кияшка усі присутні і художник погодились.

Ухвалили: доручити худ. Борецькому намалювати нові картини за вказівкою музейної Ради.

Голова науково-методичної Ради І. Кияшко

Секретар М. Ходаківська

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 35. – Арк. 4.

№ 7

*1950 р., березня 16. – Лист Комітету
в справах культурно-освітніх установ
до завідувача Дрогобицького обласного відділу
культурно-освітньої роботи С. Чорноморця
щодо Нагуєвицького музею Івана Франка*

Постановою Ради Міністрів УРСР від 20.II.1950 р. № 383 «Про заходи по впорядкуванню мережі і профілів музеїв УРСР і поліпшення їх діяльності», Нагуєвицький літературно-меморіальний музей І. Франка затверджено в мережі музеїв УРСР окремою одиницею, а тому питання про перетворення

вищезгаданого музею у філіал Львівського музею Ів. Франка не може бути вирішено позитивно.

Заступник Голови Комітету
в справах культурно-освітніх установ
при Раді Міністрів Української РСР М. Москаленко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 13.

№ 8

1950 р., березня 21. – Лист Комітету в справах
культурно-освітніх установ до голови Комітету
в справах мистецтв при Раді Міністрів УРСР М. Пащина
щодо передачі до музею портрета І. Франка
роботи художника Івана Труша

У Львівському музеї українського мистецтва є портрет великого українського письменника І. Франка роботи художника І. Труша (масло). Він є єдиним, що правдиво передає образ великого Каменяра. Музей українського мистецтва використовує його не в експозиції, а в канцелярії.

Високохудожній і єдиновірний портрет І. Франка роботи художника І. Труша мав би значно більшу цінність в експозиції Львівського літературно-меморіального музею І. Франка, а тому Комітет в справах культурно-освітніх установ при Раді Міністрів УРСР просить Комітет в справах мистецтв дати розпорядження директору Львівського музею українського мистецтва тов. Свенціцькому про передачу портрета І. Франка роботи художника І. Труша (масло) Львівському літературно-меморіальному музею І. Франка.

Заступник голови Комітету
в справах культурно-освітніх установ
при Раді Міністрів УРСР М. Москаленко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп.1. – Спр. 34. – Арк. 14.

№ 9

1950 р., травня 8. – Лист Комітету в справах культурно-освітніх установ до директора музею І. Кияшка з дорученням скласти план Нагуєвицького музею

На Ваш № 80 від 13.V.1950 року

Управління музеїв Комітету доручає Вам скласти тематико-експозиційний план для Нагуєвицького Літературно-меморіального музею І. Франка та після його затвердження надати практичну допомогу цьому музею в доповненні його експозиції.

Начальник управління музеїв Ю. Лесневський

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 41.

№ 10

1950 р., травня 30. – Лист Дрогобицького обласного відділу культурно-освітньої роботи до директора музею І. Кияшка про надання допомоги Нагуєвицькому музею

Дрогобицький Облкультвідділ просить Вас через наукових працівників Вашого музею допомогти Нагуєвицькому літературно-меморіальному музею ім. І.Я. Франка розробити тематико-експозиційний план. Вартість роботи буде нами оплачена, згідно складено умови (проект умови висилайте в Облкультвідділ).

Облкультвідділ також згоден замовити у Вас копії з оригіналів документів, фотографій, картин, що необхідні будуть для літературно-меморіального музею ім. І. Я. Франка в Нагуєвичах. Кількість таких документів і умови оплати за них, прошу негайно висилайте в Облкультвідділ.

Зав. Облвідділом Культосвітньої роботи С. Чорноморець

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 38.

№ 11

1950 р., травня 30. – Лист Комітету в справах культурно-освітніх установ до директора музею І. Кияшка про твори І. Франка чеською та словацькою мовами, надіслані для музею

Управління музеїв Комітету в справах культурно-освітніх установ при Раді Міністрів УРСР надсилає Вам список творів І. Франка чеською і словацькою мовами та книгу І. Франка «Маніпулянтка», одержаних нами з Чехословаччини через Українське товариство культурного зв'язку з-за кордоном. Інші твори, перелічені в списку, дістати нема можливості. Вони загинули під час війни.

Після одержання матеріалів про І. Франка з інших країн для Львівського музею І. Франка ми будемо їх надсилати Вам.

Начальник Управління музеїв Комітету Ю. Лесневський

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 39.

№ 12

1950 р., травня 30. – Наказ № 480 Комітету в справах культурно-освітніх установ про передачу до музею експонатів з Дрогобицького музею

м. Київ 30 травня 1950 р.

З метою більш доцільного використання експозиційного матеріалу, наказую:

І. Директору Дрогобицького історичного музею тов. Ліверку передати Львівському літературно-меморіальному музею І. Франка дві книги-експонати:

1. Здіслав Культус – «Історія Дрогобицької гімназії» (Дрогобич, 1908р.).
2. Книга протоколів і іспитів на атестат зрілості за 1868–1886 рр.

II. Передачу оформити прийомо-передаточним актом, копію якого надіслати до Комітету.

Голова Комітету
в справах культурно-освітніх установ
при Раді Міністрів УРСР Я. Сірченко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 40.

№ 13

1950 р., червня 8. – Акт № 3 про закупівлю музеєм
книжок для поповнення бібліотеки

Складений дня 8 червня 1950 року в тому, що Дирекція Літературно-Меморіального Музею Івана Франка закупила для поповнення музейної бібліотеки книжки на суму 888 крб. (вісімсот вісімдесят вісім крб.) Книжки закуплено у приватної особи тому, що являються вони бібліографічною рідкістю, це старі видання творів Івана Франка і книжки, які він читав.

До акту додається список закуплених книжок з обосторонньо узгідненою ціною.

Ходаківський М. М.
Кедринська Л. Л.
Франко З. Т.

Список книжок
закуплених Дирекцією Літературно-
Меморіального Музею Івана Франка
дня 8 червня 1950 р.

1. Іван Вишенський і його твори.	40 крб.
2. Іван Франко – Давнє і нове.	35
3. Самійленко – Україні	25
4. Зоря 1897	50
5. Зоря 1896	50

6. Зоря 1892	50
7. Зоря 1893	50
8. Зоря 1887	50
9. Зоря 1888	50
10. Записки НТШ т. XII, XXIII, XXIV	30
11. Літер. Наук. Вістник 1912 р. LX	
12. Літер. Наук. Віст. 1900 кн. III	
13. Літер. Наук. Віст. Кн. III, 1902	
14. Літер. Наук. Віст. 1899 р. т. VIII	
15. Іван Франко – З вершин і низини	75 крб.
16. Іван Франко – Поезії	15
17. Іван Франко – Твори т. 9	15
18. Іван Франко – Шевченко	5
19. Іван Франко – Темне царство	10
20. Іван Франко – Філотас	5
21. Іван Франко – Перехресні стежки	40
22. М. Мох – 5-ті роков. Смерті І. Ф.	5
23. Життя і діяльність І. Франка	10
24. Молоді літа І. Франка	5
25. Іван Франко – Украдене щастя 3 пр.	25
26. Іван Франко – Борислав сміється	30
27. Т. Шевченко – Поезії, 1867 р.	35
28. Іван Франко – До світла	5
29. Коцюбинський – Іван Франко	5
30. Шекспір – Приборкана Гоструха	15
31. Привіт Др. Івану Франку	40
32. Іван Франко – Захар Беркут	30

разом 888 крб.
(вісімсот вісімдесят вісім)

Книжки здав: Підлужний Теодор
Книжки прийняла: Кедринська Л. Л.

№ 14

1950 р., червня 10. – Лист Комітету в справах культурно-освітніх установ до керуючого держбанком м. Львова про перейменування музею Івана Франка на Львівський державний літературно-меморіальний музей Івана Франка

Керуючому держбанку

Відповідно до постанови Ради Міністрів Української РСР № 383 від 20 березня 1950 року «Про упорядкування мережі і профілів державних музеїв УРСР» літературно-меморіальний музей Івана Франка переіменовано в Львівський державний літературно-меморіальний музей І. Франка.

Голова Комітету в справах культурно-освітніх установ
при Раді Міністрів Української РСР Я. Т. Сірченко
Нач. планово-фінансового відділу П. Бернацький

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 43.

№ 15

1950 р., червня 22. – Протокол № 7 засідання комісії
Комітету в справах культурно-освітніх установ
про обговорення і затвердження експозиції музею

Присутні: Ткаченко О. І. – інспектор Управління музеїв – голова комісії, Чумак К. В., зав. відділом музею Т. Г. Шевченка, Мілевський І. А., зав. сектором культури Львівського Обкому КП/б/У – як члени комісії; Кияшко І. О., директор Львівського Державного Літературно-Меморіального Музею Івана Франка, Ходаківський М. М., заст. директора.

Повістка дня:

Обговорення і затвердження комісією експозиції Львівського Державного Літературно-Меморіального Музею Івана Франка.

Хід роботи:

Експозицію обговорено і затверджено за розділами. Усі розділи експозиції затверджено одноголосно. При обговоренні кожного розділу внесено комісією такі зауваження.

1) У вступному розділі: «Здійснення мрій Івана Франка про возз'єднання українських земель» тов. Чумак порадила зняти три картини худ. Левицького, які не розкривають достатньо сучасного стану визволення західноукраїнських земель, і обмежитись текстовим матеріалом відповідно його переоформивши. Тов. Ткаченко радив першим планом дати цитату промови тов. Хрущова на VII сесії Верховної Ради УРСР в 1945 р. з приводу возз'єднання українських земель в одну соціалістичну державу.

2) В розділі «Доба Івана Франка» комісія порадила ширше розкрити соціально-економічне положення селянства після скасування панщини в Галичині (дати ряд відповідних ілюстрацій), а у вітрину положити збірки або важливіші твори (бажано перші видання) письменників-попередників Івана Франка, яких портрети експонується в цьому розділі.

3) В розділі «Іван Франко – революціонер демократ» пораджено виділити першим планом вірш «Каменярі», «Товаришам з тюрми» і оповідання «На дні».

4) В розділі «Іван Франко в боротьбі з буржуазним українським націоналізмом» виділити першим планом збірку «З вершин і низин» і більш повно розкрити суть статей «Формальний і реальний націоналізм», «Література її завдання і найважливіші ціхи».

5) При обговоренні підрозділу «Драматургія Івана Франка» виникли суперечки. Тов. Чумак доводила, що оскільки ілюстрації до драми «Украдене щастя» – фотографії артистів, виконавців головних ролей драми, – взято з постановки радянського театру – ілюстрації ці треба перенести до розділу «Увінчення пам'яті Івана Франка за часів радянської влади». Тов. Кияшко не погодився з її висновком, твердячи, що ілюстративний матеріал поданий тут в плані розкриття змісту

твору і не має значення тут хто і коли його сценічно втілює. Ідучи логічно за висновком тов. Чумак треба б тоді і картини радянських художників, які показують характерні моменти життя і творчості Івана Франка, перевести до радянського періоду. Тов. Ткаченко порадив дати цитату, яка б доповнюючи розкривала зміст драми «Украдене щастя». З останнім завваженням всі присутні погодились.

6) Бажано, щоб при розширенні експозиції матеріал ювілеїв Івана Франка був винесений з робочого кабінету. Робочий кабінет Івана Франка зробити чисто меморіальною кімнатою.

7) В розділі «Увіковічення пам'яті Івана Франка за радянської влади» тов. Ткаченко радить розширити матеріал про увічнення пам'яті Івана Франка до 1939 р. в Радянському Союзі, з одноразовим показом заборони вшанування пам'яті Івана Франка на західноукраїнських землях за часів панської Польщі. Тов. Чумак радить зібрати і показати всі видання творів Івана Франка до 1939 р. та подати матеріали про праці радянських композиторів до віршів Івана Франка.

Комісія прийняла до відома заяву директора музею Івана Франка тов. Кияшко, що в ближчий час в зв'язку з поширенням експозиційної площі музею експозиція буде значно розширена і збагачена. Художники Львова готують для музею ряд картин про життя і творчість Івана Франка і вже зроблено ряд фотокопій з газет і рідкісних видань, в яких працював Іван Франко; пишеться ряд нових цитат та збираються експонати, що виразніше показуватимуть Івана Франка як пристрасного борця революціонера. Значно розшириться підрозділ «Борислав сміється» та створиться окремий підрозділ «Іван Франко в боротьбі з католицькою реакцією».

Голова комісії Ткаченко І.

Секретар Ходаківський

№ 16

1950 р., липня 12. – Протокол № 8
засідання Науково-методичної Ради музею
з обговоренням і затвердженням тематико-
експозиційного плану музею в Нагуєвичах

Присутні: працівники музею тт. Кияшко І. О., Ходаківський М. М., Франко З. Т., Стецьків В. І., Христич Є. Г.

Повістка дня:

1) Обговорення і затвердження тематико-експозиційного плану Літературно-меморіального музею Івана Франка в с. Нагуєвичах (доповідає науковий роб. музею Стецьків В. І.).

2) Обговорення плану теоретичної конференції по книзі тов. Сталіна «Марксизм і національне питання» (доповідає наук. роб. Ходаківський М. М.)

3) Про заходи поліпшення масового відвідування музею (доповідає директор музею Кияшко І. О.)

4) Організація літературно-наукового гуртка шкільної молоді при музею Івана Франка (доповідає науковий робітник музею Стецьків В. І.).

Хід роботи:

До I пункту повістки:

Т. Кияшко: Потрібно в розділі 4-му подати матеріал про те, що Франко «Капітал» К. Маркса перекладав якраз в с. Нагуєвичах. Треба більше намітити ілюстративного матеріалу, що зв'язано з с. Нагуєвичі.

Т. Франко. Мені здається, що весь матеріал, який намічається в експозиційному плані в Нагуєвицькому музею не буде де розмістити. З усього треба вибрати саме головне. Для Нагуєвицького музею треба більш широко подати дитячі і шкільні роки Івана Франка, що саме зв'язане з його рідним селом.

Т. Христич. В плані потрібно більш глибоко відбити зв'язок Франка з трудовим селянством. В цьому плані потрібно по-

дати матеріал про «Русько-українську радикальну партію» і участь в ній Франка.

Т. Ходаківський. Матеріалу про радикальну партію в Нагуєвицькому музеї не слід подавати. Діяльність її була складна і не завжди прогресивна. Відсутність в Нагуєвичах кваліфікованих наукових працівників може цю справу запутати.

З цим зауваженням усі присутні погодились.

Ухвалили:

Тематико-експозиційний план Літературно-меморіального музею Івана Франка в с. Нагуєвичах, складений тт. Стецьків і Кедринською, при тих змінах і добавках, що тут висловлені, затвердити.

Т. Стецьків сказав, що ті зміни зразу ж будуть внесені в експозиційний план.

До другу пункту повістки:

Заслухавши план Теоретичної конференції по книзі тов. Сталіна «Марксизм і національне питання» ухвалили план затвердити. На найближчих профзборах зобов'язати усіх працівників музею взяти участь в Теоретичній конференції.

До третього пункту повістки:

З метою поліпшення масового відвідування музею Івана Франка ухвалили, що наукові працівники музею будуть в постійному контакті з школами, культосвітніми установами і підприємствами окремих районів м. Львова; помагатимуть їм організовувати екскурсії до музею, читатимуть лекції про Івана Франка і організувати читання лекцій на подібну тему через обласне Лекційне бюро та Товариство поширення політичних і наукових знань. При цьому закріплено за працівниками музею такі райони:

тов. Кияшко – Шевченківський р-н

тов. Ходаківський – Сталінський р-н

тов. Христич – Залізнодорожний р-н

тов. Стецьків – Червоноармійський р-н.

До четвертого пункту повістки:

Заслухавши план роботи Літературно-наукового гуртка шкільної молоді ухвалили план затвердити. Доручили тов. Стецькову організувати гурток в порозумінні з міським Відділом Народної Освіти.

Голова науково-методичної ради
музею Івана Франка І. Кияшко
Секретар М. Ходаківський

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 35. – Арк. 12–13.

№ 17

1950 р., липня 25. – Лист Комітету в справах
культурно-освітніх установ до директора музею І. Кияшка
про переміщення Нагуєвицького музею І. Франка в інший будинок

В управління музеїв надійшов лист від директора Нагуєвицького літературно-меморіального музею І. Франка з повідомленням про те, що музей переміщається в інший будинок.

В додаток до листа, надісланого Вам № 80 від 13/V-50р. управління музеїв Комітету просить Вас виїхати до с. Нагуєвичі з'ясувати причину переміщення музею, оглянути новий будинок, зібрати про нього такі відомості:

1. Стан приміщення
2. Кількість кімнат
3. Загальна площа
4. Експозиційна площа

і взяти під свій нагляд перебудову експозиції Нагуєвицького музею. Про виконання цього просимо повідомити управління музеїв.

Начальник Управління музеїв
Комітету в справах культурно-освітніх установ
при Раді Міністрів УРСР Ю. Лесневський

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 46.

№ 18

1950 р., вересня 6. – Рішення виконкому
Львівської міської ради № 1120
«Про передачу будинку нр.6 по вул. І. Франка
музею Івана Франка в довготермінову оренду
строком на 10 років»

В зв'язку з тим, що для масової, наукової та адміністративно-технічної роботи в будинку музею Івана Франка по вул. Ів. Франка нр. 4 немає відповідного приміщення для вищенаведеної роботи, –

виконком Львівської міської ради депутатів трудящих вирішив:

1. Будинок нр. 6 по вул. Ів. Франка, що знаходиться поруч з садибою і частково використовується музеєм Ів. Франка, передати в довготермінову аренду терміном 10 років музею Івана Франка для розміщення бібліотеки, архіву та науково-адміністративного персоналу музею.
2. Зобов'язати директора музею Ів. Франка до 1.X.1950 р. скласти арендну умову з РЖУ Червоноармійського району.

В.о. голови виконкому
міськради депутатів трудящих В. Курьята

Секретар виконкому
міськради депутатів трудящих Є. Старовойт

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 37. – Арк.16.

№ 19

1950 р., вересня 16. – Акт на вступ експонатів до музею

Акт складений дня 16.IX.1950 р. в тому, що зав. фондами музею Кедринська Л. Л. прийняла до фондів бюст Івана Франка роботи худ. Севери І. В. на суму 5.000 крб. (п'ять тисяч крб.).

Експонат записаний в інвентарній книзі під № 779 в книзі вступу під № 331.

Прийняла Кедринська Л.

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 36. – Арк. 28.

№ 20

1950 р., жовтня 5. – Акт про закупівлю книжок для музею

Акт складений дня 5 жовтня 1950 року в тому, що закуплено для експонування в музеї книжки на суму 250 (двісті п'ятдесят крб.). Книжки закуплено у приватної особи тов. Підлужного Т. І. тому, що це старі видання, бібліографічної вартості, необхідні для музейної експозиції.

Спис книжок:

1) Зоря рік вид. 1869 р.	100 крб.
2) Нива рік 1865 р.	30 крб.
3) Драгоманів – Листи на Наддніпрянську Україну	10 крб.
4) Драгоманів – Політичні пісні українського народу	25 крб.
5) Драгоманів – Чумацькі думки	25 крб.
6) Повісті О. Федьковича 1876 р.	20 крб.
7) Федькович Ю. Поезії 1867 р.	20 крб.
8) Федькович Ю. Поезії 1868 р.	20 крб.
	250 крб.

Продавець	Підлужний Т. І.
Книжки прийняла	Кедринська Л. Л.
Підписи:	Давидович Н. Ф. Стецьків В. І.

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 36. – Арк. 29.

№ 21

1950 р., жовтня 14. – Акт
про передачу музею наукової літератури
з Львівської міської бібліотеки іноземної літератури

Настоящий акт составлен в присутствии нижеподписавшихся: и.о. директора Городской Библиотеки Иностранной Литературы тов. Нефедова И. М., сотрудника этой же библиотеки тов. Павлика М. И., директора Государственного Литературно-мемориального музея Ивана Франко тов. Кияшко И. Е. и заместителя директора этого ж музея тов. Ходаковского М. Н. в том, что согласно распоряжения заведующего Областным Отделом Культ-просвет работы и резолюции заведующего Обллитом тов. Кущинского Городская Библиотека Иностранной Литературы передала, а Государственный Литературно-мемориальный музей Ивана Франко принял научную литературу, необходимую для работы музея, в количестве 850 (восемьсот пятьдесят) экземпляров книг, газет и журналов, согласно прилагаемого списка.

И. о. Директора городской библиотеки
иностранной литературы
Нефедов И.

Библиотекарь городской библиотеки
иностранной литературы
Павлик М. И.

Директор государственного
литературно-мемориального музея Ивана Франко
Кияшко И. Е.

зам. Директора государственного литературно-
мемориального музея Ивана Франко
Ходаковский М. Н.

№ 22

1950 р., жовтня 20. – Акт про передачу музею
книг із Львівської міської бібліотеки

Акт,

складений 20 жовтня 1950 року в тому, що Львівська Міська бібліотека передала до музею Івана Франка 1.200 книжок (наукової літератури). Книжки оцінено по 5 крб. за один екземпляр, всього на суму 6.000 (шість тисяч крб.).

Стецьків В.І.
Давидович Н.Ф.
Кедринська Л. Л.

Книжки до бібліотеки прийняла Кедринська Л.Л.

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 36. – Арк. 34.

№ 23

1950 р., листопада 3. – Наказ № 930
Комітету в справах культурно-освітніх установ
про надання допомоги Нагуєвицькому музею

м. Київ

23 жовтня 1950 р.

З метою надання допомоги Нагуєвичському літературно-меморіальному музею І. Франка в перебудові його експозиції, наказую:

1. Директору Львівського державного літературно-меморіального музею І. Франка тов. Кияшку командирувати до Нагуєвичського музею двох наукових працівників для надання допомоги в перебудові його експозиції.

2. Про наслідки перебудови експозиції надіслати до Комітету доповідну записку.

Голова Комітету в справах культурно-освітніх установ
при Раді Міністрів Української РСР Я. Сірченко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 54.

№ 24

1950 р., листопада 14. – Протокол № 10 засідання кафедри української літератури Львівського пединституту спільно з науковими співробітниками музею

Присутні: т.т. Кияшко, Стецьків, Ходаківський, Потупейко, Півторадні, Яременко, Марусенко, Козюти.

Порядок денний: Доповідь директора літературно-меморіального музею Івана Франка т. Кияшка на тему: «До питання про вплив марксизму-ленінізму на творчість Івана Франка».

І. Слухали доповідь т. Кияшка – До питання про вплив марксизму-ленінізму на творчість Івана Франка.

Тези доповіді: Доповідач, посилаючись на маловідомий і досі неопублікований архівний матеріал, висловлює думку про листовні зв'язки Івана Франка особистим секретарем В. І. Леніна – Бонч-Бруєвичем. В роботі т. Кияшка на широкому теоретичному матеріалі показано знайомство І. Франка з ідеями марксизму-ленінізму.

Потупейко М. М. Робота т. Кияшка заслуговує високої оцінки, але поскільки праця носить в значній мірі полемічний характер (автор заперечує багато тверджень в трактовці соціальних поглядів Ів. Франка, поширених буржуазним націоналістичним літературознавством) на мою думку, не зайвим було б більш обґрунтовано пояснити політичні питання Франка, що виявилися у відомих його висловлюваннях (в передмові до книги «Мій Ізмарагд» і інш.), на які в основному і спираються буржуазно-націоналістичні фальсифікатори творчості Франка. Крім цього, на мій погляд, в роботі т. Кияшка взагалі обходиться питання про деяку неполітичну непослідовність і хитання І. Франка.

Ходаківський М. М. Висловлює думку, що між вступною частиною доповіді, де доповідач говорить, що Франко не відчував властиво російсько-австрійського кордону, а жив і розвивався разом з ростом культури і активізацією громадського життя в Росії і на Україні, – і закінченням, де доповідач

пояснює, що деякі політичні хитання Ів. Франка обумовлені специфікою галицького життя – є певна розбіжність.

Яременко П. К. Висловив добрі враження від доповіді т. Кияшка. Вважає, що робота насичена цікавими фактами, але потребує в окремих моментах умотивування. Потрібно ясніше і ґрунтовніше уточнити ступінь усвідомлення Франком ідей марксизму і в зв'язку з цим визначити суспільно-політичні погляди Франка.

Потребує уточнення й питання взаємин Франка з Золя, яке тут т. Кияшко зачіпає в плані заперечення, але недостатньо аргументує. Питання про зв'язки Леніна з Франком, про які сказав доповідач, навівши нові факти, потребує ширшої аргументації і вмотивування. В цілому робота цінна, оригінальна і потребує публікації, як нове слово у франкознавстві.

Марусенко Т. І. Стаття т. Кияшка цікава і важлива. Важлива всім тим, що дає можливість повніше встановити зв'язки Франка з марксистською літературою і громадсько-політичним життям Галичини. Крім того, факти, наведені в статті, відкидають твердження буржуазних націоналістів про те, ніби то останній період свого життя І. Франко зовсім відійшов від громадсько-політичного життя. В зв'язку з тим, що стаття справляє враження, ніби то Франко не тільки щільно підійшов до марксизму, а й повніше сприйняв їх, треба вказати і на ті факти, які свідчили про певну непослідовність Франка.

На мою думку, цю статтю слід опублікувати, зробивши деякі зміни в ній. Вона допоможе студентам і викладачам повніше уявити зв'язок Франка з марксистсько-ленінською літературою, правильно висвітлити останній період його життя та встановити місце Франка в розвитку української літератури.

Півторадні В. І. Робота т. Кияшка має цілком новаторський характер. Цінність цієї роботи полягає в тому, що автор використав досі невідомі архівні та інші матеріали про вплив марксистсько-ленінської думки на творчість І. Франка. Цікаве зауваження дослідника про листування між І. Франком і осо-

бистим секретарем В. І. Леніна – Бонч-Бруєвичем. Але цікаві твердження автора вимагають ще додаткового доказу. Цінність праці т. Кияшка ще й у тому, що він літературний процес на Західній Україні показав, як єдиний спільний процес для всієї України початку ХХ ст. Роботу треба рекомендувати до надрукування в «Наукових Записках» Педінституту.

Стецьків В. І. Я повністю стверджую думку т. Кияшка про те, що І. Франко під впливом творів Маркса, Енгельса і російських письменників революціонерів-демократів Чернишевського, Добролюбова, Герцена став міцно на ґрунті ідей соціалізму.

На мою думку, російсько-австрійський кордон не був перешкодою для Франка в сприйманні прогресивних ідей з Росії і України, а галицькі умови, про які згадує тов. Ходаківський, утруднювали Франкові поширювання цих ідей в Галичині. Як видно з статей Франка в польських газетах, Франко і ці перешкоди успішно поборював і поширював свої погляди не тільки в Галичині, але й в Чехії, Болгарії, Софії.

Ухвалили: Рекомендувати статтю т. Кияшка до надрукування в «Наукових записках» Львівського Педінституту.

Зав. кафедрою укр. літ-ри.

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 35. – Арк. 37-38.

№ 25

1950 р., грудня 23. – Акт про вилучення окремих видань з бібліотеки музею

Мною, цензором Львовского Обллита Коренман Н. Ф. при участии т. Кедринской руководителя Биб-ки музея им. Ив. Франко согласно имеющегося у меня приказа (телеграммы) Уполномоченного Совета министров по охране Советских тайн в печати за № [не вказано в оригіналі] изъяты из указанного склада, магазина, библиотеки по инвентарной книге следующие книги:

Автор	Название книги	Из-во, год изд.	Кол. экз.	По каким приказам	Общая стоимость
Л. Хінкулов	Словник української літератури	АН УРСР 1948 р.	1	23/255	30
М. Вознесенский	Пятилетний план развития нар. хоз. СССР на 1946-1950 гг.	Вільна Україна Львов 1946 г.	1	100	0,66
М. Рильський	Чаша дружби	Держлітвидав України К. – 1946	1	88	5
О. Левада	Балканський щоденник	Укрполітвидав К. – 1946 р.	1	64	4
І. Франко	Панські жарти	Ук. Видав. Краків-Львів 1941 р.	2	За вид-во	1
І. Франко	Voа constrictor	Ук. Видав. Краків-Львів 1941 р.	2	За вид-во	1
І. Франко	Вибрані поеми	Укрвидав Краків 1941	1	За вид-во	1
В. Витвицький	Взаємини М. Лисенка з І. Франком	Укрвидав Краків Львів 1942	1	За вид-во	1
	Українська реформа Редакція «Релігійний місячник»	Львів 1930 р.	2	По змісту	8
	«Хата»	Львів 1905	17	По змісту	37.40
Всього					89.06

Двадцять девять книг на сумму восьмдесят девять коп.

Цензор Обллита Коренман
Зав. Библиотекой Кедринская

ЛНИММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 36. – Арк. 40.

№ 26

1951 р., березня 7. – Лист директора Полтавського
літературно-меморіального музею І. Котляревського
до директора музею І. Кіяшка

Шановний тов. Кіяшко!

Прошу пробачення, що знову турбую Вас. А справа, бачте, все та ж, стара. Як повідомляли Ви і тов. Стефаник, у Львові створена комісія, очолювана Вами, для надання допомоги нашому музеєві. Велике спасибі Вам за ті турботи, які Ви виявили нашому працівникові, коли той був у Львові. А зараз нам цікаво довідатись, чи Ваша комісія продовжує свою діяльність?

Ви обіцяли через тов. Страшка нам ще дещо репрезентувати – кілька творів Франка, зафотографувати вулицю Котляревського, зробити фото з «Дівки на віддані...» та ін.

Директор музею українського мистецтва тов. Свенцицький теж обіцяв пошукати у своїх фондах цікавий для нас матеріал (бо тоді у нього була інвентаризація), проф. Лукіянович, Щурат теж обіцяли дечим допомогти. А Ви особисто обіцяли зробити фотознімки з постановки «Наталки Потапки» в якомусь селі у Вашім краю.

Ми послали листа вашому оперному театру і прохали надіслати нам матеріал про «Н. П.» на сцені Львівського оперного театру. Але мовчать. Коли для Вас не складає великих труднощів, при нагоді нагадайте їм про нашого листа. Взагалі, шановний друже, інформуйте нас, як ідуть Ваші справи.

З пошаною
Директор музею Залашко

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 39. – Арк. 13. – Машинопис

№ 27

1951 р., березня 17. – Акт про передачу музею 816 книг
із міської бібліотеки іноземної літератури

Настоящий акт составлен в присутствии нижеподписавшихся: директора Городской Библиотеки Иностранной Литературы тов. Нефедова И. М., сотрудника этой же библиотеки тов. Павлика М. И., директора Гостударственного Литературно-мемориального музея Ивана Франка тов. Кияшко И. Е., и библиотекаря музея тов. Кедринской Л. Л. в том, что согласно распоряжения заведующего Областным Отделом Культпросветработы и резолюции заведующего Обллитом тов. Кущинского Городская библиотека Иностранной Литературы передала а Государственный литературно-мемориальный музей Ивана Франко принял художественную литературу (классики польской литературы), необходимую для работы музея, в количестве 816 (восемсот шестнадцать) экземпляров книг, согласно прилагаемого списка.

Директор городской библиотеки
иностранной литературы
И. Нефедов

Библиотекарь городской библиотеки
иностранной литературы
М. Павлик

Директор государственного литературно-мемориального музея Ивана Франко
И. Кияшко

Библиотекарь музея Ивана Франко
Л. Кедринская

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 42. – Арк. 32. – Машинопис.

№ 28

1951 р., квітня 7. – Лист Комітету
в справах культурно-освітніх установ
директорові музею І. Киянку щодо створення у с. Колодяжне
експозиції про життя і творчість Лесі Українки

Комітет в справах культурно-освітніх установ при Раді Міністрів Української РСР доручає Вам створити в Білому будинку в с. Колодяжне в одній з кімнат бібліотеки невелику експозицію, присвячену пам'яті Лесі Українки.

Треба для цього підібрати відповідний ілюстративний і текстовий матеріал і на основі цього опрацювати тематико-експозиційний план, який би відповідав розмірам експозиційної площі.

В плані треба в самих стислих рисах висвітлити життя і творчість поетеси, її революційну діяльність та значення її творчості в історії української літератури.

Продумайте тематику 2–3 живописних картин, в сюжетах яких було б відбито дитячі роки Л. Українки та її перебування в с. Колодяжне. Акуратно зроблені фотографії і тексти на фацетному паспарту, кілька хороших картин дадуть можливість створити скромну, але цікаву експозицію – куток Л. Українки при сільській бібліотеці.

Тематико-експозиційний план надішліть до Комітету не пізніше 1 травня.

Всі роботи по організації цієї невеликої експозиції повинні бути закінчені до 1 червня (крім картин).

Витрати віднесіть за рахунок бюджету музею. Після закінчення першого півріччя, Комітет покриє ці витрати шляхом виділення Вам додаткових коштів.

Голова комітету
в справах культурно-освітніх установ
при Раді Міністрів Української РСР Я. Сірченко

№ 29

1951 р., квітня 10. – Протокол № 2
засідання Науково-методичної ради музею
про обговорення проекту перебудови експозиції

Присутні: працівники музею тт. Кияшко, Ходаківський, Потупейко, Стецьків, Давидович та автори проекту експозиції худ. Зеленков Г. В. і Зеленкова Н. О.

Порядок денний: обговорення проекту перебудови експозиції Львівського музею Івана Франка.

Хід роботи:

Слухали автора проекту перебудови експозиції т. Зеленкову Н. О., яка докладно ознайомила присутніх з принципами генерального рішення експозиції музею, зупиняючись на кожному розділі та підрозділі експозиції, на кожному експонаті. Генеральне рішення експозиції зроблено вже після всіх зауважень, які робились працівниками музею під час роботи над проектом і планом експозиції. Це стосується в основному таких розділів: «І. Франко та російські революціонери-демократи», «І. Франко і марксизм», «1905 р. і Максим Горький», «Відгуки революційних подій 1905 року в Західній Україні та І. Франко».

Частина експозиції, яка охоплює життєвий і творчий план І. Франка, побудована за таким планом:

1. Розвиток промисловості та зародження робітничого класу в Галичині в другій половині ХІХ ст.
2. Становище галицького пореформеного села.
3. Українські письменники – попередники І. Франка.
4. Дитинство.
5. Початкова школа. Дрогобицька гімназія.
6. Львівський університет та початок літературно-громадської діяльності.
7. І. Франко та російські революціонери-демократи.
8. Перший арешт.
9. І. Франко і марксизм.

10. Поезія «Каменярі». Другий арешт.
11. Повість «Борислав сміється»
12. Франко в Києві.
13. Третій арешт. І.Франко та вибори в Галичині.
14. І. Франко в боротьбі з католицькою реакцією.
15. Політична сатира.
16. Письменники – сучасники І.Франка.
17. 1905 р. і М. Горький.
18. Відгуки революційних подій 1905 р. в Західній Україні та І. Франко.
19. І. Франко – вчений.
20. Робочий кабінет І. Франка.
21. Останні роки життя.
22. Смерть і похорони.
23. Боротьба в Західній Україні за вшанування пам'яті І. Франка.

Особливу вагу звернено на перебудову всієї частини експозиції, яка присвячена вшануванню пам'яті І. Франка в Радянському Союзі.

Цей розділ поширений і поповнений. Він побудований за таким тематичним планом:

1. Жовтнева Революція і створення Української Радянської республіки.
2. Возз'єднання українського народу.
3. Вшанування пам'яті І. Франка в Радянському Союзі.
4. Соціалістичний Борислав.
5. Нагуєвичі сьогодні.
6. І. Франко і Вітчизняна війна.
7. І. Франко та радянське літературознавство.
8. І. Франко в радянському мистецтві.
9. І. Франко в народній творчості.
10. І. Франко та радянський театр.
11. І. Франко та радянська література.

В обговоренні проекту взяли активну участь всі працівники музею. В основному проект було схвалено. Лише окремі

зауваження, зроблені при обговоренні, автори проекту враховуватимуть під час самої перебудови експозиції.

Голова науково-методичної ради
Музею Івана Франка І. Кияшко

Секретар Н. Давидович

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 41. – Арк. 4-5.

№ 30

1951 р., квітня 20. – Наказ № 298

Комітету в справах культурно-освітніх установ
про затвердження кошторису музею

Затвердити літературно-меморіальному музею Івана Франка в м. Львові на ремонтні роботи кошторис в сумі 17590 крб.

Заст. Голови комітету
в справах культурно-освітніх установ
при раді міністрів Української РСР Р. Швайко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 37. – Арк. 28.

№ 31

1951 р., травня 7. – Лист Управління музеїв Комітету в справах культурно-освітніх установ директорові музею І. Кияшку
про затвердження плану роботи музею

Управління музеїв Комітету повідомляє, що план роботи Вашого музею на 1951 рік розглянуто і затверджено без зауважень.

Нач. управління музеїв Комітету Ю. Лесневський

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 42. – Арк. 1. – Машинопис.

№ 32

1951 р., травня 15. – Наказ № 23 по музею
про подяку художникам за проект перебудови експозиції

§ 1

За розроблення проекту перебудови (нове генеральне рішення) експозиції Львівського Державного Літературно-Меморіального Музею Івана Франка, що відповідає високим вимогам як з ідейного, так і художнього боку, художника-архітекторам Зеленковій Ніні Олександрівні та Зеленкову Георгію Володимировичу оголошую подяку.

§ 2

Наукового працівника музею т. Потопейко Михайла Миколайовича звільнити з роботи на власне бажання, в зв'язку з переходом на педагогічну роботу.

Підстава: Заява т. Потопейко від 15.V. 1951р.

Директор музею І. Кияшко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 40. – Арк. 1.

№ 33

1951 р., травня 16. – Наказ № 24 по музею
про створення в музеї рукописного відділу

Створити в бібліотеці музею рукописний відділ. В цьому відділі зосередити весь архівний матеріал музею та науково-методичну продукцію музею. Весь зібраний матеріал, а також те, що буде наступати піддавати точному обліку та інвентаризації.

Видавати рукописні матеріали за тими ж правилами, якими видаються книжки. Т. Лукасевич передати в бібліотеку архів музею, та прослідкувати за оформленням всього рукописного відділу.

Зав. Бібліотекою т. Кедринській оформлення рукописного відділу провести до 1. VI. 1951 року.

Директор музею І. Кияшко

Читали: Лукасевич, Кедринська

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 40. – Арк. 1–2. – Рукопис.

№ 34

1951 р., травня 16. – Наказ № 25 по музею
про поновлення на роботі Є. Христича

З 15 травня 1951 року поновити на посаді наукового працівника тов. Христича Евстафія Григоровича, як такого, що дістав документи про свою освіту (Поновлені раніше втрачені).

Директор музею І. Кияшко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 40. – Арк. 2. – Рукопис.

№ 35

1951 р., травня 29. –

Допис «Франко – з нами, він – наш друг і сучасник»

Відкриття літературно-меморіального музею в Нагуєвичях

У святковому вбранні вулиці і будинки села Нагуєвичі. Ще ніколи тут не збиралося стільки людей, як в цей день 27 травня 1951 року. Сьогодні відкриття нового літературно-меморіального музею великого сина українського народу Івана Яковича Франка. Центральна вулиця вже не може вмістити гостей. А люди все прибувають і прибувають.

На вантажних і легкових машинах, прикрашених прапорами і транспарантами, портретами керівників партії і уря-

ду, живими квітами, урочисто в'їжджають в село підбузькі хлібороби. Серед них – знатна ланкова колгоспу ім. Леніна, села Урож, орденоносець Анеля Савуляк. Колишня батрачка приїхала сюди, щоб вшанувати світлу пам'ять поета.

Нині Анеля Савуляк, як і тисячі колись обездолених, – господар своєї долі, пізнала справжнє людське щастя.

У колоні підбузьців – земляків Івана Франка – механізатори Вінниківської МТС, члени артілей імені Сталіна, ім. Шевченка, «Радянської Армії», учні й учителі Підбузької середньої школи, працівники партійних і радянських організацій, службовці і робітники підприємств та установ.

...11 година ранку. Їдуть і йдуть гості з сусідніх сіл Унятичі, Ясениці Сільної, міст Дрогобича, Стрия в «в село, що в долині лежить».

Під звуки урочистого маршу прибувають прославлені нафтовики міста Борислава. На чолі колони – знатні люди українського нафтового басейну – депутат Верховної Ради Союзу РСР Іван Павлович Щепаник, оператори 8 і 9 нафтопромислів, майстри, бурильники. Це сучасники і потомки тих ріпників, що колись збирали «бурю» над Бориславом «не з неба до землі, а з землі проти неба».

Як ясний день від темної ночі, так не схоже колишнє і сучасне бориславців. Понад 70 років тому Франко так писав про них: «Чорні зароплені кафтани, лейбики, сіраки та гуні, такі ж сорочки, переперезані то реміннями, то шнурками, то ликом, бліді пожовклі та позеленілі лиця, пошарпані та зароплені шапки, капелюхи... бойківські повстяні крисані та підгірські солом'яники».

Подивіться тепер на бориславців! У новому святковому вбранні, з орденами і медалями на грудях, вони бадьоро крокують по вільній, оновленій більшовиками землі.

...До відкриття мітингу групами і поодиноці, молодь і дорослі, студенти і учні, робітники і колгоспники, направлялись до священних місць: пам'ятника поетові, меморіальної дошки на пагорбку, де колись стояла хата, в якій народився

Каменярь, до старого дуба, якому Франко повіряв свої найзаповітніші мрії.

О першій годині дня на широкому подвір'ї нового музею почався мітинг. На трибуні – представники партійних, радянських і громадських організацій, знатні люди колгоспних ланів, нафтовики, студенти, учні, племінник письменника – директор музею Гринь Захарович Франко.

П'ятитисячний мітинг відкриває секретар Підбузького райкому КП(б) України тов. Гальчинський.

З промовою про значення громадсько-політичної і літературної діяльності революціонера-демократа Івана Яковича Франка виступив секретар Дрогобицького обкому КП(б) України тов. С. А. Олексенко.

Всім відомі слова Франка: «Твори росіян мучили нас, порушували наше сумління, будили в нас чоловіка, будили любов до бідних та покривджених».

Поет твердо вірив у світле майбутнє українського і російського та інших слов'янських народів.

І цей час прийшов. Завдяки Великій Жовтневій соціалістичній революції збулися вікові сподівання українського народу, його кращих синів. Під керівництвом більшовиків і особисто товариша Сталіна, внаслідок перемоги соціалізму в нашій країні, завдяки могутності Радянського Союзу, на основі нерушимої ленінсько-сталінської дружби народів, допомоги й підтримки всіх народів СРСР і особливо великого братнього російського народу, український народ возз'єднався в єдиній Українській Радянській державі.

Іван Якович Франко протягом всього свого життя мріяв про «людське братерство нове», про безмежні поля, що будуть «управлені спільним трудом». Це «людське братерство нове» – торжествує. Волею партії, волею великого Сталіна оновлюється прикарпатська земля, оспівана великим Каменярем.

Трудове селянство західних областей України, переконане у перевагах великого соціалістичного господарства,

своєю самовідданою працею в колгоспах прискорює поступовий перехід від соціалізму до комунізму.

Син Якова-коваля, «вічний революціонер», трудівник, борець, поет – Іван Франко і сьогодні з нами, серед нас, він наш сучасник і друг.

Глибоко шануючи пам'ять вірного сина українського народу, його як і Шевченка, ми згадуємо сьогодні, в день відкриття літературно-меморіальним музеєм, незлим тихим словом, як цього бажав сам поет.

«Радянське слово» (Дрогобич), 29 травня 1951 р.

№ 36

*1951 р., червня 22. – Наказ № 27 по музею
про побудову експозиції-виставки Лесі Українки
в с. Колодяжне*

За розпорядженням Голови Комітету в справах Культурно-освітніх установ УРСР н/музею доручено збудувати експозицію-виставку Лесі Українки в білому будинку в с. Колодяжне. Виходячи з цього доручаю ст. науковому працівнику Стецьків В. І. та Христич Е. Г. провести всю підготовчу роботу витікаючу з цього розпорядження:

1. Відшукати відповідний текстовий і ілюстративний матеріал.
2. Скласти тематичний план експозиції до 10 липня ц.р.
3. Розробити тематику картин та ілюстрацій, які необхідно по плану до 31 липня 1951 р.
4. Провести оформлення експозиції до кінця серпня м-ця.

Директор Ів. Кияшко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 40. – Арк. 2–3. – Рукопис.

№ 37

1951 р., червня 25. – План наукового відрядження працівників музею Івана Франка в музеї Києва та Канівський заповідник-могили Т. Г. Шевченка

Загальне положення: В зв'язку з тим, що наукові працівники музею І. Франка не мають достатнього досвіду музейної роботи і не мають повного уявлення про роботу кращих музеїв радянської України та згідно з планом роботи музею на 1951 р. (розділ VII – 1, ст. 7) ставиться завдання познайомитися з роботою музею Т. Г. Шевченка, будиночка-музею Т. Г. Шевченка, музею українського мистецтва, театрального музею та роботою заповідника-могили Т. Г. Шевченка в Каневі.

Конкретні завдання:

Кияшко І. О. В зв'язку з перебудовою експозиції музею Івана Франка, що намічена в цьому році детально ознайомитися з принципами побудови експозиції Державного літературного музею Т. Г. Шевченка в Києві, в будинку-музею та в заповіднику.

Врахувати всі сторони та етапи побудови експозиції.

Лукаsevич Н. Ф. Вивчити принцип опрацювання і зберігання музейних фондів. Одержати детальну консультацію від зав. фондами Київського музею Т. Г. Шевченка та досвідченого охоронця фондів тов. Мацапури. У заповіднику познайомитися з методами збирання та придбання експонатів і поповнення фондів матеріалами радянського періоду.

Стецьків В. І. Ознайомитися і вивчити досвід кращих музеїв Києва та Канева щодо організації масово-агітаційної роботи, організації екскурсій.

Якщо представиться можливість, виїхати до м. Чернігова і ознайомитись з масовою роботою Чернігівського музею.

Сорочук С. І. Вивчити тексти екскурсій і принципи їх написання. Вивчити методику ведення екскурсій для різних

груп екскурсантів і наукових працівників, студентів, учнів середніх шкіл, робітників, селян.

Ознайомитися з оформительською технікою.

в.о. заступника Директора
музею Ів. Франка Лукасевич

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 42. – Арк. 16–17. – Рукопис.

№ 38

1951 р, липня 10. – Наказ № 30 по музею
про звільнення з роботи М. Ходаківського
та прийняття на роботу С. Сорочука

§ 1

В зв'язку з переходом на творчу роботу, звільнити з роботи
т. Ходаківського М.М. з 15.VI. 1951 р.

§ 2

На посаду наукового працівника музею, з двухмісячним
іспитовим терміном прийняти Сорочука Степана Івановича.
До роботи приступив 16.VI.1951 р.

§ 3

Надати відпустку, згідно з графіком відпусток на 1951 р.
т. Лукасевич Н.Ф. з 10 липня по 6 серпня 1951 року.

Директор І. Кияшко

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 40. – Арк. 4. – Рукопис.

№ 39

1951 р., липня 11. – Лист Комітету
в справах культурно-освітніх установ директорів музею
та завідувачу Дрогобицьким облкультвідділом С. Чорноморцю

Т.т. Чорноморець! Кияшко!

Альбом фотознімків з музею Ів. Франка в селі Ів. Франка одержав. Звертаю Вашу увагу на неправильну побудову експозиції в 1-ій кімнаті. Барельєф Леніна і Сталіна у Вас розміщено неправильно: він не в центрі експозиції.

Рекомендую Вам негайно змінити експозицію першої кімнати.

Ідея експозиції першої кімнати така: Ленін і Сталін про культуру, про розквіт національних культур соціалістичних за змістом, про розвиток соціалістичних націй, про дружбу народів, в союзі яких в великій пошані культура окремих народів, а значить література і її діячі.

Скульптурою Івана Франка, мені здається, краще відкрити експозицію 2-ї кімнати. Хоч, правда, на місці Вам видніше як краще перебудувати експозицію, щоб вона була правильною.

Поговоріть зі мною про це по телефону.

Я. Сірченко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 39. – Арк. 27.

№ 40

1951 р., липня 20. – Протокол № 5 засідання
Науково-методичної ради музею про обговорення проекту
експозиції Лесі Українки в Колодязному

Присутні: Всі наукові працівники музею.

Порядок денний: обговорення проекту тематико-експозиційного плану виставки присвяченої життю та діяльності Лесі Українки.

Хід роботи:

Слухали авторів проекту побудови виставки присвяченої життю та діяльності Лесі Українки в селі Колодяжне тт. Стецьківа В. І. та Христича Є. Г. Автори проекту докладно ознайомили присутніх з принципами побудови виставки, зупиняючись на кожному розділі експозиції, на кожному експонаті. Остаточний план побудови виставки зроблено вже після всіх зауважень, які робились всіми науковими працівниками музею Івана Франка під час роботи над проектом планом експозиційної виставки. Тематико-експозиційний план виставки присвяченої життю та діяльності Лесі Українки побудований за таким планом:

1. Епоха визвольного руху в Росії і Україні і початку ХХ ст.
2. Дитячі і юнацькі роки Лесі Українки.
3. Леся Українка і марксизм та російські соціал-демократи.
4. Письменники-сучасники Лесі Українки.
5. Леся Українка в боротьбі з буржуазним націоналізмом і релігією.
6. Хвороба Лесі Українки, лікування, перебування в різних країнах.
7. Вшанування пам'яті Лесі Українки.

Обговорення. В обговоренні проекту плану виставки взяли участь всі наукові працівники музею. Було відмічено, що тематико-експозиційний план виставки в основному відповідає своєму завданню. Проте до проекту плану виставки внесено такі зміни й доповнення:

1. Розділ «Епоха визвольного руху в Росії і Україні кінця ХІХ і початку ХХ ст.» доповнено цитатою з творів тов. Сталіна про переміщення революційного руху із Західної Європи в Росію.
2. Розділ «Дитячі і юнацькі роки» доповнено текстами – даними з біографії Лесі Українки (Дата і місце народження, дані про батьків Лесі Українки, про перший надрукований твір і т. д.).

3. Розділ «Вшанування пам'яті Лесі Українки» доповнено рядом фотографій, акварелей, які показують вшанування пам'яті Лесі Українки на Україні, в Росії та Грузії, та вшанування пам'яті Лесі Українки за радянської влади.

Ухвалили: Тематико-експозиційний план виставки присвячений життю і творчості Лесі Українки складений тт. Стецьків і Христичом, при тих змінах і добавках, що тут висловлені, затвердити. Деякі окремі зауваження, зроблені при обговоренні, автори проекту враховуватимуть під час самої побудови експозиції.

Голова науково-методичної ради
музею Івана Франка *Кияшко І.*

Секретар *Сорочук С.*

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 41. – Арк. 10—11.

№ 41

*1951 р., серпня 1. – Наказ № 34 по музею
про посилення ідейно-виховної роботи в музеї*

На посилення ідейно-виховної роботи в музеї в зв'язку з вказівками, які дані в редакційних статтях газети «Правда» від 2.VII.51 та 14.VII.51 р. провести в музеї:

1. Засідання науково-методичної ради Музею з обговореннями статей «Правди» та заходів по покращенню роботи в музеї (8.VIII.51 Відп. Кияшко, Лукасевич)
2. Розробити практичні міроприємства по покращанню експозиції музею в напрямку більш широкого висвітлення:
 - А) Дружби народів СРСР
 - Б) Одвічна дружба російського і українського народів
 - В) Питання патріотизму і ненависті до іноземних загарбників.

Г) Питання боротьби з українським буржуазним націоналізмом.

Міроприємства представити та затвердити 5.VIII.51 р.

Відп. тт. Стецьків В. І., Христич Е. Г.

3. Розробити міроприємства по покращанню культурно-масової роботи з відвідувачами. Відп. Стецьків В. І., 5.VIII.51 р.

Директор І. Кияшко

Читав Христич, Стецьків

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 40. – Арк. 5–6. – Рукопис.

№ 42

1951 р., серпня 2. – Наказ № 667 Комітету
в справах культурно-освітніх установ про перевірку
й упорядкування літератури іноземними мовами

Не підлягає оголошенню.

м. Київ

2 серпня 1951 р.

Незважаючи на неодноразові вказівки Комітету про перевірку фондів іноземної літератури й вилучення ідеологічно-ворожих видань – в ряді музеїв і бібліотек ще й досі є не перевірена й не упорядкована література на іноземних мовах.

Керівники окремих музеїв і бібліотек, в яких є література іноземними мовами, не керуються наказом Комітету «Про організацію обслуговування читачів в бібліотеках системи Комітету іноземною літературою, виданою за межами СРСР», яким встановлюється порядок обліку, зберігання й використання в бібліотеках іноземної літератури. Так, до цього часу не упорядкована й не перевірена література іноземними мовами в Львівській, Вінницькій, Сумській, Миколаївській обласних бібліотеках.

Директор Дрогобицького обласного музею т. Разумний Г. П. знаючи, що кол. директор музею т. Ливерко одержав

серйозні стягнення від Комітету за те, що не упорядкував і не перевіряв іноземної літератури, теж не вжив до цього часу заходів до повного упорядкування іноземної літератури.

Окремі музеї не одержали дозволу Комітету на право використання іноземної літератури виданою за межами СРСР (Херсонський, Тернопільський, Кременецький краєзнавчі музеї, Херсонський історико-археологічний музей).

Щоб перевірити й повністю упорядкувати книжкові фонди іноземної літератури в бібліотеках і музеях –

наказую:

1. Завідуючим обласними відділами в справах культурно-освітніх установ:
 - а) подати Комітету до 25 серпня ц.р. списки обласних і районних музеїв, обласних і міських бібліотек, в яких є іноземна література, видана за межами СРСР;
 - б) організувати комісії з фахівців, що знають іноземні мови, за участю представників органів цензури й до 1 жовтня ц.р. перевірити книжкові фонди іноземними мовами всіх бібліотек і музеїв, і вилучити ідеологічно-ворожу літературу.
2. Директорам музеїв республіканського підпорядкування до 1 жовтня ц.р. перевірити всі наявні у них фонди іноземної літератури й вилучити ідеологічно ворожу літературу.
3. Всім директорам і завідуючим музеями й бібліотеками, в яких є іноземна література, видана за межами СРСР, негайно подати про це відомості Комітету і одержати дозвол та інструкцію на користування цієї літературою.
4. Управлінню музеїв (тов. Петлюку А. А.) до 1 вересня ц. р. подати пропозиції, в яких музеях можна залишати літературу іноземними мовами, видану за межами СРСР й що зробити з літературою, яка зберігається в Бердичівському музеї в кількості 10.000 пр., переважно релігійного змісту.

5. Директору Дрогобицького обласного музею т. Разумному Г. П. негайно надіслати до Комітету пояснення, чому до цього часу не виконані накази Комітету про перевірку й упорядкування іноземної літератури в Дрогобицькому обласному музеї.

Попереджаю всіх директорів музеїв і бібліотек, що справа перевірки й організації використання іноземної літератури, що видана за межами СРСР, є справою важливого державного значення й якщо буде виявлена в фондах музеїв і бібліотек ідеологічно-ворожа література, або при наявності іноземної літератури без дозволу Комітету й наказу Комітету про порядок її використання – на винних буде накладено суворе адміністративне стягнення.

Заст. голови комітету
в справах культурно-освітніх установ
при Раді Міністрів Української РСР *Р. Швайко*

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 39. – Арк. 36.

№ 43

*1951 р., серпня 30. – Наказ № 37 по музею
про кадрові зміни*

§ 1

В зв'язку з тим, що т. Лукасевич Н. Ф. перегружено роботою по упорядкуванню фондів, зняти з неї Т.В.О. заст. директора по науковій роботі і перевести Лукасевич Н. Ф. на посаду ст. наукового працівника.

§ 2

Призначити в. о. заст. директора по науковій частині т. Стецьків Василя Івановича, увільнивши його від обов'язків ст. наукового працівника.

§ 3

Просити Львівський Обком КП(б)У та Комітет в справах Культурно-освітніх установ УРСР затвердити т. Стецьків Василя Івановича заст. директора музею по науковій частині

Директор І. Кияшко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 40. – Арк. 7.

№ 44

1951 р., листопада 9. – Лист Управління музеїв Комітету в справах культурно-освітніх установ директорові музею про затвердження тематико-експозиційного плану виставки Лесі Українки

Управління музеїв Комітету повідомляє, що надісланий Вами тематико-експозиційний план виставки, присвячений життю й діяльності Лесі Українки, затверджено. Управління музеїв зобов'язує Вас врахувати всі зауваження при практичній побудові експозиції.

Додаток: Зауваження – 2 стор.

Начальник управління музеїв комітету Ю. Лесневський

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 39. – Арк. 69. – Машинопис.

№ 45

1952 р., січня 1. – Довідка про стан експонатів і музейних цінностей у музеї станом на 1.01.1952 р.

Кількість експонатів..... 2591 шт.

Вартість експонатів..... 269073 крб. 29 коп.

Зав. фондами Н. Лукасевич

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 37. – Арк. 47.

№ 46

1952 р., січня 1. – Довідка про стан бібліотеки
у музеї станом на 01.01.1952 р.

Кількість книжок..... 3438 шт.

Вартість експонатів..... 32911 крб. 86 коп.

Зав. бібліотекою Л. Кедринська

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 37. – Арк. 48.

№ 47

1952 р., січня 4. – Наказ № 12 Комітету
в справах культурно-освітніх установ
про призначення І. Кияшка директором музею
з 6 червня 1949 року

м. Київ

4 січня 1952 р.

Тов. Кияшко Івана Омеляновича призначити з 6 червня
1949 року директором Львівського Республіканського літе-
ратурно-меморіального музею Івана Франко.

Голова комітету
в справах культурно-освітніх установ
при Раді Міністрів УРСР Я. Сірченко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 45. – Арк. 1.

№ 48

1952 р., січня 10. – Лист Управління музеїв
директорові музею про написання методичної брошури

В утвержденном издательском плане Комитета по делам
кульпросветучреждений при Совете Министров УССР на
1952 г. Вашему Музею запланировано написание методичес-

кой брошюри по вопросу обобщения практики музейной работы на тему «Методичне відображення в експозиції літературно-меморіальних музеїв впливу передової російської літератури на формування світогляду і творчість класиків української літератури» автор тов. Кияшко И. Е.

Срок написания 10 серпня 1952 р., печатн. листов 3 (три), срок издания 15 ноябрю 1952 г.

Придавая исключительное значение вопросу написания и издания в 1952 г. методической литературы нашими музеями, Управление Музеев Комитета предлагает Вам:

1. Включить вышеуказанную тему в план научно-исследовательской работы Музея на 1952 г.
2. До 16 января 1952 г. разработать, обсудить и утвердить на научно- методическом Совете музея план методической брошюры. Утвержденный план брошюры вышлите до 20 января в Управление Музеев.
3. Привлеките к собранию материалов для написания брошюры научных сотрудников музея, а также для написания отдельных разделов брошюры.

В случае необходимости сообщите свои предложения о привлечении соавторов для написания брошюры кроме упомянутых нами в настоящем письме.

Заместитель начальника
управления Музеев комитета А. Петлюк.

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 45. – Арк. 2.

№ 49

1952 р., січня 10. – Лист Управління музеїв Комітету
в справах культурно-освітніх установ директорові музею
щодо подачі плану роботи музею і списку іноземної літератури

Управління музеїв Комітету нагадує, що до цього часу
Ви не надіслали плану роботи музею на 1952 р. і список іно-

земної літератури по вашому музею та всіх матеріалів згідно наказу Комітету № 949 по Нагуєвицькому музею І. Франко.

Управління музеїв пропоною негайно надіслати всі ці матеріали і тим самим дальше не затримувати виконання постанови ЦК КП(б)У і Ради Міністрів УРСР про покращення роботи музеїв.

Начальник
Управління музеїв комітету Ю. Лесневський

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 45. – Арк. 3.

№ 50

1952 р., січня 10. – Із плану роботи музею на 1952 рік

Зміни та додатки до плану роботи згідно вказівок комітету.

І. Науково-дослідна робота.

1. Тему «Іван Франко і Леся Українка» сформулювати так: «Творчі зв'язки і ідейна спільність творчості Івана Франка і Лесі Українки» (Христич).
2. Тему «Іван Франко в оцінці радянських літературознавців» сформулювати так: «Іван Франко в оцінці радянського літературознавства».
3. До цього розділу ввести з розділу «Масова робота» такі теми наукових рефератів:
 - а) «Мотиви дружби народів у творчості І. Франка» (Стецьків).

ІІ. Експозиційна робота.

1. Протягом року працювати над посиленням ідейного звучання всього змісту експозиції і над покращанням її оформлення.
2. Повністю обладнати робочий кабінет І. Франка, поповнюючи його експонатами, яких ще й досі бракує:

плетене крісло, триніжний столик, тогочасні газети, журнали, тогочасні меблі, гнуті крісла, дорожки, скатерть на стіл.

3. Розділ «Епоха» збагатити матеріалами, які б більше і повніше розкривали напівколоніальне становище Східної Галичини, для цього: створити нову вітрину, в якій подати:
 - а) твори класиків марксизму-ленінізму, в яких характеризується економічне становище Галичини.
 - б) твори І. Франка про це ж.
 - в) матеріали, які характеризують епоху.
4. Розділ «Іван Франко в класовій боротьбі та боротьбі з українським буржуазним націоналізмом» зробити більш дохідним для глядача, для цього дати висловлювання Леніна і Сталіна про природу буржуазного націоналізму.
5. Розділ музею «Вшанування пам'яті І. Франка за радянської влади» доповнити матеріалами про соціалістичні перетворення на Львівщині і про розквіт культури Львівщини, для цього організувати нову вітрину, в якій подати газетні і журнальні матеріали про соціалістичні перетворення на Львівщині.
6. В темі: «Іван Франко і радянська література» розвинути підтему «Дружба народів Радянського Союзу» для цього в вітрині подати такі матеріали:
 - а) Ленін і Сталін про дружбу народів.
 - б) Радянські письменники про дружбу народів.
7. Замінити картину засл. художниці О. Кульчицької картиною художника Левицького «Малий Франко в батьківській кузні».
8. Створити підрозділ «Вивчення творчості І. Франка в радянській школі», для цього в вітрині подати:
 - а) Програми з літератури для різних типів шкіл, методичні вказівки і методичну літературу про вивчення творчості Франка.

- б) Матеріали про роботу учнів шкіл Львівської і інших областей про вивчення творчості І. Франка.
9. Розділ «Увінчення пам'яті І. Франка за радянської влади» поповнювати експонатами в міру їх придбання.

Директор
музею Івана Франка І. Кияшко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 46. – Арк. 11–12.

№ 51

*1952 р., січня 24. – Висновки Управління музеїв
про план роботи музею на 1952 рік*

Розглянувши план роботи Львівського державного літературно-меморіального музею Ів. Франко на 1952 рік Управління музеїв Комітету вважає за можливе затвердити його з такими зауваженнями:

1. В розділі «Науково-дослідна робота» теми: «Іван Франко і Леся Українка», «Знайомство Франка з революційною російською соціал-демократією», «Іван Франко в оцінці радянських літературознавців», на які повинні бути написані реферати сформулювати інакше. В першій темі важливо розкрити творчі зв'язки і ідейну спільність творчості Л. Українки і Ів. Франко. З цього і потрібно виходити в формулюванні теми. В другій темі важливо показати не знайомство Франка з російською соціал-демократією, а вплив її на письменника. В третій темі показати Ів. Франка не в оцінці радянських літературознавців, а в оцінці радянського літературознавства. Отже при формулюванні останніх двох тем потрібно виходити з цих міркувань.
2. В розділі «Науково-дослідна робота» до п. 3 перенести з розділу «Масова робота» такі теми:

А) «Мотиви дружби народів у творчості Ів. Франко».
Б) Зв'язки української і російської літератури».

Ці теми по своїй актуальності заслуговують на те, щоб на них писати не тільки тексти масових лекцій, але і наукові реферати.

3. В розділі «Експозиційна робота» – точно показати, якими матеріалами буде поповнено тему «Значення творчої спадщини Ів. Франка у боротьбі радянських людей за мир, демократію і соціалізм у всьому світі». Те ж саме потрібно зазначити в темі «Увічнення пам'яті Ів. Франка за Радянської Влади» (ст. 5).
4. В плані потрібно вказати термін виконання кожного пункту та прізвища наукових працівників, що відповідають за їх виконання.

Начальник управління
Музеїв комітету Ю. Лесневський

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп.1. – Спр. 46. – Арк. 14.

№ 52

*1952 р., січня 26. – Лист обласного відділу
культурно-освітньої роботи виконкому
Станіславської обласної ради депутатів трудящих
до директора музею з проханням допомогти у створенні
музею І. Франка в Криворівні*

В Жабьевском районе в селе Криворивня открывается постояннодействующая выставка посвященная «Жизни и деятельности И. Франко». Станиславский областной отдел культурно-просветительных учреждений просит Вас оказать помощь директору Станиславского музея в разработке тематико-экспозиционного плана и проспекта лекции по проведению экскурсии по этой выставке, а также в преоб-

ритении документального и вещевого материала для построения постоянной выставки.

Зав. Облотделом культурно-просветительных учреждений Резанов

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 45. – Арк. 8. – Машинопис.

№ 53

1952 р., січня 29. – Наказ № 99

*Комітету в справах культурно-освітніх установ
про затвердження З. Туляка старшим бухгалтером музею*

Затвердити тов. Туляка Здіслава Івановича ст. бухгалтером Львівського державного літературно-меморіального музею Івана Франка з наданням йому права другого підпису на грошових та банківських документах.

Заступник голови Комітету
в справах культурно-освітніх установ
при Раді Міністрів УРСР В. Румянцев

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 45. – Арк. 9.

№ 54

1952 р., січня 29. – Лист директора

*Ленінградського музею історії релігії В. Бонч-Бруєвича
директорові музею*

Многоуважаемый товарищ!

Музей Истории религии Академии Наук СССР в отделе «История папства и инквизиции» предполагает показать борьбу великого украинского писателя И. Франко против Ватикана. Поэтому просим Вас прислать нам хорошие фото-копии портрета И. Франко и рукописных или печатных

страниц его статей «Католический панславизм», «Мистификация или идиотизм», «Социальная акция» – всего четыре фотографии. Если Вы сможете указать какие-либо другие материалы, которые интересно заснять для того, чтобы показать борьбу Франко против агентов Ватикана, то просим Вас сделать подобные снимки. Вся работа будет немедленно оплачена, если вы укажете точный адрес куда нужно перевести деньги.

Директор Музея Истории Религии
Академии Наук С.С.С.Р.,
Доктор исторический наук В. Д. Бонч-Бруевич

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 45. – Арк. 10. – Машинопис.

№ 55

*1952 р., початок лютого. – Звіт про відрядження
до Дрогобича та Нагуєвич наукового працівника С. Сорочука*

Згідно з наказом директора Львівського Державного Літературно-меморіального музею Івана Франка від 31.І.1952 р. за нр. 3 я 2.ІІ.1952 р. виїхав в м. Дрогобич та в музей Івана Франка с. Івана Франка.

1. Для надання практичної допомоги музею І. Франка в с. І. Франка.
2. Збирання матеріалу до розділу експозиції «Вшанування пам'яті Івана Франка за радянської влади».

І.

Виконуючи основні завдання відрядження в музеї Івана Франка в с. Івана Франка проведено слідуєщу роботу:

1. Ознайомився з роботою музею та роботою наукового робітника музею.
2. Поділився досвідом роботи нашого музею.
3. Сплановано роботу музею на 1952 р.

4. Виправлено текст лекції-екскурсії по музею Івана Франка згідно з експозиційним планом.
5. Переглянувши стан експозиції музею, дав пораду що до дальшої роботи над експозицією.

II.

Ознайомившись з роботою музею Івана Франка в с. Івана Франка, вважаю за необхідне для покращання роботи музею зробити слідуєче:

1. Музей необхідно забезпечити кваліфікованими кадрами, тому що науковий робітник музею мало знайомий з українською літературою, зокрема з творчістю Івана Франка.
2. Доповнити експозицію такими експонатами:
 - А) До розділу «Львівський університет та початок літературно-громадської діяльності» придбати фотокопію журналу «Друг».
 - Б) До розділу «Іван Франко і марксизм» придбати фотокопію журналів «Громадський Друг», «Дзвін» і «Молот», «Колокол» та газети «Праца».
 - В) До розділу «Третій арешт Франка та вибори в Галичині» придбати фотокопії журналів «Зоря», «Народ», поезії Івана Франка «З вершин і низин», та газети «Радикал».
 - Г) До розділу «Письменники-сучасники Івана Франка» придбати фотокопію газети «Кур'єр Львовські».
3. В розділі «Іван Франко в класовій боротьбі з українським націоналістами» створити підрозді «Іван Франко в боротьбі з Ватіканом».

III.

До розділу експозиції «Вшанування пам'яті Івана Франка за радянської влади» відвідано:

1. Об'єднаний колгосп ім. Івана Франка в селі Івана Франка і зібрано такі відомості:

- A) Колгосп об'єднав 630 дворів, має 1728 га землі, а членів числить 1044 чоловік.
2. Відвідано Івано-Франківську середню школу та зібрано такі відомості:
 - A) Учителів працює 22, учнів навчається 466, учнів комсомольців 80, в школі є гуртки: літературний, балетний і музичний. Літературний гурток зобов'язався виготовити альбом про життя і творчість Івана Франка та передати нам кращі роботи учнів цього гуртка по цій же темі.
3. Відвідано Івано-Франківську сільську раду, де зібрано матеріали до діаграми про сучасний соціально-економічний і культурний стан села:
 - A) Неписьменних нема.
 - Б) дітей селян, що закінчили середню школу – 30.
 - В) дітей селян, що закінчили вищу школу – 15.
 - Г) в селі є два клуби, 3 магазини, 1 медичний пункт та сільська бібліотека, яка числить 1900 книжок і 380 читачів.
4. Відвідано Дрогобицький Обласний відділ Культосвітніх установ, де зібрано такі відомості:

Дрогобицька область має на 1. VIII. 1951 р. одну вищу школу, три технікуми, три педучилища, 842 школи, в яких навчається 142000 учнів, 29 міських і районних будинків культури, 600 сільських клубів і хат-читалень, 1800 бібліотек, 200 кіноустановок, два театри, чотири музеї, 27 міських і районних газет, Блокнот агітатора, 22 редакцій і радіомовлення, 106 лікарень, 402 фельдшерсько-акушерських пунктів, 1700 магазинів, 500 їдалень.
5. Відвідано Дрогобицьку середню школу ім. Івана Франка і доручено літературному гуртку цієї школи зібрати матеріали про вивчення творчості Івана Франка в середній школі (написати конспекти уроків, реферати, альбоми).

6. Відвідано Дрогобицький Історико-Краєзнавчий музей для в'яснення питань про історію села Івана Франка (Нагуєвич). Придбано фото «Робітники Борислава вимагають 8 год. робочого дня» (За даними Дрогобицького музею фото відноситься до 1908–1910 рр.).

Науковий робітник музею Івана Франка
Сорочук С. І.

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 41. – Арк. 36–38.

№ 56

1952 р., березня 4. – Лист директора
Львівської обласної дитячої екскурсійно-туристської станції
до директора музею

Львовская областная детская экскурсионно-туристская станция надсылает разработанный экскурсоводом-методистом Обл. ДЭТС тов. Яцкевич Е. И. маршрут «По местам жизни и деятельности Ивана Франко во Львове». Просим принять на проверку и сделать соответствующие добавления, изменения и поправки.

Директор Львовской Обл. ДЭТС
Тимошенко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 48. – Арк. 19.

№ 57

1952 р., квітня 11. – Наказ № 318

Комітету в справах культурно-освітніх установ
про перебудову експозиції музею в світлі
партійних постанов

Перевіркою ідейного змісту експозиції Львівського державного літературно-меморіального музею І. Франка, проведеною комісією Комітету в справах культурно-освітніх установ при раді Міністрів УРСР від 14 листопада 1951 р., встановлено, що експозиція музею перебудована згідно постанов ЦК КП(б)У і Ради Міністрів УРСР про стан і заходи покращання роботи музеїв.

В експозиції відтворено життя і творчість великого українського письменника І. Франка по таких основних питаннях: вплив передової російської революційно-демократичної літератури на формування світогляду і творчість письменника; вплив марксизму на розвиток революційного світогляду Ів. Франка і боротьба Франка з українським буржуазним націоналізмом; літературні зв'язки Франка з українськими письменниками-демократами; органічний зв'язок творчості Франка з класовою боротьбою трудящих; увінчення пам'яті письменника народами СРСР.

Проте поряд з цим в експозиції є ще ряд важливих недоліків:

1. Недостатньо розкрита епоха, в яку жив і творив письменник;
2. Розділ «І. Франко в боротьбі проти українського буржуазного націоналізму» оформлено недохідливо до глядача.
3. В розділі «І. Франко і сучасники його – передові російські та українські письменники», зовсім відсутні матеріали, що висвітлювали б значення і вплив Горького на формування передових поглядів і розвиток творчості І. Франка.

Наказую:

1. Акт комісії по перевірці ідейного змісту експозиції Львівського державного літературно-меморіального музею І. Франка від 14 листопада 1951 р. затвердити.
2. Zobov'yazati дирекцію музею тов. Кияшко І. О.:
 - А) до 1.VI 52 р. усунути недоліки, зазначені в акті комісії та наказі Комітету.
 - Б) до 10.VI. 52 р. надіслати до Комітету інформацію про виконання цього наказу.

Голова комітету
в справах Культурно-освітніх установ
при раді Міністрів УРСР
Я. Сірченко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 45. – Арк. 20.

№ 58

*1952 р., травня 21. – Лист Управління музеїв
до директора музею про затвердження плану
методичної брошури*

На В/№ 56 від 22. III. – 1952 р.

Управління музеїв Комітету, розглянувши тематичний план брошури «Методика показу впливу передової російської літератури на формування світогляду і творчість класиків української літератури в експозиції літературно-меморіальних музеїв», - вважає за можливе ствердити її, як попередній план брошури.

Начальник
Управління музеїв Комітету Ю. Лесневський

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 45. – Арк. 26.

№ 59

1952 р., між 18 та 29 липня. – Висновки Управління музеїв
по тематико-експозиційному плану музею

29 липня 1952 р.

Тематико-експозиційний план Львівського літературно-меморіального музею Ів. Франко глибоко і всебічно висвітлює життя і творчість українського письменника, класика української літератури, революційного демократа Ів. Франко. План зосереджує увагу на головних питаннях життя і творчості письменника, а саме: характеристика доби, в яку жив і працював письменник; вплив передової російської революційно-демократичної літератури на світогляд і літературну діяльність Ів. Франко; боротьба Ів. Франка з українським буржуазним націоналізмом; літературні зв'язки Ів. Франка з українськими письменниками, революціонерами-демократами; відгуки Франка на революцію 1905 р. в Росії, боротьба Франка за пропаганду передових ідей і творчості прогресивних письменників, в першу чергу Горького, в Західній Україні.

В плані широко представлено розділ «Увінчення пам'яті Ів. Франка в Радянському Союзі».

Поруч з цим в плані є ще деякі недоліки:

1. Розділ «Епоха» поповнити матеріалами, які глибше і повніше розкривали б напівколоніальне становище Галичини за часів Австро-Угорської монархії.
2. В розділ «Ів. Франко і сучасники російської та української літератури» зробити так, щоб ідейним центром цього розділу був Горький.
3. В темі «Ів. Франко і радянська література» розкрити на літературних матеріалах підтему «Дружба народів СРСР».
4. Тему «Франко і Марксизм» сформулювати інакше. Нам здається, що ця тема має своїм завданням показати вплив і значення марксистських ідей на формування світогляду Ів. Франка. Отже краще було

б сформулювати її так: «Значення ідей марксизму-ленінізму у формуванні матеріалістичного світогляду Ів. Франка».

Управління музеїв вважає за можливе затвердити тематико-експозиційний план Львівського літературно-меморіального музею Ів. Франка з урахуванням зауважень Управління, які потрібно виправити протягом найближчого часу.

Начальник
управління музеїв Комітету
Ю. Лесневський

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп.1. – Спр. 43. – Арк. 83-84.

№ 60

*1952 р., серпня 2. – Лист Управління музеїв
до директора музею І. Кияшка про затвердження
тематико-експозиційного плану музею*

Представлений Вами тематико-експозиційний план Львівського державного літературно-меморіального музею І. Я. Франко Управлінням музеїв затверджено.

Управління зобов'язує вас внести до тематико-експозиційного плану зміни та доповнення відповідно до висновків, що до цього додаються.

Начальник
управління музеїв комітету
в справах культурно-освітніх установ
при Раді міністрів УРСР
Ю. Лесневський

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 82. – Машинопис.

№ 61

1952 р., вересня 3. – Наказ № 1051

Комітету в справах культурно-освітніх установ
про звільнення І. Кияшка з посади директора музею

§ 1

Затвердити тов. Кияшка І. О. завідуючим Львівським обласним відділом в справах культурно-освітніх установ, звільнивши його від обов'язків директора Львівського літературно-меморіального музею Івана Франка.

§ 2

Кутковця І. Т. зняти з посади завідуючого Львівським обласним відділом в справах культурно-освітніх установ.

Голова комітету
в справах культурно-освітніх установ
при Раді Міністрів УРСР Я. Сірченко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 45. – Арк. 54. – Машинопис.

№ 62

1952 р., вересня 3. – Допис

«Пам'ятник Іванові Франку в Криворівні»

Пам'ятник Іванові Франку в Криворівні

Жаб'є, Станіславівської області. 29 (РАТАУ). В гірському селі Криворівні Жаб'ївського району, деякий час жив і працював великий український письменник Іван Франко. Трудящі села свято шанують його пам'ять.

Тут відкрито пам'ятник Іванові Франку. Біля пам'ятника відбувся багатолюдний мітинг, в якому взяли участь колгоспники і лісоруби багатьох сіл району. В сільському клубі

був організований вечір, присвячений життю і діяльності українського письменника.

«Радянська Україна» (Київ), 3 вересня 1952 р.

№ 63

*1952 р., жовтня 24. – Лист Управління музеїв
до директора музею Я. Цегельника
про схвалення лекції-екскурсії по музею*

Управління музеїв Комітету повідомляє, що надісланий Вами текст лекції-екскурсії по експозиції музею схвалено і дозволено до використання в практичній роботі екскурсовода.

Начальник
Управління музеїв Комітету Ю. Лесневський

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 45. – Арк. 59.

№ 64

*1952 р., листопада 28. – Лист Управління музеїв
до директора музею Я. Цегельника
щодо структури експозиції музею*

При цьому Управління музеїв Комітету надсилає Вам проект структури експозиції музею та перспективного плану комплектування музейних фондів.

Вам належить розглянути та обговорити їх на засіданні Науково-методичної Ради музею і свої зауваження до них надіслати до Комітету не пізніше 10 грудня 1952 року.

Додатки:

1. Структура експозиції на 3 стор.
2. Перспективний план на 2 стор.

Начальник
Управління музеїв Комітету Ю. Лесневський

Структура експозиції
Львівського державного літературно-
меморіального Музею Івана Франко

Виходячи з профілю та завдань Львівського Державного літературно-меморіального музею Івана Франка, встановити слідує структуру експозиції:

I. Відділ:

Життя і творчість Івана Франка
з розділами:

1. Характеристика соціально-економічного розвитку і політичного становища Західної України в 50–70 рр. XIX ст.
2. Дитячі та юнацькі роки Івана Франка (1856–1875).
3. Початок громадсько-політичної та літературної діяльності Івана Франка (1875–1880).
 - а) Ів. Франко – студент Львівського Університету. Участь його в політичних гуртках університету.
 - б) знайомство Івана Франка з ідеями наукового соціалізму. Вплив творів російських та українських революційно-демократичних і прогресивних письменників на формування світогляду і розвиток творчості Івана Франка. Перші твори Івана Франка.
 - в) перший арешт Івана Франка.
4. Іван Франко – письменник – революціонер – демократ (1880–1908).
 - а) літературна творчість та видавнича діяльність Івана Франка, революційна поезія Івана Франка, поеми, оповідання, сатиричні твори, переклади і т. і. Відображення класової боротьби робітничого народу в творчості Івана Франка.
 - б) другий арешт Івана Франка.
 - в) боротьба Івана Франка проти українського буржуазного націоналізму, за соціальне і національне ви-

зволення українського народу з під гніту Австро-Угорської імперії.

- г) третій арешт Івана Франка.
 - д) боротьба Ів. Франка проти Ватикану.
 - є) творчі зв'язки Ів. Франка з його сучасниками – російськими та українськими прогресивними письменниками.
 - ж) творчість та наукові праці Ів. Франка в роки революційних подій 1905 р. і вплив на нього творчості М. Горького.
5. Останні роки життя і творчості Івана Франка (1908–1916 рр.).
 6. Меморіальна кімната – робочий кабінет письменника.

II Відділ:

Увінчення пам'яті Івана Франка,

з розділами:

1. Боротьба трудящих Західної України за вшанування пам'яті Івана Франка (1917–1939).
2. Увінчення пам'яті Ів. Франка народами СРСР:
 - а) заходи партії та уряду по увінченні пам'яті Івана Франка;
 - б) підприємства, колгоспи, учбові і культурно-освітні заклади імені Івана Франка.
 - в) видання творів Івана Франка мовами народів СРСР;
 - г) Франко в радянському літературознавстві.

Перспективний план
комплектування музейних фондів
Львівського державного літературно-меморіального
музею Івана Франка

№ пп.	Назва відділу	Назва розділів, по яких необхідно комплектувати музейні фонди	термін
1.	Життя і творчість Івана Франка	1. Соціально-економічний розвиток і політичне становище Західної України в 50–70 рр. XIX ст.	Червень 1953 р.
		Знайомство Ів. Франка з ідеями наукового соціалізму. Вплив творів російських та українських революційно-демократичних і прогресивних письменників на формування світогляду і розвиток творчості І. Франка	Травень 1954 р.
		3. Відображення класової боротьби в творчості Івана Франка	Травень 1954 р.
		4. Боротьба Франка проти українського буржуазного націоналізму.	Жовтень 1954 р.
		5. Боротьба Франка проти Ватикану.	Березень 1955 р.
II.	Увінчення пам'яті Ів. Франка народами СРСР	1. Возз'єднання Західної України в єдиній Українській Радянській державі.	Квітень 1953 р.
		2. Відношення радянської влади до культурного надбання людства.	1953–1954
		3. Заходи Комуністичної партії та радянського уряду по увінченню пам'яті Ів. Франка.	Вересень 1955 р.
		4. Видання творів Ів. Франка на мовах народів СРСР та зарубіжних країн.	Вересень 1955 р.
		5. Франко в радянському літературознавстві.	1954–1955

№ 65

1952 р., кінець року. –

Довідка-інформація про музей і його діяльність

Львівський державний літературно-
меморіальний музей І. Франка.

м. Львів, вул. І. Франка, 152

І. Загальні відомості.

1. Музей заснований в жовтні 1940 р.
2. Музей розташовується в меморіальному будинку (будинок, який І. Франко збудував і в якому жив з 1902 по 1916 р.). Крім того, музей займає будинок по вул. І. Франка, нр. 154, який переданий музеєві на правах довготермінової аренди. Загальна площа музею становить 473 кв. м. В тому числі під експозицію зайнято 220 м. кв.
3. Бюджет на 1952 р. становив 176600 крб. Використано 174478 крб. 56 коп. З них на зарплату 78958.92 крб., наукові витрати 36000 крб., адмінгосподарські витрати 37151.03 крб.
4. Штат затверджений 11 чоловік (1 грудня 1952 р. скорочено одну одиницю – вартового-опалювача).
 - 1) Директор музею – 1 – 1300
 - 2) Заст. директора – 1 – 1000
 - 3) Ст. наук. робітник – 1 – 690
 - 4) Наукові робітники – 2 – 690
 - 5) Бібліотекар – 1 – 550
 - 6) Бухгалтер – 1 – 500
 - 7) Секретар-друкарка – 1 – 360
 - 8) Наглядач залів – 1 – 260
 - 9) Прибиральниця – 1 – 225
 - 10) Двірник – 1 – 225

Список працівників музею:

Прізвище, ім'я і по батькові	Посада	Ставка	Освіта	Загальний стаж роботи в музею
1. Цегельник Яків Хомич	директор	1300	Вища	
2. Стецьків Василь Іванович	заст. дир. по н/ч	1000	Вища	3
3. Лукасевич Наталія Феофілівна	ст. наук. робітник	690	Вища	3
4. Христич Євстахій Григорович	науковий робітник	690	Вища	3
5. Сорочук Степан Іванович	науковий робітник	690	Вища	2
6. Кедринська Лідія Львівна	бібліот.	550	Сер.	10
7. Зінко Теодор Іванович	старший бухгал.	500	Вища	6
8. Гавур Олександра Михайлівна	секретар-друкарка	360	Сер.	5
9. Дутко Софія Домініківна	прибиральниця	225	Поч.	10
10. Гавур Михайло Якимович	наглядач залів	260	Неп. сер.	1
11. Вербовий Михайло Петрович	двірник	225	Поч.	2

5. Музей ділиться на 2 відділи – життя і творчість Івана Франка і відділ увічнення пам'яті І. Франка. Відділи діляться на хронологічні і тематичні розділи. Музей має фондосховище, науковий архів, бібліотеку.

6. Науково-методична рада складається з 12-ти чоловік. Протягом року відбулося 10 засідань науково-методичної Ради музею, на яких обговорювалися такі питання:
- 1) Обговорення і затвердження звіту за 1952 р. і плану роботи на 1953 р.
 - 2) Обговорення і затвердження тематичного плану брошури на тему: «Методика показу впливу передової російської літератури на формування світогляду і творчість класиків української літератури в експозиції літературно-меморіальних музеїв».
 - 3) Обговорення рецензії наук. пр. Христича на автомобільно-екскурсійний маршрут на тему: «Життя і діяльність Івана Франка в м. Львові», розроблений методистом-екскурсоводом Львівської Турбази тов. Тороскановою.
 - 4) Обговорення і затвердження лекції тов. Сорочука С. І. на тему: «Російсько-українські літературні зв'язки до XIX ст.».
 - 5) Затвердження планів тематичних виставок до ювілейних дат.
 - 6) Обговорення і затвердження лекції наук. працівника Христича Є. Г. на тему «Значення творчості І. Франка у вихованні радянського патріотизму».
 - 7) Обговорення і затвердження тематико-експозиційного плану літературно-меморіального музею І. Франка в селі Івана Франка, розділу «Вшанування пам'яті Івана Франка в Радянському Союзі» (склав В. Стецьків)
 - 8) Обговорення і затвердження методички для ведення тематичної екскурсії на тему «Дитячі роки І. Франка» – для дітей молодшого шкільного віку (склала Лукасевич Н. Ф.)
 - 9) Затвердження плану наукового реферату тов. Лукасевич Н. Ф. «Іван Франко в оцінці радянського літературознавства»
 - 10) Обговорення і затвердження періодизації повної біографії Франка (склав Стецьків В. І.).

7. Музей вів свою роботу за планом. У плані передбачалося систематичне поліпшування експозиції музею, ряд наукових досліджень та велика культурно-освітня і пропагандистська робота.

План роботи в основному виконаний.

8. Протипожежні міроприємства та охорона музею. Музей забезпечений всіми необхідними протипожежними засобами згідно інструкції Комітету. Експозиційні зали охороняються наглядачем залів. Фонди, архів та музейна документація кожного дня пломбується. Після звільнення сторожа музею музей вночі не охороняється.

II. Науково-дослідна робота.

Виконуючи план на 1952 рік наукові працівники музею працювали протягом 1952 року над збиранням матеріалів потрібних для поліпшення експозиції музею у світлі нових досліджень про літературно-громадську діяльність Івана Франка. Старший науковий робітник музею Лукасевич Н. Ф. працювала над науковою обробкою цінних експонатів, їх систематизацією.

Наукові працівники Христич і Стецьків продовжували працювати над вивченням актів судових процесів над Іваном Франком.

Науковий працівник Сорочук опрацював детальну періодизацію до повної біографії Івана Франка.

В цьому році закінчено роботу над такими темами наукових рефератів:

1. «Знайомство Франка з революційною російською соціал-демократією» – Кияшко І. О.
2. «Іван Франко і чеська література» – Сорочук С. І.
3. «Так званий соціалістичний процес в Галичині і судова розправа над Іваном Франком» – Христич, Стецьків.
4. «Іван Франко і вибори» – Стецьків.

У стадії закінчення знаходяться такі наукові реферати:

1. «Франко в оцінці радянського літературознавства» – Лукасевич Н. Ф.
2. «Дві течії в НТШ та боротьба Івана Франка з вожаками українського буржуазного націоналізму» – Стецьків
3. «Іван Франко і Леся Українка» – Христич
4. «Іван Франко і польська література» – Сорочук.

Їх заплановано закінчити в першій половині 1953 року.

Складено бібліографію до слідуючих тем:

1. «Іван Франко – непримиренний борець про українського буржуазного націоналізму» – Кедринська, Стецьків
2. «Іван Франко в боротьбі проти Ватікану» – Кедринська, Стецьків
3. «Іван Франко і вибори» – Кедринська, Стецьків

Крім того складено бібліографію до шести тематичних виставок, які були організовані в музею до ювілейних дат. Складено список дипломних робіт і дисертацій, написаних у Львівському і Чернівецькому університетах, на теми, зв'язані з творчістю Івана Франка (Кедринська).

Складено список ілюстраторів до творів Івана Франка – Кедринська.

Опрацьовано тематику картин для музею на 1952–53 рр. та до кожної картини складено т. зв. легенду.

За звітний період були надруковані статті:

1. Лукасевич Н. Ф. «Іван Франко про Гоголя» – газета «Ленінська молодь»
2. Христич Ф. Г. «В музеї Івана Франка» – газета «Вільна Україна»
3. Стецьків В. І. «Літературні виставки в музеї Івана Франка» – в газеті «Вільна Україна»

В музеї проведено науково-теоретичну конференцію по праці В. І. Леніна «Матеріалізм і емпіріокритицизм». На конференції заслухано та обговорено такі доповіді:

1. Історичні умови появи книги В. І. Леніна «Матеріалізм і емпіріокритицизм» – Кияшко І. О.

2. Ідейний розгром В. І. Леніним емпіріокритицизму (махізму) як філософії реакції. – Стецьків В. І.
3. Розвиток В. І. Леніним теорії пізнання діалектичного матеріалізму – Христич Е. Г.
4. В. І. Ленін про суть і корені кризи буржуазного природознавства і шляхи виходу з нього. – Сорочук С. І.
5. Питання історичного матеріалізму в книзі В. І. Леніна «Матеріалізм і емпіріокритицизм». В. І. Ленін про партійність філософії. – Лукасеви Н. Ф.
6. Значення книги В. І. Леніна «Матеріалізм і емпіріокритицизм» для боротьби проти сучасних різновидностей реакційної ідеалістичної буржуазної філософії – Кедринська Л. Л.

<...>

III. Експозиція музею.

Експозиція музею наново перебудована в 1951–52 рр. При перебудові враховувались всі настанови ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б) У з ідеологічних питань, враховувалась та критика, яка була в адрес Львівських музеїв з боку газети «Правда».

Робота по удосконаленню експозиції музею триває весь час. Ряд змін внесено в експозицію в зв'язку з рішеннями XVII з'їзду КП України і XIX з'їзду КПРС.

В новій експозиції музею широко висвітлюється вплив передової російської літератури і культури на розвиток української культури, зокрема на творчість Івана Франка. Так, в розділі експозиції «Початок навчання Івана Франка» розкривається великий ідейний вплив на гімназиста Франка творів Лермонтова, Пушкіна, Гоголя. Всі твори названих письменників, які Франко читав в той час, експонуються. В розділі експозиції «Львівський університет та початок літературно-громадської діяльності» експонуються матеріали про те, як Франко поширював роман Чернишевського «Что делать?», перекладав його на українську мову. Розкрито вплив росій-

ських письменників Герцена, Белінського, Чернишевського, Добролюбова, Салтикова-Щедріна, Успенського, Некрасова на Івана Франка. Твори цих письменників з бібліотеки Івана Франка експонуються в музеї. В розділі «Борислав сміється» показується розвиток робочого руху в Галичині і його зв'язок з робітничим рухом в Росії. Підкреслено вплив російського робітничого руху на хід робітничого руху в Галичині. Багато місця в експозиції приділено показові зв'язків Франка з сучасними йому російськими передовими письменниками. Експонуються статті і окремі цитати, в яких розповідається про ставлення Франка до передової російської культури і літератури. Експонуються всі твори російських письменників перекладені на українську мову Іваном Франком. Окремо висвітлено ідейний вплив Максима Горького на творчість Івана Франка. В радянському періоді зібрані матеріали про видання творів Івана Франка російською мовою, показано кращі зразки перекладів. В експозиції особливий наголос зроблено на ідейне розкриття провідних творів Івана Франка. Повністю розкрито ідейний зміст і політичне спрямування таких творів, як збірка «Борислав», цикл поезій «Думи пролетаря», збірка «З вершин і низин», повісті «Борислав сміється» і «Боа констріктор», політична сатира, політична лірика, антиватіканські новели, поема «Мойсей», драма «Украдене щастя» тощо.

В експозиції музею показано вплив літературно-громадської діяльності Івана Франка на загальний розвиток передової української літератури. Розкрито ідейну співдружність Франка з Лесею Українкою, М. Коцюбинським, П. Грабовським. Показано, як під впливом Івана Франка розвивалася діяльність українських прогресивних письменників, які жили на території колишньої Західної України – Ольги Кобилянської, В. Стефаника, М. Черемшини, Л. Мартовича.

В розділі «Іван Франко та радянська література» показано, як радянські письменники творчо використовують літературну спадщину Івана Франка.

Великий наголос в експозиції музею зроблено на розкриття і показ боротьби українського народу за соціальне і національне визволення, за зміцнення дружби з великим російським народом. Ці матеріали в основному зосереджені в розділах експозиції «Розвиток промисловості та зародження робітничого класу в Галичині», «Становище галицького селянства в другій половині XIX віку» та «Дружба народів СРСР».

В експозиції є спеціальний розділ «Іван Франко – борець проти українського буржуазного націоналізму». Тут експонуються окремі твори, статті, висловлювання Івана Франка, спрямовані проти українського буржуазного націоналізму. Детально розкривається зміст творів «Ботокуди». «Доктор Бессервіссер», «Сідоглавому», «Рутенці», «Дума про Меледикта Плосколоба», «Дума про Наума Безумовича». Подаються висловлювання Івана Франка, які громлять націоналістичну «школу» М. Грушевського.

<...>

IV. Масова робота і науково-освітня пропаганда.

Протягом 1952 року музей відвідало 64366 чоловік. Всіх екскурсій за рік було 1040, всіх екскурсантів 31784, шкільних екскурсій 337, школярів 13630.

Екскурсії організовувались від шкіл, технікумів, вузів, установ, підприємств, заводів, військових частин та колгоспів. Характерно, що в 1952 р. на багато збільшилося число відвідувачів з колгоспів і заводів. В цьому році музей відвідало багато відвідувачів з далеких областей Радянського Союзу, а також багато гостей з-за кордону.

Значно збільшилося в цьому році число відвідувачів спеціалістів-літературознавців, письменників, викладачів вищих шкіл, технікумів та середніх шкіл. Протягом року в музеї було організовано 2 літературні вечори, присвячені пам'яті Івана Франка – день смерті та день народження. З метою популя-

ризації творчості І. Франка і самого музею серед населення силами наукових працівників прочитано в рік – в музеї 1126 лекцій, а на підприємствах і колгоспах – 120.

Основні теми, по яким читалися лекції:

1. Іван Франко – революціонер-демократ.
2. Іван Франко в боротьбі з українським буржуазним націоналізмом.
3. Іван Франко в боротьбі проти католицизму.
4. Значення творчості Івана Франка в вихованні радянського патріотизму.
5. Іван Франко про Гоголя.
6. Українські буржуазні націоналісти – найлютіші вороги українського народу.
7. Соціалістичні перетворення на Львівщині.
8. Внутрішнє і зовнішнє становище СРСР.

Лекції читалися по пугівках Червоноармійського райкому КПУ, Обласного лекційного бюро, Товариства поширення наукових і політичних знань та музею Івана Франка. Тексти лекцій щоразу обговорювалися на засіданнях Науково-методичної Ради музею. Крім цього, на кожну лекцію складались рецензії науковими робітниками Педінституту, ЛДУ і др. Лекційна робота музею перевірялася двічі з доручення Червоноармійського райкому КПУ викладачами Педінституту і робітниками РК КПУ, які дали лекційні роботі музею позитивну оцінку.

В 1952 році були написані такі лекції на такі теми:

1. Іван Франко про Гоголя. – Лукасевич Н. Ф.
2. Значення творчості І. Франка в вихованні радянського патріотизму. – Христич Е. Г.
3. Українські буржуазні націоналісти найлютіші вороги українського народу. – Стецьків В. І.
4. Зв'язки української і російської літератури. – Сорочук С. І.
5. Передача землі колгоспам – завоювання великого Жовтня. – Стецьків В. І.

Стаціонарні виставки до ювілейних дат 1952 р.

1. «До 125-річчя з дня народження Салтикова-Щедріна» (27 січня 1952 р.)
2. «До 100-річчя з дня смерті М.В. Гоголя» (4.III.52 р.)
3. «До III річниці I-го Всесвітнього конгресу прихильників миру» виставка на тему «СРСР – прапороносець миру» (20.VI.)
4. «Сталінська дружба народів СРСР» (1.VI.52 р.)
5. «До 50-річчя з дня народження Я. О. Галана» (27.VII.52 р.)
6. «До XIX з'їзду КПРС» (5.X.52 р.).

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп.1. – Спр. 46. – Арк. 15–26.

№ 66

1953 р., березня 6. – Лист бюро Комісії
по літературах народів СРСР групі студентів
Вінницького педагогічного інституту ім. М. Островського

Комиссия по литературам народов СССР
группе студентов Винницкого педагогического института
имени Николая Островского

Москва.

6 марта. № 79.

Вопрос о подготовке к предстоящему столетию со дня рождения Ивана Франко в международном масштабе вы ставите целесообразно.

С уважением

Зам. председателя бюро Комиссии
по литературам народов ССР Ив. Карабутенко.

ЛНЛММІФ. – Фонди музею. – Група «Ор». – Інвентарний номер 1449. – Із матеріалів Юрія Назаренка «Україна і світ». – Том перший: Листування. – С. 14.

№ 67

1953 р., березня 12. – Лист Комітету
в справах культурно-освітніх установ
до директора музею Я. Цегельника
про вжиття рішучих заходів
до написання методичної брошури

На В/22 від 22січня 1953 р.

Комітет в справах культурно-освітніх установ при Раді Міністрів УРСР відмічає, що Ваш лист від 22 січня 1953 р. № 22 з приводу написання методичної брошури не відповідає дійсності.

Як видно з листа тов. Кіяшко І. Д. від 22 березня 1952 р. за № 56 для написання методичної брошури на тему: «Методика показу впливу передової російської літератури на формування світогляду і розвиток творчості класиків української літератури в експозиції літературно-меморіальних музеїв» не тільки складено план (як ви повідомляєте), але й «...підібрано повну бібліографію...», налагоджено було зв'язок з рядом літературно-меморіальних музеїв України та передбачено виїзд до деяких музеїв для узагальнення досвіду.

Отже література в основному підібрана. Потрібно лише продовжити роботу над збиранням та обробкою літератури і над виконанням наліченого плану по написанню брошури.

Управління музеїв Комітету зобов'язує Вас негайно вжити рішучих заходів до написання брошури і в найкоротший час надіслати її до Комітету на розгляд та затвердження.

Начальник
управління музеїв Комітету
Ю. Лесневський

№ 68

1953 р., липня 4. – Акт про закупівлю музеєм
картини Жиліна «Т. Г. Шевченко на засланні»

Затверджую в сумі 300 карбованців

4 липня 1953

Директор: Цегельник

Акт

4 липня 1953 р. м. Львів

Складений в присутності зав. фондами музею І. Франка
Лукасевич Н. Ф., бібліотекаря Кедринської Л. Л., секретаря
Гавур О. М. і тов. Ніколаєва-Бергіна М. М. в тому, що
Львівський Державний літературно-меморіальний музей
Івана Франка купив у тов. Ніколаєва-Бергіна М. М. (м. Рига,
вул. Кришьяна Барона 23/4, паспорт VIII – УЮ, нр. 550273)
картину-портрет «Т. Г. Шевченко на засланні» роботи худ.
Жиліна.

За картину музей виплатив тов. Ніколаєву-Бергіну М. М.
300 (триста) карбованців готівкою.

Лукасевич

Кедринська

Гавур

Ніколаєв-Бергін

№ 69

1953р., серпня 18. – Допис
«Вшанування пам'яті великого Каменяра»

Вшанування пам'яті великого Каменяра

Вчора на Личаківське кладовище прийшли артисти Київського державного ордена Леніна академічного українського драматичного театру ім. Ів. Франка, щоб вшанувати світлу пам'ять людини, чие ім'я носить їх театр.

В присутності представників культурних установ та широкої громадськості міста на могилу Ів. Франка було покладено вінки від колективу театру.

Після відкриття мітингу, начальник обласного управління культури Я. Вітошинський надає слово народному артисту СРСР, лауреатові Сталінських премій Г. Юрі.

Понад тридцять років, – говорить Г. Юра, – носить наш театр ім'я великого Каменяра. Ми раді, що драма Ів. Франка «Украдене щастя» у виконанні нашого колективу користується неослабним успіхом і в усіх місцях нашої країни, і поза її межами, де побував наш театр.

Сьогодні перед цією дорогою для усіх нас могилою ми даємо слово віддати усі свої знання, здібності, сили на служіння нашому радянському народові – будівникові комунізму.

Від інтелігенції Львова слово надається дійсному члену Академії наук УРСР М. Возняку. Потім виступає найстаріший львівський письменник Д. Лукянович. Обидва, вчений і письменник, – сучасники Івана Франка. Вони говорять про ті тяжкі умови, в яких довелося жити і працювати великому письменнику, говорять про джерело, з якого черпав він силу в боротьбі проти чорної реакції і мракобісся – любов до трудового народу і віру в те, що цей народ здобуде собі кращу долю. Вони говорять про палку любов Ів. Франка до великого братнього російського народу.

Лише завдяки Радянській владі, мудрій Комуністичній партії творчість Ів. Франка стала надбанням широких кіл тру-

дящих. Про це й говорить у своїх щирих виступах народний артист СРСР лауреат Сталінських премій М. Крушельницький, професор Львівського державного університету М. Рудницький, заступник Голови Ради Міністрів УРСР С. Стефаник та студентка Львівського держуніверситету Г. Леонченко.

Державна заслужена капела бандуристів УРСР виконує «Вічний революціонер» – пісню, написану на слова Ів. Франка, а також пісню «Ой забілили сніги» на слова Т. Шевченка.

Після мітингу від колективу театру вінки було покладено також на могили письменника-більшовика Я. Галана та заслуженого артиста УРСР І. Рубчака.

«Вільна Україна» (Львів), 18 серпня, 1953 р.

№ 70

*1953 р., серпня 19. – Акт Львівського облліту
про вилучення титульної сторінки з книжки
«Борислав сміється» І. Франка
з ілюстраціями Павла Ковжуна*

Мною, цензором Львовского облліта Текутьевым М. А. при участии научного сотрудника Гос. Мемориального музея Ив. Франко проверена книга И. Франко «Борислав сміється» первоиздание 1922 г, находящееся в экспозиции.

Проверкой установлено, что на титуле книге находилась фамилия П. Ковжуна, худ.-оформителя – реакционера. Фамилия «П. Ковжун» с титульной страницы данной книги удалена.

Цензор львовского облліта Текутьев
Научный сотрудник Сорочук С. И.

№ 71

1953 р., серпня 27. – Протокол виробничої наради
працівників музею з питань ремонту музею

Присутні: всі працівники музею.

Порядок денний: доповідь тов. Коцовського М. Й. бухгалтера музею на тему: «План проведення біжучого ремонту будинків музею».

Слухали: доповіді тов. Коцовського М. Й. на тему: «План проведення біжучого ремонту будинків музею».

Тов. Коцовський у своїй доповіді сказав, що відповідно до наказу директора музею в найкоротшому часі ми повинні розпочати ремонт будинку музею. Робітники, які будуть проводити ремонт, зобов'язуються розпочати його в понеділок 31.VIII.1953 р. і закінчити протягом 5–6 днів. Для проведення ремонту необхідно придбати матеріали. Частину з них вже закуплено (алебастер і фарби), потрібний ще клей і крейда, які він зобов'язується в найближчий час купити. Після доповіді тов. Коцовського виступив тов. Христич з запитанням чи складена вже умова з робітниками, якщо ні то яка причина в зволіканні підписання умови. Тов. Лукасевич в своєму виступі сказала, що ремонт будинку треба розпочати з першого поверху. Зняти всі експонати і перенести на другий поверх. Меморіальні речі, які тяжко переносити на гору, залишити в одній з кімнат першого поверху. Робити ремонт в присутності меморіальних речей неможливо.

Тов. Христич погоджується з пропозиціями тов. Лукасевич і пропонує її скласти план, яким повинні користуватися працівники музею при зніманні і складанні експонатів, щоби не було затримки в роботі.

Тов. Стецьків, виступаючи, запропонував науковим працівникам під час ремонту підготувати нові розділи експозиції і придбати намічені експонати, так щоби зразу після ремонту приступити до розвішування експонатів. Тов. Стецьків вказує на необхідність вицементування доріжки з будинку музею

до канцелярії. Для цього можна використати цеглу, яка є в розпорядженні музею.

Заслухавши доповіді тов. Коцовського і виступів тт. Христіча, Лукасевич, Стецьків

Ухвалили:

З 31.VIII. 1953 р. розпочати ремонт будинку музею. Для цієї роботи мобілізуються всі працівники музею. З робітниками, які будуть проводити ремонт, скласти умову не пізніше 28.VIII.53 р. Тов. Коцовський підготує всі матеріали потрібні для ремонту не пізніше 28.VIII.53 р. Відремонтувати крім будинку музею сходи від вулиці і сходи самого будинку, вицементувати доріжку з музею до канцелярії і відремонтувати кришу будинку нр. 154.

Загальне керівництво господарською роботою під час ремонту покласти на тов. Коцовського М. Й.

Відповідальність за зняття експозиції і розвішення її після ремонту покласти на тов. Лукасевич М. Ф.

Голова зборів Христіч
Секретар Кедринська

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп.1. – Спр. 50. – Арк. 20-21.

№ 72

1953 р., жовтня 20. – З протоколу № 9
засідання Науково-методичної ради музею
про тематичний план брошури

Тематичний план брошури.

Вступ. Ціль і завдання брошури.

1. Роль передової російської літератури у формуванні і розвитку української літератури.
2. Загальні методичні настанови в справі побудови експозиції літературно-меморіальних музеїв в світлі постанов ЦК ВКП(б) з ідеологічних питань.

3. Принципи збирання та обробки матеріалів, що розкривають вплив передової російської літератури на українську літературу.
4. Методика показу впливу ідей російських революціонерів-демократів на розвиток передової прогресивної суспільної думки на Україні. Вступна частина експозиції – епоха.
 - а) Висловлювання російських письменників.
 - б) Розповсюдження і переклад творів російських письменників на Україні.
5. Методика показу впливу передової російської літератури на формування світогляду українських письменників.
 - а) В роки навчання письменників.
 - б) В перші початки літературної діяльності.
6. Методика показу впливу і розкриття передової російської літератури на творчість класиків української літератури.
 - А) Показ впливу в напрямку тематичному.
 - Б) Спільність громадських мотивів.
 - В) Переклади і розповсюдження творів російських письменників окремими українськими письменниками.
 - Г) Особисте знайомство і листування.
 - Д) Підтримка російськими письменниками українських письменників, популяризація їх творів в Росії.
 - Е) Залучення українських письменників до співробітництва в прогресивних російських журналах і газетах.
 - Ж) Спільна боротьба представників передової російської і української культури на літератури за соціальне і національне визволення українського народу, за дружбу і братерство двох народів, боротьба проти українських буржуазних націоналістів.
7. Виставки та узагальнення.

Автор І. Кияшко. 1 березня 1952 р.

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 50. – Арк. 24.

№ 73

1953 р., листопада 1. – Наказ № 46
по музею про звільнення В. Стецьківа від обов'язків
заступника директора по науковій частині

Наказ № 46

від 2/XI.1953 р. по Львівському літературно-меморіальному музею І. Франка. Звільнити Стецьківа Василя Івановича з 2/XI.1953 р. від обов'язків заступника директора по науковій частині за власним бажанням (заяви від 10/V і 7/X.1953 р.) в зв'язку з повним переходом його на педагогічну роботу.

Директор музею Я. Цегельник

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 12. – Рукопис.

№ 74

1953 р., листопада 3. – Звіт Я. Цегельника
про наукову експедицію в Станіславську область і місто Чернівці
з 21 жовтня по 1 листопада 1953 року

Завдання:

Оглянути музей-бібліотеку в с. Криворівня, Жаб'ївського району, з метою надання йому практичної допомоги, виявити меморіальні речі, зв'язані з пам'яттю Івана Франка.

Вияснити, по завданню заступника міністра Культури Сірченка Я. Т., куди зникли меморіальні речі з музею Івана Франка в с. Криворівня.

Вивчити досвід роботи музеїв М. Черемшини, В. Стефаніка, О. Кобилянської, Ю. Федьковича. Зібрати матеріал для теми: «Методика показу впливу російської літератури на творчість українських письменників».

В м. Коломия оглянути музей «Гуцульщина», відвідати артіль в Косові «Гуцульщина» з метою замовити експонати для нашого музею.

Зі Львова виїхав 21.X, прибув в Коломию 22.X 1953 р. З 10 год. до 2 год. оглянув музей «Гуцульщина», з 15 год. до 17 год. оглядали картини місцевого художника Сахро М. П. в його робочому кабінеті. Замовлено для музею дві картини «І. Франко на прогулці в с. Криворівня», «Село Криворівня сьогодні». До 15 листопада 1953 року художник ці картини привезе до Львова.

23.X. о 8.45 виїхали з Коломиї в Жаб'є. В зв'язку з тим, що була пересадка, і довелося чекати автобуса, в село Криворівню прибули о 4 год. Оглянув музей, поговорив з завідувачем музею-бібліотеки тов. Бойканюком М. В музеї збереглась лише частина меморіальних речей. Про інші речі він повідомив таке: восени 1953 року зі Станіслава прибув Я. Солодченко, який назвавши себе письменником, без дозволу забрав меморіальні речі: чорнильницю, фотографії Франка, книжку «Музей М. Коцюбинського в Чернігові», подаровану племінницею М. Коцюбинського, рукописи, кисетницю і інші речі. Він знає селянина Соколовського (живе далеко за горою), який має рукописи Івана Франка, він сам їх бачив в нього 1945 року. На це вказував також і секретар Жаб'ївського району тов. Палій. Про це все знає працівник Жаб'ївського райкому – Бахмач М. С.

Завідувачу дав консультацію про поліпшення експозиції музею. Після цього мав розмову з головою сільської ради Байканюком М. К., рік народження 1897. Він повідомив, що особисто знав Івана Франка, бо разом ходив з ним збирати гриби; Франко умів балакати з простим народом, любив посидіти разом з селянами. Селяни дуже любили Франка. В 1911–14 рр. в Криворівні була лише одна невеличка школа, тепер – 3 початкових школи і одна семирічна на 446 дворів. Селяни с. Криворівні працюють тепер здебільшого на різних лісових промислах.

Після мав розмову з Василем Федоровичем Бендейчуком, внуком Василя Якіб'юка (помер в 1945 році). Він повідомив, що має ручку, яку подарував Франку його дід і інші речі, але

він їх зараз не може продати, бо хоче зберігти для свого музею. Він подарував десь в 1947–48 рр. директору Жаб'ївського лісопильного заводу Паращуку Василю Васильовичу фотоапарат, який ніби Франко подарував його дід Якіб'юк.

О 8 год. вечора був у секретаря Жаб'ївського РК Партії тов. Палія. Домовився про прийом на 24 жовтня.

24 жовтня о 10 год. ранку був у тов. Палія, який повідомив:

1. Пам'ятник І. Франку в с. Криворівня відкритий 21–22 жовтня 1952 р. В 1951 році письменник М. Стельмах у супроводі тодішнього І секретаря РК Партії Дуленко (тепер працює начальником політвідділу Долинської МТС, Долинський р-н, Станіславської обл.) був у музеї с. Криворівні. Вони забрали велику кучу паперів рукописів Івана Франка. Стельмах обіцяв їх передати в рукописний відділ АН в Києві. Пізніше в 1952 році в Криворівню приїхав Я. Солодченко і в присутності зав. Парткабінетом Бахмача Миколи Сергійовича забрав решту рукописів Франка і його меморіальні речі. останній обіцяв їх повернути в музей в обробленому вигляді, але обманув. Решту паперів забрав собі пізніше секретар райкому Долинський, пізніше передав їх новообраному секретареві Палію, який пред'явив їх нам на перегляд. Але в цих паперах Франкового уже нічого не було. Це були рештки ділових паперів (рецепти, квитанції і т. д.) покійного Якіб'юка.

Після цього секретар визвав в Райком фотокореспондента газети Фонда А. В., який продав для музею ряд фотографій, зв'язаних з пам'яттю Івана Франка. Він обіцяв передати ще інші фотографії для музею. Гром. Долинчук Ю. І. повідомив, що бачив як Демченко зав. відділом кадрів при Станіславському управлінні культури показував фотографію Ів. Франка в с. Криворівня біля хати Якіб'юка.

24 жовтня о 3 год. виїхали з Жаб'є на Косів. В Косів прибули вечером.

25.Х. неділя. В зв'язку з тим, що вантажне таксі не курсувало, залишився на цілий день в Косові. Віднайшов адрес і місце роботи Кошака Василя (вул. Сталіна, Косівська районна

бібліотека), який протягом років збирає матеріал про громадську й літературну діяльність Павлика. Надіюся, що він має матеріали про Івана Франка. З розмови я догадався, що ці матеріали він не хоче даром віддати, а тому сказав: «Потрібні для Вас матеріали зберу і пришлю через деякий час в музей». Тому йому потрібно ще написати листа.

26.X. був в художній артлі «Гуцульщина». Готових речей з портретом Івана Франка в них не було. Тому художникам Іщенку (головний художник), Тимкову М. П., Баранюку, Медведчуку наказав зробити панно-портрет Франка з ілюстраціями до творів на дереві (інкрустація з різьбою) 1 м.х80 см., яке вони мають виготовити до 15 грудня. Домовився в загальних рисах про малюнки, спосіб виконання, ціну і т. д.

Художник Тимків М. П. (вул. Хрущова нр. 342) повідомив, що він знає в м. Косові старого дідуся Кременюка, в хаті якого проїздом перебував Іван Франко, а коли на його слід напав поліцай, то він переконував письменника на своєму подвір'ї, прикриваючи його веретою. Так було кілька раз.

26.X. о 12 год. 30 хв. виїхали через Заболотів в м. Снятин. Зі Снятина виїхали в м. Русів в музей В. Стефаника. Допізна оглядали музей. Зробив список російської літератури, яка була в бібліотеці В. Стефаника. В 11 год. вечора повернувся в Снятин.

27.X. від 11 год. ранку до 6 год. вечора перебували в музеї М. Черемшини. Головну увагу приділив вивченню питання – методика показу впливу російської літератури на творчість М. Черемшини. Це питання в музеї висвітлено досить яскраво.

28. X. в 9 год. виїхали в м. Чернівці. Протягом цього дня вивчав досвід роботи музею Ю. Федьковича. Підібрав матеріали до теми «Федькович борець проти Ватікану».

29.X. Увесь день перебував в музеї О. Кобилянської. Підібрав матеріали до теми «Російська література і О. Кобилянська». Оглянув багату колекцію альбомів і рукописної спадщини письменниці.

30.X. відвідав Чернівецький історико-краєзнавчий музей. Мав розмову з працівником цього музею, який був присутній на літературному читанні, де Іван Франко читав свою поему «Мойсей». Зробив запис спогадів очевидця. Відвідав виставку роботи радянських митців, присвячену 36 роковинам Великого Жовтня. Взяв на облік художні ілюстрації до творів Івана Франка.

Після цього 3 години потратив на одержання в міській міліції дозволу на фотографування об'єктів, зв'язаних з пам'яттю Івана Франка.

31.X. рано виїхав з Чернівців в Станіслав, де потрібно було остаточно в'яснити ряд питань. Прибули о 1 год. В Станіславському обласному управлінні в'яснив, що Яків Солодченко, повернувшись до Станіслава, показував всі меморіальні речі, які обманом забрав в Криворівні, редактору обл. газети тов. Сербіну. При цьому заявляв, що це подарували йому вдячні Гуцули. Солодченко 5 травня 1953 року за різні шахрайства був знятий з посади спецкореспондента «Прикарпатської правди». Місяць тому він виїхав в м. Київ і там влаштувався в одній з республіканських газет.

Єфіменко Георгій Володимирович, директор будинку народної творчості (був в січні 1953 року в с. Криворівня), підтвердив, що Солодченко Я. і Стельмах М. розібрали архівні матеріали Яків'юка, де були і рукописи Франка.

З зав.управління культурно-освітніх установ домовився про перебудову експозиції музею Івана Франка в с. Криворівня, дав обіцянку про допомогу зі сторони нашого музею.

31 X. в 11.05 виїхав зі Станіслава, 1 XI. прибув до Львова. м. Львів, 3.XI.1953 р.

Цегельник

№ 75

1953 р., листопада 4. –

*Звіт наукового працівника музею С. Сорочука
про відрядження до музеїв Станіславської області
і в Чернівці*

Термін відрядження 10 днів.

Мета відрядження: Познайомитись з роботою літературно-меморіальних музеїв м. Чернівець, Снятина, Русова і дати методичну допомогу музею Івана Франка в с. Криворівня.

2. Зібрати матеріали до біографії Івана Франка (перебування Івана Франка в м. Чернівці, Коломия, Снятин і с. Криворівня, Буркут і Орилець).

3. Збирати матеріали, потрібні для експозиції нашого музею.

Конкретні завдання:

1. м. Коломия. В музеї «Гуцульщина» познайомитись з наявними матеріалами про Івана Франка (для розділу Іван Франко в народному мистецтві). Зробити фотографії місць, зв'язаних з Іваном Франком.

2. Жаб'є–Криворівня. Скласти план нової експозиції в музеї Івана Франка в с. Криворівня. Зібрати серед селян с. Криворівні меморіальні речі Івана Франка. Зробити фотографії місць, де бував Іван Франко. В Жаб'ївському райкультурвідділі дати новий план перебудови експозиції в музеї Івана Франка в с. Криворівня.

3. Косів. Збирати матеріал до біографії Івана Франка (перебування Івана Франка в м. Косові).

4. Снятин–Русів–Орилець. Познайомитись з роботою літературно-меморіальних музеїв В. Стефаника і М. Черемшини. Зібрати матеріали для розділу брошури на тему «Методика показу впливу російської літератури на творчість українських письменників». Зробити фотографії деяких розділів експозиції музеїв. Познайомитись з знайомими Івана Франка та зібрати ряд споминів про Івана Франка.

5. Чернівці. Вивчити досвід роботи музеїв Ю. Федьковича та О. Кобилянської. Зібрати матеріали для теми «Методика показу впливу російської літератури на творчість українських письменників». Зробити фотографії місць, де побував Іван Франко.

21.X.1953 р. о год. 8.45 виїхав у відрядження до м. Коломиї. Куди прибув 22.X.1953 о год. 10.00.

В цей день відвідав музей «Гуцульщина». В музеї експонується ряд картин, зв'язаних з місцями с. Криворівнею, де перебував Іван Франко. Картини заслуговують того, щоб їх придбати для експозиції нашого музею. Відвідав будинок в'язниці, де сидів Іван Франко під час другого арешту, та будинок гімназії, де проводив Іван Франко ряд наукових рефератів та читав твори.

23.X. о год. 8.45 відїхав по маршруту м. Жаб'є–Криворівня, куди прибув о 16.00. У цей день відвідав музей Івана Франка. В цьому будинку жив Іван Франко під час свого перебування в с. Криворівня. В музеї зберігаються меморіальні речі Івана Франка: стілець, на якому сидів Іван Франко, та миска, з якої їв. Експозиція музею недостатньо розроблена, тому я зробив план нової експозиції і рівночасно переробив розділи експозиції згідно свого плану. Для музею необхідно придбати ряд експонатів з життя та побуту Івана Франка в с. Криворівня. Від Василя Федоровича Бендейчука, внука приятеля Івана Франка, придбав ручку, яку подарував Іван Франко Василеві Якіб'юкові під час свого перебування в нього. Розмовляв зі селянами, але вони лише пам'ятають, що Іван Франко тут перебував. Зробив фото місць, де перебував Іван Франко.

24.X. відвідав Жаб'ївський райкультвідділ, де дав план перебудови експозиції музею в с. Криворівня і ряд вказівок до придбання експонатів в музею. Цього ж дня о год. 3.00. відїхав в м. Косів. В Косів прибули вечером.

25.X. – неділя. В цей день відвідав старших людей, які пам'ятають про побут Івана Франка в м. Косові. Від них довідався, що Іван Франко тут тільки задержувався на короткий

час. В цей час Іван Франко розмовляв зі селянами і давав їм всякі поради. Коли бував Іван Франко в Косові (в яких роках) не довідався, бо селяни не пам'ятають.

26.X. був в художній артлі «Гуцульщина». Готових речей з портретом Івана Франка в артлі нема. Тогож дня о год. 12.30 виїхав через Заболотів до м. Снятина. Зі Снятина виїхав до Русова в музей В. Стефаника. До пізна оглядав музей. Детально познайомився з текстом лекції-екскурсії та експозицією музею. Цікавився питанням впливу перодової російської літератури на формування світогляду та творчості В. Стефаника. Зібрав матеріали до розділу брошури «Методика показу впливу передової російської літератури на творчість українських письменників». Зробив фотографії будинку-музею В. Стефаника. 11.00 год. вечора повернувся в м. Снятин.

27.X від'їхав з Снятина в с. Орилець. В цьому селі живе учитель Равлюк Василь Тимофієвич, 1872 року народження, який особисто був знайомий з Іваном Франком. Равлюк В. Т. поділився своїми спогадами про Івана Франка. Він розповів, що зустрівся з Іваном Франком тричі (Спомини додаю). Від Равлюка придбав для музею фотографію гір Буркут, де він зустрічався з Іваном Франком. Цього ж дня повернувся в м. Снятин, де відвідав музей М. Черемшини. Докладно ознайомився з експозицією та лекцією-екскурсією музею. Зібрав матеріали до розділу брошури. Зробив фотографію музею М. Черемшини.

28.X. від'їхав в м. Чернівці. Протягом цього дня вивчав досвід роботи музею Федьковича. Докладно познайомився з лекцією-екскурсією.

29.X. весь день перебував в музеї О. Кобилянської. Познайомився з роботою та експозицією цього музею.

30.X. відвідав Чернівецький Історико-краєзнавчий музей і XI Республіканську художню виставку, яка зараз розміщена в залах Краєзнавчого музею. В числі інших робіт на виставці експонуються графічні ілюстрації до казок Івана Франка.

Роботи заслуговують того, щоб їх придбати для експозиції нашого музею.

31.X. виїхав з Чернівців в Станіслав, де потрібно було остаточно в'ясувати ряд питань. До Станіслава прибув о год. 13.00. В цей день я відвідав Обласний краєзнавчий музей. В музеї експонується скульптура Івана Франка. Скульптура заслуговує того, щоб її придбати для експозиції нашого музею. З скульптури зробив фотографію. Відвідав Драматичний театр ім. Івана Франка і вулицю Ім. Франка. З будинку театру зробив фотографію. З зав. Обл. управління культури домовився про перебудову експозиції музею Івана Франка в селі Криворівня. 31.X. в 11.05 виїхав зі Станіслава і 1.XI. о 18 год. прибув до Львова.

Львів, 4 листопада 1953 р.

науковий працівник музею Сорочук С.І.

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп.1. – Спр. 50. – Арк. 38-41.

№ 76

1953 р., листопада 9. – Наказ № 50 по музею
про призначення С. Сорочука тимчасово виконуючим обов'язки
заступника директора по науковій частині

Призначити з цього числа Сорочука Степана Івановича тимчасово виконуючим обов'язки заступника директора по науковій частині з іспитовим строком на 2 місяці.

Директор

Літерат.-меморіального музею І. Франка Цегельник

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 14. – Рукопис.

№ 77

1953 р., листопада 9. – Наказ № 51 по музею
про звільнення Є. Христича з посади наукового працівника

Наказ № 51

від 9/XI 1953 р. по Львівському літературно-меморіальному
музею І. Франка.

Звільнити з 10/XI (листопада) Христича Євстафія Гри-
горовича від обов'язків наукового працівника за власним
бажанням (згідно заяви від 6/XI 1953 р.).

Директор музею І. Франка Цегельник

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 14. – Рукопис.

№ 78

1953 р., листопада 12. – Наказ № 52 по музею
про зарахування Н. Крючок на посаду наукового працівника

Зарахувати з цього числа Крючок Надію Миколаївну на
посаду наукового працівника з іспитовим строком на 2 місяці.

Директор музею Цегельник

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 14-15. – Рукопис.

№ 79

1953 р., листопада 19. – Наказ № 52а по музею
про зарахування Л. Полюги на посаду наукового працівника

Зарахувати з цього числа Полюгу Льва Михайловича, який
закінчив в цьому році Львівський державний університет
ім. І. Франка на посаду наукового працівника з іспитовим
строком на 2 місяці.

Директор музею Цегельник

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 15. – Рукопис.

№ 80

1953 р., листопада 21. –

Лист Тараса Франка до директора музею

Вельмишановний товаришу Директор

Десь при кінці листопада 1953 я повинен їхати до Львова, щоб підписатися на документі купівлі-продажу дому під Музеєм. І якраз та їзда мені дуже не вигідна. Чи не можна б устроїти так, що Ви пришлете документи до Управління музеями, а я підпишуся або там же або тут у будь-якого нотаріуса і документи відішлеться Вам зараз же або залишаться тут? Спочатку і тут було пропоновано, що нема чого мені їхати до Львова.

І ще маю дві справи. На рахунок орендної плати ми одержали вже одну тисячку, а решта (3000) ще залягають. За листопад очевидно вже нам ніщо більше не буде належатися.

Свого часу львівський художник тов. Борейко (вул. Енгельса, мабуть 31(?)) намалював з мене портрет. Хотів продати музеєві за 500 крб., музей не згодився і він забрав портрет до себе. Від мене (хоч я й сам маляр), жадав за портрет 800 крб. Тепер я готовий його купити. Коли б тов. секретарка Лідія Кедринська, їдучи в Київ, привезла портрет, дуже добре було б. Гроші тов. Борейкові прошу заплатити з оренди.

Якщо мій приїзд до Львова не буде конечний, пришлю поштою на Ваші руки документи, що потверджують право власності.

З глибокою пошаною *Франко Тарас*

Київ 21 листопада 1953

вул. Володимирська 48, кв. 15

№ 81

1953 р., грудня 10. –

Договір купівлі-продажу будинку Івана Франка

Місто Львів. Тисяча дев'ятсот п'ятдесят третього року
грудня місяця, десятого дня

Нижчепідписані: з одної сторони гр. Франко Тарас Іванович, який мешкає в м. Львові по вул. Івана Франка № 152, а з другої Львівський Державний літературно-меморіальний музей Івана Франка в особі довіреного – директора цього музею гр. Цегельника Якова Хомича, який діє по довіренності Міністерства Культури УРСР за № 19-7/1182 від 3 грудня 1953р. склали цей договір в такому:

1. Гр. Франко Тарас Іванович продав, а Львівський Державний Літературно-меморіальний музей Івана Франка купив належне гр. Франко Тарасу Івановичу домоволодіння, що знаходиться в м. Львові по вул. Івана Франка номер сто п'ятдесят два та складається з цегляного будинку, критого бляхою, який має в собі вісім кімнат, підвал та тамбур.

Це домоволодіння, яке розташовано на земельній ділянці мірою 1796,0 кв. метрів належить продавцеві на основі свідоцтва про право власності за № 106 від 28 січня 1950 року.

2. Продаж цей вчинено за суму дев'яносто шість тисяч (96.000) крб., які гроші будуть оплачені в час підписання цього договору.

3. Страхова оцінка цього домоволодіння сто двадцять дві тисячі чотириста п'ятдесят п'ять (122 .455) крб.

4. Продавець свідчить, що згадане домоволодіння до цього часу нікому іншому не продано, не подаровано, не заставлено, в спорі та під заборонаю не перебуває.

5. Усі витрати за складання та оформлення цього договору платить продавець Франко Тарас Іванович.

6. Зміст ст. 182 Цивільного Кодексу УРСР, сторонам роз'яснено, а також зміст Указу Президії Верховної Ради СРСР від 26 серпня 1948 р.

7. Цей договір складено вдвох примірниках, з яких перший примірник залишається на схороні в нотаріальній конторі, а другий примірник, що має силу оригіналу, видається покупцеві.

Підпис: Франко Тарас Іванович

Підпис: Цегельник Яків Хомич

ЛНЛММІФ. – Фонди музею. – Група «НДФ». – Ін. № 2546.

№ 82

1954 р., січня 20. – Лист Міністерства культури УРСР
директорові музею про недоцільність передачі
меморіальних речей І. Франка з бібліотеки-музею І. Франка
в Криворівні Львівському музею І. Франка

На В/№ 206 від 13.XII. 1953 р.

Міністерство культури Української РСР вважає, що передавати меморіальні речі, якими користувався Ів. Франко, з бібліотеки-музею Ів. Франка в с. Криворівня, Станіславської обл., у Львівський літературно-меморіальний музей Ів. Франка недоцільно.

Ів. Франко користувався цими речами в с. Криворівня, а не в м. Львові, і тому вони мають значно більше меморіальне і виховне значення в бібліотеці-музеї Ів. Франка в с. Криворівні, ніж вони його матимуть у Львівському літературно-меморіальному музеї Ів. Франка.

До того ж у Криворівнянській бібліотеці-музеї Ів. Франка потрібно створити хорошу експозицію, яка висвітлювала б перебування письменника в с. Криворівні, зустрічі його з місцевим населенням та видатними українськими письменниками – Михайлом Коцюбинським і Марком Черемшиною. Отже немає ніякої потреби передавати ці речі Львівському музею Ів. Франка, а в ньому брати інші і будувати з них експозицію в бібліотеці-музеї Ів. Франка в с. Криворівні. Навпаки,

потрібно додати до цих меморіальних речей експонати з львівського музею Ів. Франка і створити в Криворівнянській бібліотеці-музеї хорошу експозицію.

Міністерство культури Української РСР зобов'язує Вас відібрати з фондів вашого музею матеріали, що пов'язані з перебуванням Ів. Франка в с. Криворівні і протягом першого кварталу 1954 року створити в Криворівнянській бібліотеці-музеї Ів. Франка повноцінну експозицію, що відображала б життя і творчість письменника в с. Криворівні та дружні зв'язки його з місцевим населенням і видатними українськими письменниками – Коцюбинським та Марком Черемшиною.

Заступник міністра культури
Української РСР Я. Сірченко

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 1.

№ 83

*1954 р., січня 29. – Протокол № 1
засідання Науково-методичної ради музею про роботу
над методичною брошурою та путівником*

Присутні всі працівники музею

Порядок дня:

1. Звіт працівників музею про роботу над брошурою «Методика показу в експозиції літературно-меморіальних музеїв впливу передової російської літератури на формування світогляду і творчість українських письменників».

2. Про складання путівника по музею.

Слухали: По першому питанні виступали всі працівники музею і інформували раду музею про свою роботу над брошурою. Підсумовуючи роботу науковців по цьому ж питанні, тов. Цегельник зробив такий висновок: кожний науковий працівник працював сумлінно над своїм розділом, зокрема

добре опрацьований розділ брошури, який писала старший науковий робітник Н. Ф. Лукасевич.

Ухвалили: Робота буде продовжена після тимчасової перерви (після написання путівника).

Слухали: По другому питанні слухали тов. Цегельника, який сказав, що основним завданням науковців є видання провідника по музею. При складанні провідника за основу брати матеріал експозиції музею. Цитати використовувати самі найхарактерніші і менш повторні.

Щодо картин, ілюстрацій, то треба робити комбінований опис. Розмір провідника 2,25 аркушів – 67 ст.

Ухвалили: До кінця квітня провідник видати.

Голова Н/м ради Цегельник

Секретар Н. Крючок

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 1.

№ 84

1954 р., лютого 1. – Наказ № 63 по музею
про звільнення Л. Кедринської з посади бібліотекаря

§1

Звільнити тов. Кедринську Лідію Львівну з 1/ІІ 1954 р. з посади бібліотекаря за власним бажанням.

§2

Призначити з 1/ІІ 1954 року тимчасово виконувати обов'язки бібліотекаря Дзендзелюк Надію Володимирівну з оплатою ставки бібліотекаря замість ставки секретарки-машиністки.

Директор музею І. Франка Я. Цегельник

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 21. – Рукопис.

№ 85

1954 р., лютого 12. – Протокол № 6
засідання Науково-методичної ради музею з інформацією
наукових працівників про виконану роботу

Присутні: наукові працівники музею.

Порядок денний:

1. Інформація кожного наукового працівника про свою роботу над цитатами.

2. Збагачення і оновлення експозиції.

3. Складання і затвердження плану теоретичної конференції по темі – «Боротьба Івана Франка проти українських буржуазних націоналістів, релігії, попівщини та Ватікану».

Слухали: Виступав науковий працівник Полюга Л. М., який розповів присутнім про те, що при перевірці цитат свого розділу, він виявив деякі неточності, а саме: пропущені деякі слова, невірні розділові знаки, або зовсім вони відсутні.

Слухали: Виступала тов. Лукасевич Н. Ф., яка повідомила, що при роботі над цитатами вона також знайшла ряд помилок. Перевірку всіх цитат ще не закінчила через відсутність джерел.

У своїх виступах тов. Крючок, Цегельник, Сорочук доповіли, що в своїх розділах виявили помилки. У тов. Крючок з 20-ти цитат лише 10 вірні, а у всіх інших – навіть значні помилки.

Ухвалили: Кожний науковий працівник повинен надрукувати цитати свого розділу без жодної помилки. Точно вказати найновіше джерело, том, місце, рік, сторінку.

По другому питанні виступав тов. Цегельник Я. Х. Він сказав, що найважливішим і найпереднішим нашим завданням є оновлення експозиції. Особливо цього вимагає розділ «Вшанування І. Франка в Радянському Союзі». Отже кожний науковий працівник музею мусить за найкоротший час подати відомості про те, що саме треба в його розділі експозиції замінити або який новий експонат він пропонує

придбати. Крім того, кожний науковець мусить працювати над придбанням таких експонатів як: старі оригінальні фотографії, книги, газети. Музей в свою чергу мусить вести переписку з іншими музеями, інститутами, в яких пишуться дисертації по творчості І. Франка, окремими особами, які можуть допомогти придбати цінні матеріали для музею.

Щодо третього питання наукова рада музею склала і затвердила план теоретичної конференції, який до протоколу додається.

Слухали інформацію директора музею тов. Цегельника Я. Х. про придбання для музею в розділ експозиції 1908–1916 рр. картини «Франко і Коцюбинський в Криворівні» худ. Сахро. Розмір Картини 150 x 80.

Голова Н/м ради Цегельник
Секретар Н. Крючок.

Тематичний план

Конференції по вивченню творчості Івана Франка. Тема конференції: Боротьба Івана Франка проти українського буржуазного націоналізму, релігії, попівщини та Ватікану.

1. Загальний огляд творів І. Франка на тему боротьби проти українського буржуазного націоналізму, релігії і Ватікану. Бібліографічна довідка. Стецюк К. І.
2. Боротьба Франка за реалізм проти декадентів і інших за-непадницьких течій в літературі і мистецтві. Л. Крючок.
3. Огляд прозових творів І. Франка, спрямованих проти українських буржуазних націоналістів, релігії, попівщини та Ватікану. Полюга Л. М.
4. Огляд поетичних творів І. Франка, спрямованих проти українських буржуазних націоналістів, релігії, попівщини та Ватікану.
5. Критичні та публіцистичні статті, спрямовані проти українських буржуазних націоналістів, релігії, попівщини та Ватікану. Лукасевич Н. Ф.

6. Актуальність творчості І. Франка, спрямованої проти реакційної ідеології, буржуазного націоналізму і Ватикану. Цегельник Я.Х.

Строк виконання плану – 16.VII. 54 р.

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 14-16.

№ 86

1954 р., березня 3. – Повідомлення Управління музеїв директорові музею Я. Цегельнику про повернення Я. Солодченком особистих речей І. Франка

На № 207 від 13.XII. 1953 р.

Управління музеїв Головного Управління культурно-освітніх установ Міністерства культури УРСР повідомляє, що тов. Солодченко повернув особисті речі Івана Франка: касетницю і фотографії. Управління повідомить Вас про передачу музею Франка цих речей.

Речі зберігаються в Управлінні музеїв.

Начальник управління музеїв Ю. Лесневський

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 6. – Машинопис.

№ 87

1954 р., червня 3. – Наказ № 81 по музею про догану С. Дутко

Прибиральниця Дутко С. Д., яка постійно проживає в меморіальному будинку і за це зобов'язана доглядати його, а про всі неполадки і несправності своєчасно доповідати дирекції музею, за неодноразові упущення по службі і за поганий догляд будинку оголосити догану.

Попереджую тов. Дутко, що у повторенні випадку руйнування меморіального будинку через недогляд (дощем, снігом, кухнею і т. д.) вона буде звільнена з роботи і виселена з будинку.

Директор музею Цегельник

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 28. – Рукопис.

№ 88

1954 р., липня 21. – Наказ № 89 по музею
про сувору догану С. Сорочуку

За обман, оковамилювання в роботі, за безвідповідальне ставлення до своїх обов'язків, за провал наукової роботи, зв'язаної із завданням перебудови експозиції музею, виношу Сорочуку С. І., виконуючому обов'язки заступника директора по науковій частині, сувору догану.

Директор музею Цегельник.

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 31.

№ 89

1954 р., серпня 6. – Наказ № 94 по музею
про звільнення з посади бухгалтера Коцовського М. Й.
та прийняття на цю посаду Г. Шаульського

§ 1

Звільнити з 7/VIII 1954 р. Коцовського Миколу Йосиповича з посади бухгалтера музею за власним бажанням в зв'язку з переходом його на іншу роботу. Підстава: заяви тов. Коцовського – 1) від 26 грудня 1953 р. та 2) від 6 серпня 1954 р.

§ 2

Зарахувати з 7/VIII року Шаульського Григорія Івановича на посаду бухгалтера з іспитовим строком на 1½ місяці.

Просити Головне управління культурно-освітніх установ Міністерства культури Української РСР затвердити тов. Шаульського Г. І. на посаду бухгалтера музею з правом другого підпису на банківських і грошових документах.

§ 3

Новопризначеному бухгалтеру Шаульському провести остаточний розрахунок з тов. Коцовським М.Й. після остаточного прийому бухгалтерських документів.

Прийом-здачу бухгалтерії провести за 3 дні – 7, 9, 10 серпня 1954 року.

Директор Львівського літературно-меморіального музею І. Франка *Цегельник*

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 32-33.

№ 90

1954 р., серпня 11 – Бібліографічна довідка

Български библиографски институт
Елин Пелин
Иван Франко
Библиографска справка

Книги

Де е Бедата. Повест. Прев. от полски Г. Бакалов.

Разград. чит. Общественост, 1894. 57 с. 16⁰ (Работническа библ. Кн. 14)

За Светлина. Разказ. Прев. Т. К. София, Посредник (1925)
31 с. 16⁰ (Младежка библ. кн. 7)

Захар Беркут. Прев. от рус. Ат. Далчев, (Рис. Асен Иванчев).
(София). Нар. младеж (1948). 194 с. 8^о 6000 тир.

Статии за него,
Дерч, Александър. Иван Франко – Бълг. – съветска дружба
1946, кн. 5, с. 9-10.

По случай 30 години от смъртта му.
София, 11 август 1954

ЛНИММИФ. – Архив музею. – Оп. 1. – Спр. 56. – Арк. 2.

№ 91

1954 р., вересня 7. – Наказ № 107 по музею
про склад комісії для прийому ремонтних робіт

Для огляду й прийому роботи, виконаної різними спеціалістами по ремонту двох будинків, меморіальних і канцелярських меблів, а також залізної брами та інших дрібних речей створюю постійну на 1954 рік комісію в такому складі: Шаульський Г. І. – голова комісії, Сорочук С. І., Гавур М. Я., Вербовий М. П.

Прийом робіт в міру їх закінчення своєчасно оформляти актами і здавати мені на затвердження.

Директор музею І. Франка Цегельник

ЛНИММИФ. – Архив музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 37-38.

№ 92

1954 р., вересня 26. – Звіт працівника музею Л. Крючок
про відрядження до Чернігова з 20 до 25 вересня 1954 р.

Завдання відрядження:

1. Вивчення досвіду роботи музею.

2. Вивчення методики побудови експозиції.
3. Вивчення питання зв'язку М. Коцюбинського і І. Франка (за їх музеєм).
4. Ознайомлення з науково-дослідною роботою музею.

Виїхала зі Львова 20.XI. Прибула в Чернігів 21.XI о 8 годині вечора. Через великий дощ в музей добралась лише о 13 годині 22.XI і зразу почала вивчати експозицію, виписувати окремі цитати. Цього дня ознайомилась з експозицією 1-ої кімнати і розділом «Коцюбинський і 1905 рік». У вечері вивчала путівник музею за 1954 р.

23.XI продовжувала свою роботу в музеї. З 9 години ранку до 5 години вечора працювала в експозиції (II і III кімнати), а з 5 до 7 години директор музею – Хома Михайлович знайомив мене з квітковим господарством музею. Оглянула сад, 3 оранжереї, парники, виноградник. О 7 годині відвідала могилу Коцюбинського.

24. XI о 8 годині ранку виїхала з Чернігова.

25 XI прибула в Львів.

м. Львів 26. XI. 1954 р.

Н. Крючок

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 37.

№ 93

1954 р., жовтня 1. – Наказ № 115 по музею
про оголошення Н. Лукасевич суворой догани

§ 1

За поганий облік і збереження фондів, за самовільну і незаконну роздачу фотоматеріалів, за допущення втрат цінного архівного матеріалу (акт передачі архіву від 12/XI 1954 р.) оголошую тов. Лукасевич Н. Ф. сувору догану з попередженням про те, що коли вона на протязі 20 днів не поповнить або відповідно не оформить всіх втрачених фотографій, речей

і архівного матеріалу, то копії двох актів будуть направлені в міністерство культури або в слідчі органи.

§ 2

Для прийому від тов. Лукасевич Н. Ф. фотографій на суму 1188 крб., 432 крб., а також інших фотографій, експонатів і архівних матеріалів (згідно актів від 8/IV 1853 р. і 12/IX 1954 р.) створюю комісію в такому складі:

1. Шаульський Г. І. – голова комісії,
2. Христич Є. Г., Стецюк К. І.

Потрібно оцінити якість фотографій, відповідність їх втраченим екземплярам, оформити їх актом для повернення в фонди музею

§ 3

Бухгалтеру Шаульському Г. І., Лукасевич Н. Ф. зробити оцінку всім фотографіям, в яких ціна відсутня, навести справний порядок в їх обліку і зробити про це інформацію на виробничій нараді.

Директор музею І. Франка Цегельник

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 40–42. – Рукопис.

№ 94

1954 р., жовтня 13. –

*Звіт заступника директора музею Є. Христича
про відрядження до Полтави*

В м. Полтаву прибув 5 жовтня 1954 р. Цього дня ознайомився з експозицією історичного музею.

6 жовтня докладно вивчав експозицію та планування роботи музею Котляревського. Особливу увагу звернув на стенд-панораму, діораму, скульптури невеликі і цитати

на картушах. Всі ці форми експонатів слід використати і в нашій експозиції. В цьому музеї багато ваз керамічних, які виконували в керамічному технікумі в м. Миргороді. В науковій роботі музею Котляревського слід відзначити цікаву методичну розробку «Організація виставок в музеї». Музей провів у вересні цікаву наукову конференцію, присвячену 185-річчю з дня народження Котляревського (запрошення на конференцію з докладним порядком денним я одержав: привіз до Львова). Музей має магнітофон, який використовує при закінченні екскурсії. В стенді-панорамі цікаво розкрито зміст «Енеїди» Котляревського.

7 жовтня докладно вивчав експозицію та планування роботи музею Короленка. Тут особливо важливе слід відзначити для нашої роботи: музей Короленка багато придбав оригіналів, нових ілюстрацій до творів Короленка відомих художників. Музей має зв'язок з заступником директора ВОКС тов. Яковлевим Владимиром Георгиевичем, який надсилає їм видання творів Короленка за рубежом. В музеї готується лекція «Принципи побудови експозиції літературно-меморіального музею». Я домовився, що через місяць вони надішлють цю лекцію нам. В музеї Короленка вітрини дуже вузькі і прикріплені до стіни. Вважаю, що і нам нові вітрини треба такі ж робити. Всі важливі документи в цьому музеї закриті матерією жовтого кольору, щоб не псувалися. Музей має бібліотеку-читальню. Читальня має коло 60 місць і відкрита для масового відвідування. В цій читальні проводяться лекції, організуються літературні виставки. Наукові працівники музею Короленка підготували до друку путівник по музею, в м. Харкові скоро будуть друкувати його.

8 жовтня вивчав експозицію і планування роботи музею Панаса Мирного. З форми роботи слід відзначити в музеї: стенд-вшанування пам'яті Мирного народами СРСР, скульптури-ілюстрації до творів Мирного, в вітринах подаються всі видання творів письменника. Музей готує лекцію «Масова робота музею». Готується в січні 1955 р. провести конференцію,

присвячену Мирному. Музей зв'язався з книгарнею в Празі і одержує звідти літературу. Добре ведеться бібліографічний збірник творів Мирного і рецензій. Багато виставок організував цей музей. Виставки вони організовують невеликі, на 35 фото. Фото наклеюють на картон, а потім на холст, який складається в гармошку. Такі виставки легко перевозити і використовувати під час читання лекцій.

9 жовтня оглянув музей історії Полтавської битви. Добре сплановано в них наукову роботу. Підготовано до друку путівник. Наукові працівники готують важливі наукові статті з питань роботи музеїв. Особливо слід відзначити такі теми:

- А) Експозиційна робота по підготовці і удосконаленню експонатів музею
- Б) Розробка наукових основ комплектування фондів музею.
- В) Розробка певних наукових основ відповідних профілю музею.

Робота щодо підвищення ділової кваліфікації та ідейного рівня працівників музею в музеї історії Полтавської битви спланована досить вдало. В жовтні місяці цього року намічено за планом:

1. Провести екскурсію наукових співробітників в Художній музей м. Полтави для вивчення батального живопису.
2. Прослухати лекцію на тему «Історія Полтави».
3. Проробити першу частину книги Третьякова «Восточнославянские племена».

13/X 54 р. Христич

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 39–40.

№ 95

1954 р., листопада 5. –

Пропозиція Міністерства культури УРСР
директорові Львівського державного музею
українського мистецтва В. Сем'ярчуку про передачу
портрета І. Франка роботи І. Труша музею Івана Франка

На в/№ 571 від 1 вересня 1954 р.

Пропонуємо Вам негайно виконати наказ Міністерства культури Української РСР № 687 від 3/VIII 1954 р. про передачу Львівському державному літературно-меморіальному музею ім. І. Франка портрета І. Франка роботи І. Труша.

Заступник міністра культури
Української РСР О. Левада

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп.1. – Спр. 52. – Арк. 39.

№ 96

1954 р., листопада 20. – Наказ № 131 по музею
про наведення порядку в експозиції, фондах і бібліотеці
з попередженням про суворі адміністративні стягнення

В зв'язку з закінченням операційного року і з метою навести справжній порядок в експозиції, фондах і бібліотеці музею, наказую:

1. Тов. Полюзі Л. М. – нести повну матеріальну відповідальність за всі експонати, книги й майно експозиції, а також за всю мебель і цвіти в музейних кімнатах;
2. Тов. Крючок Н. М. передати всі книжки з фондів у бібліотеку за актом.
3. Бібліотекар Шоварова К. І. несе відповідальність за всі книги бібліотеки, за винятком тих книг, що будуть знаходитись в експозиції музею. Книги закритого фонду видавати науковцям на користування лише на один

день, після користування ними, вечері, всі книги мають знаходитись в бібліотеці музею.

4. Попереджую всіх матеріально відповідальних осіб, що за зникнення матеріальних цінностей буду накладати в новому році суворі адміністративні стягнення.
5. Бухгалтеру музею Шаульському наказую стягати вартість зникнених речей по вині відповідальних осіб при зарплаті, і розпоряджатись цими грошима згідно існуючих законоположень.

Директор музею І. Франка Цегельник

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 50-51.

№ 97

1954 р., грудня 16. – Наказ № 132 по музею
про порушення в роботі колишньої завфондами Н. Лукасевич

Приймаючи від тов. Лукасевич Н. Ф. фонди музею, комісія встановила, що Лукасевич розбазарила і незаконно роздала фотографій на суму 1620 крб., які вона повернула в час передачі фондів (фотографії зроблені з негативів, які знаходяться в технічній фотографії тов. Маська І. І.).

2. До 16/ХІІ 1954 р. тов. Лукасевич ще здала різних експонатів і цінних фотографій на суму 126 крб.

Майже всі повернуті фоторепродукції зроблені з негативів, що знаходяться в фотографа Маська І. І., всі ці негативи були в свій час оплачені музеєм і тільки через службове зловживання бувшого працівника музею Лукасевич, яка постійно одержувала фотографії для музею, вони знаходяться зараз не в музеї, а в руках фотографа. Станом на 16/ХІІ 1954 р. за Лукасевич Н. Ф. числиться:

Фоторепродукцій і експонатів та книжок з бібліотеки на суму 91 крб. 45 коп.

Унікальних книжок і експонатів, ціну яких встановила прийомно-передаточна комісія (дивись акт комісії від 16/XII 1954 р.), на суму 20 крб:

Виходячи з вище наведеного, наказую:

1. Бухгалтеру Шаульському Г. І. утримати з зарплати тов. Лукасевич вартість матеріалів і фотографій, які за нею числяться, на суму 111 крб. 45 коп.
2. Зав. фондами тов. Крючок Л. М. приймати надалі всі фотоматеріали лише з негативами.
3. Всім працівникам, відповідальним за матеріальні цінності – Шаваровій К. І., Крючок Н. М., Вербовому М. П., Дутко С. Д. навести справжній порядок в обліку цінностей, поліпшити їх зберігання.

Директор музею І. Франка Цегельник

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 49-50. – Рукопис.

№ 98

1955 р., січня 3. – Наказ № 2 по музею
про зарахування М. Давидової на посаду наукового працівника

Зарахувати з 3/І Давидову Марію Савелівну на посаду наукового працівника з іспитовим строком на один місяць.

Підстава: заява тов. Давидової М. С. від 30/XII 1954 р.

Директор Львівського літературно-меморіального музею І. Франка Цегельник

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 53.

№ 99

1955 р., січня 18. – Лист правління УТКЗ
директору музею Я. Цегельнику

Правління Українського товариства культурного зв'язку з закордоном надсилає Вам бібліографічну довідку про видання в Болгарії творів Ів. Франка.

Додаток: за текстом.

Голова правління УТКЗ Л. Кизя

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 56. – Арк. 1.

№ 100

1955 р., січня 20. – Наказ № 6 по музею
про оголошення догани з занесенням в особову справу
завідувачу експозиційного відділу Л. Полюзі

За несвоєчасне виконання доручених завдань (прийняти книги в експозиції під свою відповідальність, організувати приладнання замків до вітрин в експозиції, скласти список акварелей, потрібних для музею), за безвідповідальне, халатне відношення до своїх обов'язків завідуючого експозицією музею, що стало особливо помітним в останні місяці і привело до запускання цієї ділянки роботи, оголошую тов. Полюзі Л. М. догану з занесенням в особову справу.

Директор музею Цегельник.

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 54. – Рукопис.

№ 101

1955 р., січня 25. – Висновки комісії
про стан експозиції музею

Від 25 січня 1955 року про стан експозиції Львівського державного літературно-меморіального музею Івана Франка в зв'язку з підготовкою до відзначення сторіччя з дня народження.

Комісія в складі директора філіалу Центрального музею В. І. Леніна В. К. Дудикевича (голова комісії), професора Львівського державного інституту прикладного і декоративного мистецтва скульптора І. В. Севери, наукових працівників Львівського філіалу Академії наук, кандидатів філологічних наук О. І. Дея, І. С. Романченка, С. В. Щурата, декана філологічного факультету Львівського державного університету ім. І. Франка доцента О. Н. Мороза, доцентів Львівського державного інституту прикладного і декоративного мистецтва художників В. О. Любчика, Чарновського, директора Львівського історичного музею Гошка, директора Львівського музею українського мистецтва Сем'ярчука, директора Львівського державного літературно-меморіального музею Я. Х. Цегельника, докладно оглянувши і вивчивши експозицію Львівського державного літературно-меморіального музею Івана Франка, на своєму другому засіданні одноголосно прийшла до висновків:

1. Сучасна експозиція Львівського державного літературно-меморіального музею Івана Франка, яка побудована в 1950 році, не відбиває успіхів радянського літературознавства, яких досягли ці науки за останні роки.
2. При перебудові експозиції були допущені недоліки в принципах побудови. Композиція побудована не за хронологічним, а за тематичним принципом. Вона переповнена другорядними експонатами, що не дає можливості глибоко і всесторонньо висвітлити життя і діяльність Івана Франка.

3. При побудові експозиції основна увага приділялась великим картинам, які виконані на низькому ідейно-художньому рівні. Замість цих речей краще було б давати збільшені фотографії, фотографії рукописів, першодруки творів письменника тощо. В експозиції подано занадто багато портретів різних письменників, тому вона нагадує фотовиставку.
4. Експозиція музею незадовільно оформлена з художньої сторони: невідповідний багет найрізноманітнішого розміру, на багатьох експонатах замість рамок – примітивна окантовка, паспорту низької якості, малих розмірів, різних кольорів, фотографії малого розміру, часто виконані на низькому технічному рівні.
5. У зв'язку з тим, що в музеї мала експозиційна площа, не бажано поміщати великих полотен; тим більше, що значна частина картин і акварелей застарілі або виконані на низькому рівні як з ідейної, так і з мистецької сторони. В музеї немає гарних речей з бронзи і з оргскла. Гіпсові бюсти Франка, Шевченка, Коцюбинського мало художні. Їх краще було б не експонувати.

А тому, виходячи з вищесказаного, комісія вважає:

1. У зв'язку з тим, що Львівський музей І. Франка є одночасно і літературним і меморіальним і не може задовольнити всезростаючих культурних потреб трудящих, доцільно було б до сторіччя з дня народження великого українського письменника – революціонера створити новий великий літературний музей Івана Франка, залишивши існуючий музей як меморіальний будинок.
2. Якщо немає реальних умов для побудови нового великого літературного музею Івана Франка в найближчий час, то тоді потрібно в 1955 році докорінно поліпшити експозицію існуючого музею або створити цілком нову експозицію, розширивши експозиційну площу за рахунок канцелярії в будинку нр. 154, що знаходиться поруч з

музеєм. Ця нова експозиція повинна повністю відбити всі досягнення сучасної радянської науки і зокрема франкознавства, повинна бути побудована на високому ідейному і науковому рівні.

3. Нову експозицію музею будувати за суворо хронологічним принципом. Епоху, в яку жив і творив І. Франко, в експозиції не подавати окремим розділом, а паралельно із показом життя і діяльності І. Франка.
4. При побудові експозиції особливу увагу звернути на висвітлення:
 - а) епохи, в яку Франко розпочав свою діяльність;
 - б) формування світогляду письменника під впливом важкого становища трудящих, революційного руху того часу, марксизму і передової російської літератури;
 - в) революційної діяльності Франка і боротьби його за возз'єднання України з Росією;
 - г) впливу передової російської літератури і марксизму на творчість і революційну діяльність Франка;
 - д) впливу діяльності РСДРП і вчення Леніна на діяльність Франка;
 - е) наукової діяльності Франка;
 - є) боротьби Франка проти буржуазії та її ідеології, проти українського буржуазного націоналізму, релігії і Ватикану;
 - ж) соціалістичних перетворень, що відбулися в західних областях Радянської України.
5. В експозиції музею експонувати більше оригіналів, особливо рукописів письменника, першодруків його творів, а також ширше висвітлити зв'язки Франка з його сучасниками.
6. Докладніше розкрити в експозиції музею зміст і ідейне значення головних збірок творів І. Франка і окремих його епохальних творів «Наймит», «Література, її завдання і найважливіші ціхи», «Борислав сміється», «З вершин і низин», «Мойсей» та ін.

7. Добитися високохудожнього оформлення експозиції. Оформити всі експонати в музеї в єдиному стилі. Розміри експонатів збільшити в 1,5-2 рази за рахунок зменшення їх кількості приблизно на 50 проц. Виготовлення експонатів доручити тільки кваліфікованим спеціалістам, а при прийомі робіт ставити більш рішучі вимоги щодо їх якості.
8. Доручити працівникам музею скласти новий тематико-експозиційний план, який обговорювати на поширеному засіданні нашої комісії і затвердити в відповідних інстанціях.
9. Зробити високоякісний ремонт меморіального будинку (в середині і ззовні) та цегляної огорожі біля будинку.
10. Просити Львівський обком КП України підняти клопотання перед відповідними інстанціями про надання потрібних коштів для перебудови і покращення експозиції Львівського державного літературно-меморіального музею Івана Франка.

Голова комісії: *Дудикевич*

Члени комісії: *Севера, Дей, Романченко,
Щурат, Мороз, Любчик, Чарновський,
Сем'ярчук, Гошко, Цегельник*

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 60. – Арк.1-4.

№ 102

1955 р., лютого 12 –

Лист Міністру культури УРСР К. Литвину

В связи с начатой подготовкой к столетию со дня рождения великого писателя-революционера И. Франко мы должны почти полностью перестроить устаревшую экспозицию музея. Перестройку желательно произвести по образцу и в стиле выставки «И. Франко», которую мы видели в Киевском музее русского искусства.

Опыт подсказывает, что постройка и перестройка экспозиции музея за один год стоит значительно дешевле, чем постройка той же экспозиции в течение нескольких лет.

Потому убедительно просим Вашего разрешения отпустить нашему музею необходимые денежные средства для перестройки экспозиции музея в 1955 году, может быть, за счет ассигнований других музеев.

К этому прилагаем:

1. Заключение комиссии, созданной Львовским обкомом КП Украины для проверки экспозиции Львовского государственного литературно-мемориального музея И. Франко в связи с подготовкой к празднованию 100-летия со дня рождения писателя.
 2. Расшифровка 5 ст. на оформление новой экспозиции на 122.945 руб.
 3. Список акварелей и иллюстраций, 26 шт. на сумму 14.000 руб.
 4. Список больших полотен, которые необходимо реставрировать или доработать, на сумму 9.500 руб.
 5. Список больших полотен (15 штук) на сумму 105.000 руб.
 6. Список скульптурных работ (5 штук) 30.000 руб.
 7. На ремонт мемориального здания просим отпустить 45.000 руб.
- Всего перестройка экспозиции и ремонт мемориального здания 316.445 руб.

Список великих картин (холст, олія)

худ. Добронравов М. М.	Іван Франко виступає у Львові на мітингу трудящих в 1905 р. в зв'язку з «Кривавою неділею»	10 тис.
худ. Курило	Франко серед бориславських робітників 1880 р.	8 тис.

худ. Курило	Франко одержав чергову експедицію соціал-демократичної літератури з Женеви від російських емігрантів. Серед книг – твори Леніна.	8 тис.
худ. Григорійчук	І. Франко читає у Львівському науковім товаристві політ-економію (по Марксу і Чернишевському)	7 тис.
худ. Патик В. Й.	Старе село Нагуєвичі (часів І. Франка)	3 тис.
худ. Холоменюк	Хворий І. Франко відмовляє священику в сповіді.	7 тис.
худ. Савін В. М.	І. Франко читає Пушкіна в своєму перекладі (серед селян села Нагуєвичі)	8 тис.
худ. Патик В. Й.	Сучасне колгоспне село І. Франка	3 тис.
худ. Касіян В. І.	І. Франко виступав на вічі в зв'язку з висуненням його кандидатом до австрійського парламенту 1867 р.	8 тис.
худ. Савін В. М.	І. Франко на етапі під час арешту з Коломиї до Дрогобича 1880 р.	8 тис.
худ. Касіян В. І.	Еміграція галицьких селян в Америку	12 тис.
худ. Попенко Р. М.	Портрет Івана Франка	5 тис.
худ. Самусов Ф. О.	Портрет М. Горького	5 тис.
худ. Кравченко С. Т.	Першотравнева демонстрація в Харкові	10 тис.
худ. Тартаковський І. Я.	Портрет І. Франка – гімназиста третього класу	3 тис.

Р а з о м – 105 тисяч
[не підписано]

№ 103

1955 р., лютого 19 – Лист начальнику
Управління музеїв, образотворчого мистецтва
і охорони пам'ятників культури В. Яценку

В связи с подготовкой к 15-летию существования Львовского государственного литературно-мемориального музея (в октябре 1955 г.) и столетию со дня рождения И. Франко в 1956 году мы должны почти полностью перестроить устаревшую экспозицию музея. Перестройку планируем произвести по образцу и в стиле выставки «И. Франко», которую мы видели в Киевском музее русского искусства.

Опыт подсказывает, что постройка и перестройка экспозиции музея за один год стоит значительно дешевле, чем постройка той же экспозиции в течение нескольких лет.

Поэтому убедительно просим Вашего разрешения отпустить нашему музею необходимые денежные средства для перестройки экспозиции музея в 1955 году, может быть за счет ассигнований других музеев.

К этому прилагаем:

1. Расшифровка 5 ст. на оформление новой экспозиции на	112.945 руб.
2. Список акварелей и иллюстраций на сумму	14.000 руб.
3. Список больших полотен, которые необходимо реставрировать или доработать на сумму	9.500 руб.
4. Список больших полотен (15 шт.) на сумму	105.000 руб.
5. Список скульптурных работ (5 шт.) на сумму	30.000 руб.
6. На ремонт мемориального здания просим отпустить	45.000 руб.

Всього на перестройку експозиції
и ремонт меморіального здания 316.445 руб.

Директор музею І. Франко Цегельник

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 56. – Арк. 17.

№ 104

1955 р., квітня 4 – Лист заступникові начальника
Управління музеїв, образотворчого мистецтва
і охорони пам'ятників культури Ю. Лесневському

У відповідь на Вашого листа від 21 березня 1955 р. нр. 12-309 надсилаємо список творів образотворчого мистецтва, які будуть закуплені музеєм в 1955 р.

Список художніх полотен (див. на с. 164)

Додаток. Упаковка і доставка скульптур з Києва – 500 крб.

Загальна сума – 5000 крб.

Директор музею І. Франко Цегельник

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 56. – Арк. 34-35.

Список художніх полотен

Назва	Вид роботи	Матеріал	Автор	Розмір	К-сть	Ціна
Іван Франко	скульптура	оргскло		1.25 натури	1	4523
Іван Франко	скульптура	гіпс		1 метр	1	362
Іван Франко	скульптура	гіпс		1.5 натури	1	
Іван Франко серед бориславських робітників	картина	олія, полотно	Курило	92x117	1	6500 крб.
І. Франко і М. Коцюбинський серед гуцулів, 1910 р.	картина	олія, полотно	П. Сахро	120x140	1	2000 крб.
Іван Франко	портрет	олія, полотно	М. Холоманюк	60x80	1	1500 крб.
Іван Франко читає Пушкіна в своєму перекладі	картина	олія, полотно	В. Савін	65x80	1	6000 крб.
Іван Франко	акварель	олія, полотно	Смольський	50x60	1	450 крб.
Ілюстрація до поеми І. Франка «Монолог атеїста»	акварель	олія, полотно	Смольський	40x50	1	665 крб.
Хворий І. Франко відмовляється від сповіді	картина	олія, полотно	М. Холоманюк	95x100	1	2500 крб.

№ 105

1955 р., травня 24. – Наказ № 20 по музею
про підготовку складання плану нової експозиції

Згідно плану роботи музею на II квартал ц.р. кожний науковий працівник музею повинен був не пізніше 15 травня ц.р. скласти масштабний графік нової експозиції. Запланований строк давно минув, а ні один науковий працівник плану мені не здав. Наказую:

Масштабний графік нової експозиції здати мені не пізніше 27 травня ц.р. з списками фотографій, які ми згідно цього графіка маємо заповнити в Києві. В списках фотографій зазначити назви фото і їх розміри.

Ще раз нагадую, що виконання цього завдання першочергова і дуже важлива справа, а тому кожен науковий працівник з усією відповідальністю повинен ставитись до виконання цього завдання, щоб потім успішно виконати найближчі наші завдання – скласти список паспорту з зазначенням внутрішніх і зовнішніх розмірів та встановити №№ і розміри багетів і загальну кількість його. Цей наказ оголосити під розписку всім науковим працівникам.

Тво директора музею Христич

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 59.

№ 106

1955 р., травня 31. – Наказ № 23 по музею
про недоліки в роботі завідувача експозиції Л. Полюги

Мною були відмічені помилки, допущені в експозиції тов. Полюгою і запропоновано йому негайно виправити ці помилки. Тов. Полюга виправив одну помилку – перестав експонувати титульну сторінку з прізвищем Петра Коструби.

Але другої помилки не виправив – не дав в вітрину цитати В. Стефаника, скерованої проти українських буржуазних націоналістів, привезеної з м. Чернівцець (про арешти Франка і перший його ювілей), яку зняв т. Полюга з вітрини.

Наказую т. Полюзі 1-го червня дати в експозицію ці цитати В. Стефаника.

Щоб уникнути надалі подібних помилок суворо забороняю всім працівникам музею без відповідних затверджень і належних оформлень вносити будь-які зміни в експозиції. Зав. експозиції т. Полюзі з ____ червня завести книги: 1) книгу поступлень нових експонатів в експозицію музею і 2) книгу вибуття експонатів з експозиції.

Цей наказ оголосити всім працівникам музею.

Тво директора музею Христич

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 61. – Рукопис.

№ 107

1955 р., червня 8. –

*Лист Українського товариства культурного зв'язку
з закордоном в.о. директора музею Є. Христичу*

На Ваші листи від 14 та 18 квітня 1955 р.

Після відправки за кордон експозиції музею Івана Франка в УТКЗ залишилися деякі експонати, в тому числі 4 картини, 2 ілюстрації до творів Івана Франка, 2 портрети, біля 30 фацетних паспорту, а також другі примірники текстів в кількості 80 шт., підтекстовки в кількості 300 шт. та 8 книг творів Івана Франка.

Загальна вартість цих експонатів становить 30 тис. карбованців.

Зазначені вище матеріали УТКЗ може передати Львівському літературно-меморіальному музею Ів. Франка при умові часткової оплати цих матеріалів в сумі 8 тис. крб.

Управління музеїв Міністерства культур и УРСР схвалює таку пропозицію УТКЗ.

Список експонатів та рахунок за одну картину додаємо.

Просимо Вас терміново сплатити наш рахунок і до 15 червня ц. р. відрядити представника для одержання вищевказаних експонатів.

Голова правління УТКЗ

М. Кизя

Список експонатів

1	Картина «Еміграція селян в Америку». Полотно, олія, 80х140, худ. Черніков	8000 крб.
2	Картина «Першотравнева демонстрація в Харкові в 1901 році». Полотно, олія, 80х110, худ. Кравченко	4000 крб.
3	Картина «Дума про возз'єднання». Полотно, олія, 80х120, худ. Левицький	6000 крб.
4	Картина «Загальний вигляд колгоспу ім. Івана Франка». Полотно, олія, 80х120, худ. Сіпер	4000 крб.
5	Ілюстрація до твору І.Франка «В школу». Картон, олія, гризайль, 30х40, худ. Їжакевич	1375 крб.
6	Ілюстрація до твору І.Франка «Чума». Папір, соус, 30х40, худ. Поддєрев'янський	1625 крб.
7	Портрет Я. Галана. Папір, туш, 24х30, худ. Грузберг	1000 крб.
8	Портрет І.Франка (копія портр. Красицького). Картон, акварель, 30х40, худ. Курило	1200 крб.
9	30 фацетних паспорту різного розміру	1200 крб.
10	80 текстів	2400 крб.
11	300 підтекстовок	400 крб.
12	8 книг Ів. Франка	

№ 108

1955 р., липня 7. – Рішення виконкому
Львівської міської ради депутатів трудящих
«Про передачу на баланс літературно-меморіального музею
Івана Франка будинку № 154 по вул. І. Франка»

В зв'язку з тим, що будинок № 154 по вул. Ів. Франко літературно-меморіальним музеєм Івана Франка використовується під відділи музею, та розміщений на території його, – Виконкомом Львівської міської Ради депутатів трудящих вирішив: –

1. Передати на баланс літературно-меморіального музею Івана Франко будинок № 154 по вул. І. Франка.
2. Зобов'язати голову виконкому Червоноармійської Райради депутатів трудящихся тов. Стасюка зняти будинок № 154 по вул. І. Франка з балансу будинкоуправління.
3. Просити виконком Львівської Обласної Ради депутатів трудящих затвердити це рішення.

Голова виконкому Львівської міської
ради депутатів трудящих К. Бойко
Секретар виконкому Львівської міської
ради депутатів трудящих В. Ткаченко

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 56. – Арк. 66.

№ 109

1955 р., липня 12. – Наказ Міністра культури УРСР
про підготовку святкування 100-річчя з дня народження
Івана Франка

1. Затвердити заходи Міністерства культури УРСР по відзначенню 100-річчя з дня народження Івана Франка (заходи додаються)

2. Доручити начальниками управлінь та відділів Міністерства культури УРСР, начальникам облуправлінь культури взяти під особистий контроль виконання цих заходів і що три місяці інформувати про хід виконання.
3. Контроль за виконанням цих заходів покласти на ст. інспектора при Міністрі тов. Крячко О. Г.

Міністр культури Української РСР *К. Литвин*

Згідно:

Надіслати: Головним управлінням культури, обласним управлінням культури, управлінням та відділам Міністерства, ЦЛБ, ЦБНТ, Науково-методичному кабінету бібліотекознавства.

Заходи

Міністерства культури УРСР по відзначенню
100-річчя з дня народження Івана Яковича Франка

1. Закінчити в I половині 1956 р. видання повної збірки творів Івана Франка.
2. Видати ювілейне видання вибраних творів І.Франка.
3. Спорудити в 1956 році в м. Львові пам'ятник Івану Франку.
4. Увійти з пропозицією про заміну надгробника на могилі Івана Франка новим скульптурним пам'ятником,
5. Перевірити стан меморіальних дошок.
6. Увійти з пропозицією про заміну цементових пам'ятників Івану Франку в селі Івана Франка, Дрогобицької області та в селі Криворівня, Станіславської області на високохудожні бюсти, відлиті в бронзі.
7. Увійти з пропозицією про спорудження обеліску в селі Івана Франка на місці, де стояла хата, в якій народився Іван Франко.
8. Побудувати в селі Івана Франка, Підбузького району, Дрогобицької області сільський клуб.
9. Створити в 1956 році художній фільм про життя і творчість Івана Франка.

10. Здійснити в 1956 році постановку нової редакції опери Б. Лятошинського «Золотий обруч» за мотивами твору І. Франка «Захар Беркут» у Київському та Львівському оперних театрах, поновити у театрах республіки п'єсу О. Полторацького «Борислав сміється».
Замовити дитячу оперу за мотивами твору І. Франка «Лис Микита».
11. Видати бібліографічні матеріали на допомогу масовим і дитячим бібліотекам.
12. Випустити в 1956 році масовим тиражем високохудожній портрет Івана Франка.
13. Випустити для гуртків художньої самодіяльності плакати з текстом пісень на слова Івана Франка, в тому числі плакат пісні «Вічний революціонер».
14. Замовити в 1955 р. зразок настольного бюста Івана Франка для масового виготовлення Міністерством місцевої промисловості УРСР.
15. Випустити фотовиставку для клубів, бібліотек та учбових закладів на тему: «Життя та творчість Івана Франка» (обсягом 50 листів).
16. Поліпшити існуючу експозицію музею Івана Франка в м. Львові, поповнивши її новими художніми творами, скульптурою, ілюстраціями та меморіальними речами і документами, які широко розкривають ідейний зміст творчості письменника.
17. Замовити в 1955 році дві картини для художніх музеїв на теми, що відображають життя і творчість Івана Франка.
18. У бібліотеках, клубах та літературно-меморіальних музеях організувати виставки, присвячені Івану Франку.
19. Організувати читання лекцій про життя і творчість Івана Франка на підприємствах, в колгоспах та учбових закладах.

№ 110

1955 р., липень. – Наказ № 37 по музею
про подоліки в роботі колишньої завідувача фондами
Л. Крючок

Бувша зав. фондами Крючок Н. М. згідно мого наказу повинна була здати фонди до 24 липня 1955 р., але порушуючи трудову дисципліну кожного дня (спізнення на роботу, вихід на роботу після обіду, ухід з роботи раніше на 1-2 години) привело до того, що здача фондів затягнулася до 31 липня 1955 р.

Виходячи з вище сказаного, наказую:

1. Зарплату тов. Крючок за 21–31 липня 1955 року начислити погодинно, згідно записів секретаря в книзі явки на роботу.
2. За недостачу фотографій і експонатів по фондах (Див. акт № 3 від 31.VII.1955 р.) утримати з зарплати тов. Крючок Н. М. суму 282 крб.
3. Зобов'язую тов. Крючок Н. М. відібрати від тов. Лукасевич Н. Ф. від 21. XI.1950 року прийомо-передаточний акт фондів товаришкою Лукасевич Н. Ф. (бувний працівник музею) від Кедринської Л. Л.

Крім того, пропоную тов. Крючок Н. М. негайно розрахуватися з бібліотекою. Бухгалтеру Шаульському після одержання обхідного листа від тов. Крючок Н. М. негайно зробити їй повний розрахунок по зарплаті.

Директор музею І. Франка Я. Цегельник

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 65–66.

№ 111

1955 р., серпня 2. – Лист директору музею Я. Цегельнику

Управління музеїв, образотворчих мистецтв і охорони пам'ятників культури доручає Вам організувати обстеження стану пам'ятників і пам'ятних місць у Львівській та Дрогобицькій областях, зв'язаних з перебуванням в них Івана Яковича Франка. При обстеженні пам'ятників потрібно звернути увагу на зміст меморіальних дошок, чи правильно вони відображають історичні події, зв'язані в цими пам'ятниками, чи може зовсім потребують заміни.

Одноразово потрібно провести роботу по виявленню інших пам'ятників і пам'ятних місць, досі невідомих, зв'язаних з життям і діяльністю письменника.

Питання про необхідність заміни, або встановлення нових меморіальних дошок погодьте з місцевими керівними обласними організаціями.

Термін надсилки матеріалів – 15/8.1955 р.

Начальник
Управління музеїв, образотворчих мистецтв
і охорони пам'ятників культури В. Яценко

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 56. – Арк. 84.

№ 112

1955 р., серпня 11. – Лист голові правління УТКЗ Л. Кизи

При побудові музею для Канади ми дозволили використати всі наші матеріали і навіть рідкісні фондові негативи.

При цьому тов. Кумок обіцяв передати нам всі Ваші негативи після відправлення вказаної виставки на місце призначення.

Ви особисто в цьому нам відмовили.

Після цього тов. Кумок обіцяв протягом року зробити нам з існуючих Ваших негативів фото по 2–3 екземпляри.

І від цього він відмовився. Нарешті, ми домовились, щоб він зробив для нашого музею другі негативи й фото згідно поданого списку, що було б для нього значно вигідніше щодо оплати. Але тепер він просто відмовляється. А це приводить до того, що перебудова нашої експозиції перебуває під катастрофічною загрозою.

Тому в четвертий раз звертаємось до Вас в проханням:

1. Дозволити фотографу Кумку Л. С. виконати наш заказ – зробити фотографії згідно списку до 15–25 вересня 1955 року.
або,

2. передати нам в найближчі дні негативи в тимчасове використання у Львові на 2 місяці. Після чого ми їх Вам знову повернемо.

В противному випадку будемо піднімати клопотання перед ЦК КПУ і перед ВОКСом у Москві.

Просимо дати відповідь.

З привітом і пошаною

Директор музею І. Франка Цегельник

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 56. – Арк. 76.

№ 113

1955 р., серпня 16. – Акт № 3

про видачу Львівським державним музеєм
українського мистецтва бібліотечних експонатів

Цей акт складено про те, що цього числа завфондами Львівського Державного музею українського мистецтва тов. Пигеля М. М. а також зав. бібліотекою цього музею тов. Вовка М. С. видали, а представник Львівського Державного літературно-меморіального музею Івана Франка тов. Сорочук С. І., діючий на основі довіреності н-р 36 від 13 серпня

1955 року прийняв нищезазначені бібліотечні предмети, згідно поданого списка.

Львівський державний музей українського мистецтва видав з бібліотечного дублетного фонду 219 примірників на постійне користування львівському державному літературно-меморіальному музею Івана Франка згідно наказу Міністерства культури УРСР н-р 1160 від 8 серпня 1955 року, крім чотирьох н-рів «Записок Наукового Товариства ім. Шевченка» 1907 року том 70, 72, 73-74, а також «Літературно-Науковий Вісник» 1912 р. кн. 9, роки виходу з друку яких подані помилково. Ці експонати замінені: 1) Записки наукового Товариства ім. Шевченка р. 1913. том 117–118, р. 1896 том 14 і «Літературно-Науковий вісник» р. 1904 кн. 8.

Видали: Завфондами ЛДМУМ М. М. Пигель

Завбібліотекою М. С. Вовк

Прийняла: Завбібліотекою

Львівського музею Івана Франка С. І. Сорочук

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 57.

№ 114

1955 р. серпня 24 – серпня 30. –

Звіт наукового працівника М. Давидової про відрядження
до Дрогобича, Борислава, Нагуєвич

24.VIII.55 р. о 10 год. пішла у відділ культури області, але ні зав. відділом, ні його замісника не було. Зв'язалась з інспектором по пам'ятникам культури тов. М. П. Гаріним, який супроводжував мене по місцях, де стоять будинки з меморіальними дошками. Обстеживши стан меморіальних дошок у м. Дрогобичі, прийшла до висновку, що факти біографії Івана Франка написи дошок відбивають правильно. Проте, стан самих меморіальних дошок дуже і дуже поганий, необхідно меморіальні дошки на будинках колишньої школи і

гімназії змінити, а на будинку по вул. Сніжній – реставрувати. Відвідала музей краєзнавства, але він вихідний в цей день.

25.VIII.55 р. зранку була у краєзнавчому музеї, розмовляла з директором музею Галиною Іванівною Кисіль, яка пообіцяла допомогти мені в моїй роботі. Музей готує виставку до сторіччя з дня народження І. Франка, я познайомилась з планами виставки, яка коротко відбиватиме життєвий і творчий шлях Франка. Вважаю за потрібне допомогти краєзнавчому музеєві м. Дрогобича виставочними матеріалами, які є в нашому музеєві. Тов. Кисіль порадила мені зв'язатись з старим викладачем української літератури педінституту тов. Домницьким, в Бориславі з тов. Мелецьким.

О 1-ій годині була в педінституті, але тов. Домницького немає, він вийде аж у вересні. О 3-ій год. відвідала конференцію учителів Дрогобича тов. Луцькова і тов. Походько. Нічого нового про Франка сказати мені не могли, але обіцяли організувати учнів для запису спогадів від старожилів міста.

26.VIII.55 р. поїхала до Борислава. Була у зав.відділом культури. Меморіальних дощок зовсім немає на будинках м. Борислава. Зате одна меморіальна дошка зберігається у відділі культури, – зав.відділом пояснив, що не знайшли будинку, де мала висіти замовлена дошка.

Була в родичів Стефана Коваліва – Михайла Коваліва. Там відшукала збірку оповідань С. Коваліва 1913 року видання. Збірку подарував С. Ковалів Михайлові, можливо Ковалів читав цю збірку Франкові. Була на конференції вчителів, де засідала секція української літератури. Зв'язалась з деякими з них (Середяк), Середяк К. обіцяла організувати записи спогадів старожилів, зацікавивши цією роботою учнів шкіл. Знайшла старе видання творів Шашкевича, Вагилевича, Головацького.

27.VIII.55р. ходила до зав. парткабінетом тов. Мелецького, який збирав і записав матеріали про І. Франка, а також піднімав питання про встановлення пам'ятника Франкові у Бориславі, проте, Мелецького не було вдома, він кудись поїхав, а його дружина, викладач російської мови, сказала,

що він всі матеріали віддав художникам з Києва, які щось малювали про Франка. Після обіду знову пішла до учителів.

27.VIII.55р. вранці в Дрогобичі розмовляла з тов. Бориславським, який працює в будинку народної творчості. Він має деякі записи оповідань-розповідей про І. Франка від Гриня Франка. Обіцяв надіслати до музею. Бориславський – уродженець с. Ясениці-Сільної, він твердить, що зберігся будинок школи в Я.-Сільній, де учився І. Франко. До недавнього часу в будинку колишньої школи була сільрада.

28.VIII.55 р. відшукала сторожила селища Бані, де дуже часто бував Франко. Войтик Софрон Григорович, якому зараз біля 80-ти років, бачив Івана Франка десь в 1901 році. Він розповів про І. Франка. Письменник часто приїжджав до Борислава, приходив на шахти до Бані, тут збиралися робітники і Франко довго з ними розмовляв. Войтик говорив, що Франко спускався в шахту, але він не пам'ятає, яка саме шахта це була. Він розповів про страйк у Бориславі в 1904 році і стверджує, що в цей період був тут і Іван Франко.

29.VIII.55 р. вранці була у зав.відділом культури області тов. Чорноморця. Вказала на стан меморіальних дощок в Дрогобичі, Бориславі. Домовилась про виїзд в Нагуєвичі, погодила справу з фотографом. Проте, дощ не дав змоги виїхати. Пішла відшукувати Кульчицького – людину, яка пам'ятає Франка.

В 5 год. вечора виїхала з директором музею краєзнавства до Нагуєвич, продивилась все, що потрібно зафотографувати.

30.VIII. в 9 год. ранку виїхала з фотографом до Нагуєвич, зафотографувавши всі місця, зв'язані з іменем Франка і повернулася знову до Дрогобича. Була в відділі культури, розповіла тов. Чорноморцю про стан меморіальних дощок, та стан пам'ятників. Тов. Чорноморець відповів, що в найближчий час зроблять вони засідання і поставлять питання про зміну всіх зіпсованих меморіальних дощок. Відмітила командировку і поїхала о 7-ій год. вечора додому.

В селі Нагуєвичі є старожили Чапля і бабка, які знають Франка.

В Бориславі старожил Ф. І. Харлан – директор учкомбінату – пам'ятає І. Франка, коли той проводив бесіди з робітниками.

Давидова

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 58. – Арк. 27–29.

№ 115

1955 р., вересня 5. – Список меморіальних речей,
отриманих музеєм з Львівського державного музею
українського мистецтва

Список

Меморіальних речей, одержаних 3 вересня 1955 року від Львівського державного музею українського мистецтва через т. Вовка М. С. Львівським державним літературно-меморіальним музеєм Івана Франка через т. Сорочука С. І.

1. Запросини на святочні вечерниці, устроєні для пошани 25-літньої літературної праці д-ра Івана Франка в неділю 30 жовтня 1898 р. і 4 квитки до них.
2. Повідомлення про скликання в ювілейнім році 40-літньої діяльності Івана Франка II Всеукраїнського студентського з'їзду у Львові 2–4 липня 1913 р.
3. Повідомлення про те, що в честь І. Франка відбудеться у Львові 15 червня 1913 р. популярний концерт.
4. Виклик до суду Михайла Павлика 17 грудня 1897 р. як свідка в справі обвинувачення Івана Франка за образу честі.
5. «Тиждень». Додаток літературний «Кур'єра Львовського». Львів 2 лютого 1896.

Директор Львівського державного літературно-меморіального музею Івана Франка Цегельник

Бібліотекар музею: Сорочук

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 56. – Арк. 82.

№ 116

1955 р., жовтня 7. – Лист начальнику Управління музеїв,
образотворчого мистецтва і охорони пам'ятників культури
В. Яценку

На Ваш лист за нр. 12-882 від 3 жовтня 1955 р. доповідаємо:

І. Я. Франко на протязі 40 років жив і працював у багатьох будинках м. Львова. Не всі ці будинки збереглися. Лише на 3-х будинках Львові є меморіальні дошки:

1. На будинку по вул. Каменярів нр. 4 меморіальна дошка з написом: «В цьому будинку жив з 1878 до 1880 р. великий український письменник, учений та громадський діяч Іван Якович Франко».

2. На будинку по вул. Пушкінській нр. 14 текст меморіальної дошки такий: «В цьому будинку жив з 1894 до 1902 р. великий український письменник, вчений і громадський діяч Іван Якович Франко».

3. Третя дошка на музеї Івана Франка по вул. І.Франка нр.152 з написом: «В цьому будинку жив з 1902 і помер 28.05.1916 року великий український письменник, учений та громадський діяч Іван Якович Франко».

Стан меморіальних дощок у м. Львові незадовільний. Всі вони мають сірий колір, тому їх дуже важко помітити на будинках. Тексти цих меморіальних дощок науково підготовлені Т. І. Франком, М. С. Возняком та Д. Лукіяновичем, вони історично вірні.

Є пропозиція змінити текст меморіальної дошки на будинку музею на слідуючий: «У цьому будинку жив, працював з 1902 і помер 28.05.1916 року видатний український письменник-революціонер, вчений і громадський діяч Іван Якович Франко». Саму дошку виготувати з червоного мармуру.

Вважаємо, що потрібно вивісити меморіальну дошку на будинку на площі Галицькій нр. 7, де Іван Франко проживав у 1875–1876 рр. Текст до цієї меморіальної дошки пропонуємо слідуючий: «У цьому будинку проживав у 1875–1876 роках

великий український письменник-революціонер, учений і громадський діяч Іван Якович Франко».

Обов'язково потрібно поставити меморіальні дошки на будинках колишнього університету і Наукового Товариства (зараз у цих будинках один з корпусів ЛДУ ім. І. Франка та філіал АН). Тексти для цих меморіальних дощок зобов'язалися виготовити кафедра української літератури університету і відділ франкознавства АН. Правда, над цими текстами вони думають уже декілька років.

В м. Дрогобичі є три меморіальні дошки:

1. На будинку колишньої нормальної школи з текстом, «Будинок, в якому з 1864 по 1868 рік навчався Великий син українського народу Іван Якович Франко».

2. На будинку колишньої гімназії (зараз російська СШ нр. 4) «Будинок колишньої гімназії, в якій з 1868 по 1875 навчався великий український письменник революціонер-демократ Іван Якович Франко».

3. На будинку СШ нр. 1 по вул. Сніжній м. Дрогобича висить меморіальна дошка червоного кольору під мармур з написом: «1916–1936. Великому синові України Іванові Франкові дрогобицька земля».

Ці меморіальні дошки історичні факти відбивають правильно. Стан меморіальних дощок вкрай незадовільний: написи на дошках стерлися, самі дошки якогось невизначеного кольору. Вважаємо, що дошку на будинку СШ нр. 1 по вул. Сніжній потрібно реставрувати, а матеріал на будинках колишньої нормальної школи і гімназії змінити на кращий.

Пропонуємо змінити текст на будинку колишньої нормальної школи на слідуючий: «В цьому будинку з 1864 по 1868 рік навчався Великий син українського народу Іван Якович Франко».

Варто було б поставити пам'ятник Іванові Франкові у м. Дрогобичі.

У м. Бориславі немає жодної меморіальної дошки Іванові Франкові. І хоч Франко дуже часто бував у Бориславі.

У зав. відділом культосвітніх установ м. Борислава є чудова дошка з білого мармуру з написом: «В цьому будинку видатний український письменник Іван Якович Франко в 1908–1915 роках проводив бесіди з робітниками під час свого відвідування м. Борислава».

Потрібно відшукати будинок, на якому мусить висіти ця дошка. Але Бориславський відділ культосвітніх установ не довів справи до кінця, будинок до цього часу не відшуканий. Звичайно, за один день цього не зміг зробити працівник музею.

У селі Івана Франка є два пам'ятники Іванові Франкові.

1. Плита на місці, де колись стояла хата батьків І. Франка;
2. Пам'ятник Франкові у центрі села. Обидва вони обгорожені ґтахетами, але біля пам'ятнику І. Франка не ведеться догляд за квітами. Стан самих пам'ятників задовільний.

Біля села Івана Франка стоїть дуб, під яким часто сидів письменник. Дуб обгорожений, до нього ведуть східці, на дубі висить меморіальна дошка, зроблена з заліза, з написом: «Під цим дубом в молодих роках часто відпочивав Іван Франко, це було його улюбленим місцем. В 1879 р. тут він написав своє оповідання «Олівець». Стан цієї дошки дуже поганий, на залізі видряпані різні написи. Матеріал дошки необхідно замінити на кращий.

Потрібно поставити меморіальну дошку на будинку колишньої школи в селі Ясениці-Сільній, де вчився І. Франко 2 роки. Текст можна використати слідуючий: «В цьому будинку вчився в 1862–1864 рр. великий український письменник Іван Якович Франко».

Численні екскурсанти і туристи, що відвідують село Івана Франка, виносять пропозицію поставити монументальний пам'ятник Іванові Франкові в його рідному селі. Слід подумати над цією позицією.

Директор Львівського державного літературно-меморіального музею Івана Франка Цегельник

№ 117

1955 р., жовтня 10. – Наказ № 57 по музею

В зв'язку з ремонтом приміщення і перебудовою експозиції музеї наказую:

1. 11–12 жовтня зняти всі експонати музею й покласти їх у відповідні місця на збереження. Відповідальність за це покладаю на т.в.о. заступника Давидову М. С.
2. Всі книжки здати в бібліотеку – відповідальний Полюга Л. М. Частину найцінніших речей перенести на збереження у фонди, – відповідальним назначаю Полюгу Л. М.
3. Робочий день для всіх працівників музею розпочинати з 11/Х о 9 годині ранку й закінчувати о 6 год. вечора.
4. Ніхто з працівників не мусить відлучатися з роботи без дозволу директора. Усякий відхід з роботи секретар Даниленко В. О. мусить оформляти в книзі.
5. Попереджую, що за знищені й розбиті речі з винних буду стягати з зарплати вартість цих речей й накладати на винних найсуворіші адміністративні стягнення.
6. Відповідальність за доставку потрібних матеріалів покладаю на тов. Вербового М. П.
7. З наказом ознайомити всіх працівників музею

Директор музею І. Франка Цегельник

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 72-73.

№ 118

1955 р., жовтня 20. – Протокол № 11
засідання Науково-методичної ради музею

Присутні: Цегельник Я. Х., Полюга Л. М., Давидова М. С.,
Сорочук С. І.

Порядок денний:

1. Робота над путівником.

2. Ремонт меморіального будинку.

3. Інвентаризації.

Слухали: По першому питанні виступив Цегельник Я. Х., який сказав: музей запланував видати 2 збірники, проте за планом обл. відділу культури планується по нашому музеєві лише один путівник, в якому мусять бути ілюстрації музею, фото меморіальних речей. На поширеному засіданні в першу чергу видати путівник, який буде видаватись накладом видавництва масовим тиражем. Тому потрібно розпочати інтенсивно роботу над путівником. В зв'язку з цим нам необхідно перебудувати роботу.

Полюга Л. М. говорить, що свою наукову роботу він закінчив, зараз її переписує. На його думку потрібно строго розмежувати роботу.

Давидова М. С. сказала, що дійсно потрібно негайно взятись за написання тексту путівника, але потрібно врахувати розділ «Вшанування пам'яті І. Франка в Радянському Союзі», який буде перенесений в 3 кімнати будинку канцелярії. Тематичного плану цього розділу ще немає. Давидова М. С. вносить пропозицію двом працівникам підготувати путівник. Один пише текст, другий підбирає ілюстрації.

Ухвалили: Тов. Давидовій доручити написати путівник, а тов. Полюзі закінчити свою наукову роботу і допомагати в підборі фотографій, всю свою роботу виконати за 20 днів.

Слухали: По другому питанні виступив Цегельник Я. Х. Він сказав, що майстри, які працюють по ремонту будинку, тов. Дутко, яка довго живе в музеї, стверджують, що двері меморіального будинку були покращені під колір дуба. Потрібно зберегти двері такими, які вони були за життя Франка.

До Жовтневих свят ремонт будинку буде закінчений. Тому потрібно буде вішати експозицію, зайнятись справою перебудови її: виготовлення підтекстовок, назв розділів, хронологічний список творів Франка, придбання багету. Цю роботу доручити Полюзі Л. М.

Ухвалили:

1. Реставрувати двері меморіального будинку.
2. Тов. Полюзі дістати багет для рам.
3. Розпочати підготовку до перебудови експозиції.

Слухали: Цегельник Я. Х. сказав, що згідно розпорядження Міністерства культури, потрібно провести інвентаризацію фондів і бібліотеки, а також переінвентаризацію.

Ухвалили: В першу чергу заінвентаризувати книги в бібліотеці. Якщо переінвентаризація буде зроблена погано, то комісія буде робити переінвентаризацію, але за рахунок зарплати директора. Інвентаризацію фондів провести до 1-го грудня.

Голова науково-методичної ради: [не підписано]

Секретар: Давидова

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 58. – Арк. 19–20.

№ 119

1955 р., жовтня 20. – Лист голові

Радянського комітету захисту миру М. Тихонову

Колектив працівників Львівського державного літературно-меморіального музею Івана Франка на своїх загальних зборах від 20 жовтня 1955 року, врахувавши побажання численних відвідувачів і колективів, а також пропозицію наукових працівників інших музеїв, вирішив прохати Радянський Комітет Миру поставити перед Всесвітньою Радою Миру питання про включення ювілею великого українського поета-борця Івана Франка, який відбудеться 27 серпня 1956 року, в число інтернаціональних ювілеїв 1956 року.

З щирим вітанням

Директор музею Івана Франка Цегельник

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 56. – Арк. 93.

№ 120

1955 р., жовтня 20. –

Лист Радянському комітету захисту миру

Колектив працівників Львівського державного літературно-меморіального музею Івана Франка на своїх загальних зборах від 20.X.1955 року, врахувавши побажання численних відвідувачів і колективів, а також пропозицію наукових працівників інших музеїв, вирішив прохати Радянський Комітет Миру поставити перед Всесвітньою Радою Миру питання про включення ювілею великого українського поета-борця Івана Франка, який відбудеться 27 серпня 1956 року, в число інтернаціональних ювілеїв 1956 року.

Девізом всього життя Івана Франка була боротьба «за людське щастя і волю». Він – автор біля 5-ти тисяч друкованих творів, поет, прозаїк, драматург, літературний критик, вчений, фольклорист, перекладач з 9-ти іноземних мов, редактор і видавець кількох газет і журналів, визначний громадський діяч. Всю свою багатогранну діяльність він присвятив служінню простому, трудовому народові.

В зв'язку з цим відзначення ювілею Івана Франка в усьому світі мало б велике значення для зміцнення справи миру між народами.

Директор музею Івана Франка *Цегельник*

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 56. – Арк. 94.

№ 121

1955 р., жовтня 24. – *Лист Міністру культури УРСР К. Литвину*

В зв'язку з підготовкою до 100-річчя з дня народження І. Франка відділ експозиції музею – «Вшанування пам'яті І. Франка в Радянському союзі» в три рази збільшений ми переносимо в сусідній окремий будинок, що знаходиться від основного будинку за 120 метрів. На це були відповідні

вказівки Львівського обкому КП України, а також побажання громадськості відвідувачів музею. Але в зв'язку з цими новими обставинами нам потрібно відповідно збільшити штат. Для другого будинку експозиції потрібний наглядач залів і на 2 будинки (в меморіальному будинку 9 печей опалюється дровами і в другому будинку 7 печей ogrівається газом) – один опалювач який володів би технічними навиками при користуванні газом. Крім того, музею також потрібний завгосп або заступник директора по адміністративно-господарській частині. При музею є сад, в якому 13 дерев меморіальних (посаджені рукою самого І. Франка), багато рідкісних декоративних дерев, квітник, як і в 1956 році потрібно привести в ідеальний порядок. До цього часу директор або наукові працівники багато витрачали часу на господарські й технічні справи, що відривало їх від основної наукової й культурно-освітньої роботи в музеї й серед населення. Всі ці обов'язки успішно міг би виконувати завгосп, а не науковці з вищою освітою. Роль завгоспа збільшується тепер, коли ми проводимо перебудову всієї експозиції, і ще збільшиться в наступному 1956 році, в якому ми чекаємо масового напливу екскурсантів, глядачів, туристів і гостей.

Отже, виходячи з цього сказаного вище, ми просимо затвердити для музею І. Франка з 1 січня 1956 р. 3 штатні одиниці: заступника директора по адміністративно-господарській частині, наглядача й опалювача. Без цих 3 штатних одиниць в дальнішому нормальна робота музею майже неможливо.

На підтвердження цього останнього скажемо, що в найстарішому на Україні Чернігівському літературно-меморіальному музею М. Коцюбинського (і в деяких інших музеях цього типу) віддавна є ставки завгоспа і опалювача.

Директор Львівського літературно-меморіального музею Івана Франка Цегельник

Профорг музею Шаульський

№ 122

1955 р., жовтня 25. –

Лист директору музею Я. Цегельнику

Уважаемый товарищ Цегельник!

Советский комитет защиты мира получил Ваше письмо, в котором Вы просите поставить вопрос о включении в число великих культурных годовщин юбилея Ивана Франко.

Сообщаем Вам, что Президиум Советского комитета защиты мира еще до Вашего письма обсуждал этот вопрос. Вниманию Всемирного Совета Мира было рекомендовано три кандидатуры: Мусоргский, Франко, Достоевский. Бюро Всемирного Совета мира утвердило 10 годовщин великих деятелей культуры и в их числе Достоевского, произведения которого хорошо знают зарубежные читатели. Настаивать на праздновании, кроме Достоевского, других деятелей культуры было нецелесообразно, так как многие страны могли тоже предложить по несколько кандидатур. Все это однако не исключает возможности широко отметить юбилей Ивана Франко широко у нас, в Советском Союзе.

С уважением

Зам. ответственного секретаря
Советского комитета защиты мира *М. Шевцова*

ЛНІММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 56. – Арк. 95.

№ 123

1955 р., листопада 2. –

Довідка з архівного фонду музею

В архівному фонді Львівського державного літературно-меморіального музею Івана Франка зберігаються спогади, статті та листи, які написав Петро Іванович Франко в той час, коли він працював директором музею (1940–1941 рік).

За інвентарним нр. 29-а зберігається стаття «Іван Франко». Робота надрукована на машинці на 7 сторінках. Дати на ній немає, не вказано і автора, отже, точно приписати цю роботу П. І. Франку немає підстав.

За інвентарним нр. 60 зберігається стаття «Останні роки творчої праці Івана Франка». Робота надрукована на машинці на двох сторінках. Під роботою є прізвище автора Франка П. І. Дата написання роботи відсутня.

За інвентарним нр. 67 зберігається лист П. І. Франка від 20.05.1940 р. до невідомих товаришів. Лист написаний рукою Петра Франка на чотирьох сторінках. Під листом є підпис П. І. Франка.

Під інвентарним нр. 31 зберігаються спогади Кміцикевича В. під заголовком «Був з'їзд, потому виклад...» Ці спогади записав П. І. Франко 22.06.1940 р. Спогади надруковані на одній сторінці.

За інвентарним нр. 41-а зберігається документ під назвою «Відшифрований манускрипт П. Франка. Запис спомину Бабюка». Спогади надруковані на двох сторінках. Під спогадами зазначено: «Львів 11 січня 1949 рік. Т. Франко.

Всі ці матеріали не містять в собі нових цінних даних чи важливих думок про великого українського письменника-революціонера І. Я. Франка і на нашу думку немає потреби зараз їх друкувати масовим тиражем. Все цінніше про І. Франка опубліковане в книзі його сина Петра «І. Франко зблизька». Із рукописними спогадами П. І. Франка знайомився франкознавець кандидат отологічних наук Дей і прийшов до висновку, що ці спогади видавати недоцільно.

В зв'язку з тим, що Львівський музей І. Франка ніякого збірника не видає, жодної зі спогадів друкувати не обіцяємо.

Директор Львівського музею І. Франка Цегельник

№ 124

1955 р., листопада 11. – Наказ № 66 по музею
про відрядження заступника директора музею
по науковій частині В. Бонь до Києва

§ 1

Командирувати в м. Київ Бонь В. Л. терміном на 5 днів з метою затвердження її на посаду заступника директора по н/ч і влаштування справи з виготовленням фотографій з негативів УОКС'у.

§ 2

В зв'язку з цим звільнити з цього числа Давидову М. С. від обов'язків т.в.о. заступника директора по н/частині.

Директор музею Цегельник

ЛНЛММІФ. – Архів музею. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 78.

№ 125

1955 р., листопада 17. –

Лист Тараса Франка та Марії Тобілевич-Кресан
до Спілки письменників СРСР

Столетие со дня рождения Ивана Яковлевича Франко будет отмечаться не только сорокадвухмиллионным народом Украинской ССР, но и другими братскими народами Союза Советов.

В нашей стране его произведения издавались, как писали в прессе к 300-летию Переяславской Рады, четыреста девяносто раз. В звездоносной Москве выпущен после войны пятитомник, положительно оценен в журнале «Коммунист» труд переводческого коллектива этого издания. Сейчас планируется в Москве шеститомник. В Эстонии, Грузии,

Татарстане, Литве, Чувашии выходили книги Каменяра, печатались и на других языках в периодике его произведения, статьи об авторе гимна «Вечный революционер».

Желательно бы запланировать на предстоящий 1956 год книги Ивана Франко и в издательствах других национальных республик и областей.

По линии «Международной книги» целесообразно бы организовать издание переводов Ивана Франко в зарубежных странах. Кое-что уже делалось за последние годы: на чешском языке в 1951 году вышло четыре книги прозы Каменяра, монография доктора Микулаша Неврлы «Иван Франко – украинский поэт-революционер», в Берлине издано томик прозы, томик поэзии Ивана Франко.

Весьма существенным для украинской культуры было бы включение юбилея Ивана Франко в число интернациональных юбилеев Всемирного Совета Мира на 1956 год. Это был бы первый юбилей украинского деятеля культуры в международном масштабе.

16 Ноября 1955

Тарас Франко

Мария Тобилевич-Кресан

Киев, Владимирская, 48, кв. 15.

Тарас Иванович Франко

(кандидат филологических наук,
завкабинетом франковедения

Института литературы им. Т. Г. Шевченко.

Киев, Тургеневская, 81, кв. 8

Мария Ивановна Тобилевич-Кресан

ЛНЛММІФ – Фонди музею. – Група «Ор». – Ін. № 1449. – Із матеріалів
Юрія Назаренка «Україна і світ». – Том перший: Листування. – С. 11.

№ 126

1955 р., листопада 18. – Постанова Ради Міністрів УРСР
про утворення Республіканського комітету і обласних комісій
по відзначенню 100-річчя з дня народження І. Франка

В зв'язку з 100-річчям з дня народження Івана Франка,
що минає 27 серпня 1956 року, Рада Міністрів Української
РСР постановляє:

1. Утворити Республіканський комітет по підготовці і
проведенню 100-річчя з дня народження Івана Фран-
ка в такому складі: тт. Бажан М. П. (голова), Біле-
цький О. І., Білогуров М. К., Гречуха М. С., Гринчак О. М.,
Коваль Б. А., Козланюк П. С. (заст[упник] голови),
Козицький П. О., Корнійчук О. Є., Кухаренко Л. І.,
Литвин К. З. (заст[упник] голови), Монастирський І. В.,
Назаренко І. Д., Палладій О. В., Пінчук Г. П., Тичи-
на П. Г., Ужвій Н. М., Ушаков М. М., Франко Т. І., Чер-
воненко С. В.
Доручити комітету (т. Бажану) опрацювати і подати
до 10 грудня 1955 року на розгляд Ради Міністрів УРСР
заходи по підготовці і проведенню 100-річчя з дня на-
родження І. Франка.
2. Зобов'язати виконками обласних Рад депутатів тру-
дящих утворити комісії по підготовці і проведенню
100-річчя з дня народження Івана Франка.

Голова Ради Народних Комісарів УРСР
Н. Кальченко

Керуючий справами Ради Міністрів УРСР
Я. Сірченко

Архів Міністерства культури УРСР. – Ф. 4. – Оп. 3. – Спр. 36. – Арк. 83.

№ 127

1955 р., листопада 24. – Протокол № 12
засідання Науково-методичної ради музею

Присутні: Цегельник Я. Х., Бонь В. Л., Полюга Л. М., Давидова М. С., Христич Є. Г.

Порядок дня.

1. Про роботу над путівником.
2. Інформація Бонь про поїздку в Київ.
3. Обговорення реферату тов. Полюги.

Слухали: Цегельник Я. Х. говорить, що робота над путівником йде повільно, необхідно усім працівникам серйозно взятись до справи. Розподілити роботу між собою, кожному науковцеві дати окремий розділ путівника відповідно до розділів експозиції. Включається і очолює всю роботу по путівнику тов. Бонь. Вона відповідає за написання розділу «Життя і діяльність І. Франка в 1900–1916 рр.» і крім цього за путівник в цілому. Роботу прискіпити, щоб здати в редакцію не пізніше лютого місяця. За підбір фотографій до путівника відповідає Давидова і Бонь.

Слухали: Бонь В. Л. інформувала про свою поїздку до м. Києва. Фотографії, які давно вже замовлені в Києві з негативів УОКСУ до цих пір не зроблені. Довелось з цим питанням звертатися в міністерство культури і інші інстанції. Фото будуть зроблені на протязі двох тижнів. Відібрати їх зможе З. Франко. В 1956 році у зв'язку з 100-літнім ювілеєм І. Франка міністерство культури покладає на нас дуже велике і серйозне завдання. Нам необхідно видати путівник по музею, це перше, на що було мені звернено увагу і дано завдання. Нам потрібно перебудувати експозицію. Це буде зв'язане з великими господарськими роботами. Потрібно закінчити ремонт будинків, придбати багет і шкло на експонати, виготовити паспарту. Паспарту можна замовити в Києві в театральному товаристві, там роблять. Треба вже дати роз-

міри їх і оформити замовлення. Міністерство культури обіцяє в усьому допомогти нам. Роботу по перебудові експозиції розпочинати негайно, бо часу залишилось мало. До травня повинно все бути готове. Розповідає про стан роботи в музею Шевченка в Києві. Нам необхідно послати туди завфондами, щоб повчитись і перейняти їх досвід. У нас фонди це комірка для всяких речей, в тому числі і для оригінальних і цінних експонатів. Потрібно навести порядок, придбати відповідні папки, конверти, папір, шафи. В експозиції повинні бути термометри і вологоміри, вікна належно затемнювати, щоб експонати на стінах не псулись. Кожному науковому працівникові треба давати вільний час для своєї наукової роботи для підвищення свого рівня. У зв'язку з цим треба перебудувати розподіл навантажень і розмежувати час їх виконання.

Ухвалили: Прийняти до відома інформацію тов. Бонь і погодитись з пропозиціями.

Слухали: Полюга Л. М. зачитав свою наукову роботу. З зауваженнями виступили: Христич, Давидова, Бонь.

Христич каже: потрібно використати ще деякі цитати самого Франка, яких Полюга не використав, потрібно краще опрацювати заключну частину.

Бонь каже: слід звернути більшу увагу на свої висновки після цитат. Потрібно трохи скоротити матеріал про важке життя Франка.

Цегельник каже: В роботі Полюги є багато відхилень від теми: 1. Багато про важке життя Франка, 2. Багато перекладів. Дійсно, матеріал дуже цікавий, але потрібно більше власних висновків. Слід звернути увагу на стрункість і послідовність в роботі. Багато потрібно працювати над стилем і мовою.

Ухвалили: затвердити наукову роботу Полюги, врахувати зауваження працівників і віддати її передрукувати.

Голова науково-методичної ради: *[не підписано]*

Секретар: *Давидова*

№ 128

1955 р., листопада 29. – Лист секретаря правління
Спілки письменників СРСР М. Тихонова
до Марії Тобілевич-Кресан

Многоуважаемая Мария Ивановна!

В связи с Вашим письмом от 17-го ноября 1955 г. сообщаю, что столетие со дня рождения Ивана Яковлевича Франко, судя даже по самым предварительным данным, будет широко и достойно отмечаться в августе 1956 года по всему Советскому Союзу и всеми народами СРСР.

Произведения И. Франко, выпущенные на украинском и русском языках, будут направляться за границу для переводов и издания на иностранных языках, в первую очередь на языках народно-демократических стран.

Что-же касается участия Всемирного Совета Мира, то здесь дело обстоит следующим образом: Всемирный Совет Мира принял решение отметить в 1956 году в международном масштабе лишь десять юбилейных дат; Бюро Совета на последнем заседании, состоявшемся в Вене в начале октября 1955 г., окончательно утвердило список юбилеев и в связи с этим уже не представляется возможности вносить в этот список какие-либо изменения и дополнения.

Секретарь правления
Союза писателей СССР Н.Тихонов

Москва, 29 ноября 1955 г.

ЛНЛММІФ – Фонди музею. – Група «Ор». – Ін. № 1449. – Із матеріалів
Юрія Назаренка «Україна і світ». – Том перший: Листування. – С. 12.

№ 129

1955 р., грудня 5. – Допис

«До 100-річчя з дня народження Івана Франка»

До 100-річчя з дня народження Івана Франка

Секретаріат правління Спілки письменників СРСР організував ювілейну комісію по відзначенню 100-річчя з дня народження Івана Франка.

До складу ювілейної комісії ввійшли: В. Смирнов (голова комісії), М. Бажан (заступник голови), К. Федін, М. Рильський, А. Караваєва, О. Білецький, М. Гудзій, А. Котов, В. Кочетов, М. Линьков, П. Козланюк, С. Євгенов, К. Піскунов, Г. Владикін, В. Щербина, А. Деєв, Г. Ломідзе, Б. Чирков, Б. Турганов, О. Дейч, А. Островський, О. Прокоф'єв.

Серетар ювілейної комісії – І. Карабутенко.

«Літературной газете» та літературно-художнім журналам Спілки письменників доручено широко відзначити на своїх сторінках ювілей Великого Каменяра.

В серпні 1956 р. в Колонному залі Будинку Спілок буде проведене урочисте засідання, присвячене 100-річчю з дня народження І. Франка. Секретаріат правління Спілки письменників СРСР звернувся до Держлітвидаву, Державного видавництва дитячої літератури та видавництва «Молодая гвардія» з пропозицією випустити в 1956 р. нові видання творів І. Франка.

«Літературна газета» (м. Київ), 5 грудня 1955 р.

№ 130

1955 р, грудня 16. – Лист від Львівського університету
Голові Республіканського урядового комітету
по підготовці та проведенню сторіччя з дня народження
Івана Франка М. Бажану

Глибокошановний Микола Платонович!

Ректорат, партійні та громадські організації Львівського державного університету ім. Ів. Франка, ознайомившись з проектом складеного Вами плану проведення сторіччя з дня народження Івана Франка, – звертаються до Вас з таким проханням:

1. Ми просимо Вас звернутися до Всесвітньої Ради Миру з клопотанням про те, аби сторіччя з дня народження Івана Франка було оголошено датою загальносвітового значення і відзначено всіми прогресивними організаціями світу як свято трудящих, що вшановують свого поета – борця за визволення трудящого людства від всіх форм національного та соціального гніту і поневолення.

2. Ми просимо прийняти на засіданні Комітету, який Ви очолюєте, ухвалу про те, що урочисте вшанування пам'яті Франка з участю представників всіх братніх республік та слов'янських країн народної демократії мусить розпочатись у Львові і закінчитись у Києві. Передбачене проектом вшанування пам'яті Франка окремо в Києві, а окремо у Львові може здрібнити значення дати. Зокрема для Львова і західно-українських земель урочисте вшанування пам'яті Франка разом з численними гостями з Києва, братніх республік та країн народної демократії повинно стати незабутньою подією в історії культурного життя міста і західно-українських земель, днем ще більшого єднання західно-українських трудящих з трудящими всього Радянського Союзу, яке (єднання) започаткував у свій час Іван Франко.

3. Просимо також прийняти ухвалу і звернутись до уряду УРСР з клопотанням про допомогу університету

ім. Ів. Франка створити солідну наукову базу по вивченню великої літературної спадщини письменника. Такою базою міг би бути кабінет франкознавства, який вже організовано і відкрито в університеті. Для того, щоб цей кабінет перетворився в таку наукову базу, треба збільшити штат кабінету, який зараз обмежено лише однією ставкою лаборанта, на одну штатну одиницю старшого наукового робітника. Крім того, необхідно повернути кабінету бібліотеку покійного академіка М. С. Возняка, яку він перед смертю заповідав Львівському державному університету. Не дивлячись ні на що, ця бібліотека була передана філіалу АН УРСР у Львові. Виявилось, що Інститут Суспільних наук Львівського філіалу АН УРСР немає в ній ніякої потреби і відмовляється від неї. З дня смерті академіка бібліотека його звалена в одній кімнаті і знаходиться під замком без всякого використання. Львівський державний університет має досить численну групу франкознавців, видає франкознавчий науковий орган («Іван Франко. Статті і матеріали». Вже вийшло чотири збірники, до сторіччя вийде п'ятий, обсягом 35 друкованих аркушів) і відчуває велику потребу в такій бібліотеці, як бібліотека покійного М. С. Возняка, де зібрана найбільша на Україні франкіана.

4. В університеті, який носить ім'я Франка, до цього часу не встановлено художньо виконаного погруддя письменника. Просимо підняти перед урядом УРСР, аби на встановлення такого погруддя були асигновані відповідні кошти (приблизно 100000 карбованців).

5. Прикладаючи кошторис інших витрат університету по проведенню сторіччя з дня народження Івана Франка, просимо підняти перед Урядом УРСР клопотання про асигнування коштів відповідно до цього кошторису.

Розглядаючи нашого листа, просимо прийняти до уваги, що університет, у якому вчився Франко і який носить його велике ім'я, повинен стати центром всіх урочистих ювілейних відправ, а одночасно і основною науковою інституцією

дальшого збирання і дослідження літературної спадщини Івана Франка.

Ректор Львівського держуніверситету ім. Ів. Франка

Член-кореспондент АН УРСР Є. К. Лазаренко

Секретар парторганізації ЛДУ В. Г. Сокурено.

ЛНЛММІФ. – Фонди музею. – Група «Ор». – Ін. № 1449. – Із матеріалів Юрія Назаренка «Україна і світ». – Том перший: Листування. – С. 41–42.

№ 131

1955 р., грудня 17. – Лист діячів української культури
Президентові АН УРСР з клопотанням
про відзначення 100-літнього ювілею Івана Франка
в міжнародному масштабі

Чи утворена тринадцять місяців тому академічна франківська комісія, очолювана президентом, у своїх планах передбачила клопотання про інтернаціональний ювілей по лінії Всесвітньої Ради Миру століття з дня народження Каменяра (1856 27. VIII 1956)?

Як відомо, глашатай миру і дружби народів Іван Якович Франко був обраний 1906 року почесним доктором Харківського університету (батьківщини О. В. Палладіна), а через два роки реакціонери не допустили його до балотування в академіки Петербурзької (імператорської) академії наук. Його, автора майже п'яти тисяч творів!

Василь Касіян

Марія Литвиненко-Вольгемут

Лев Ревуцький

Максим Рильський

ЛНЛММІФ. – Фонди музею. – Група «Ор». – Ін. № 1449. – Із матеріалів Юрія Назаренка «Україна і світ». – Том перший: Листування. – С. 43.

№ 132

План роботи

Львівського державного літературно-меморіального музею Івана Франка на 1956 рік

В зв'язку з відзначенням в 1956 році століття з дня народження Івана Яковича Франка, вся робота нашого музею буде спрямована на якнайповніше висвітлення в експозиції постаті великого письменника-революціонера та популяризації його життя і творчості серед трудящих.

Вся науково-дослідна, експозиційна, масова і науково-освітня робота наукових співробітників музею буде направлена на якнайкращу побудову нової експозиції музею, на забезпечення читання висококваліфікованих лекцій-екскурсій.

Експозиційна робота

В 1955 році проведено значну роботу по підготовці до перебудови експозиції музею. Придбано значну кількість експонатів, виготовлено тематико-експозиційний і масштабний плани побудови експозиції, проведено внутрішній ремонт приміщень.

Експозиція музею в 1956 році буде перебудована за хронологічним принципом. Вона складатиметься з двох відділів:

1. Життя і творчість Івана Франка (розміщена в меморіальному будинку).
2. Вшанування пам'яті І. Франка в Радянському Союзі (розміщена в сусідньому будинку н-р 154).

Відділи будуть поділятися на розділи, над поглибленим вивченням яких будуть працювати окремі наукові працівники.

Розділ 1). Життєвий і творчий шлях письменника в 1856–1880 рр. (Христич)

Розділ 2) Життєвий і творчий шлях письменника в 1880–1890 рр. (Полюга).

Розділ 3) Життєвий і творчий шлях письменника 1890–1916 рр. (Бонь).

Розділ 4) Вшанування пам'яті І. Франка в Радянському Союзі (Давидова).

II. Перебудову експозиції закінчити до 1 травня 1956 року. (відповідає Цегельник, Бонь). Для цього потрібно:

1. Скласти графічно-масштабний план розділу «Вшанування пам'яті І. Франка в СРСР» (до 25. III відповідає Давидова).
2. Доповнити та уточнити тематико-експозиційний план і графічно-масштабний план всієї експозиції (до 25. III – 56 р. відповідає Бонь).
3. Придбати ще декілька картин, акварелей, кільканадцять фотографій (відповідно до тематико-експозиційного плану) (до 30. IV відповідає Цегельник, Давидова).
4. Переробити деякі картини («Мітинг на толоці», худ. Гуторов, «Іван Франко на суді» худ. Любчик, «Іван Франко в робочому кабінеті» худ. Щербатенко і ін.) (до 10. IV відповідає Цегельник).
5. Виготовити паспорту. Дати розміри паспорту для фотографій, акварелей і цитат (відповідає Бонь, Давидова).

III. В музеї на протязі року організувати 10 тематичних тимчасових літературних виставок для відзначення історико-літературних дат:

1. 85 років з дня народження Лесі Українки (до 25. II)
2. 95 років з дня смерті Т. Г. Шевченка (до 10. III – 56 р.).
3. 70 років з дня народження М. В. Лисенка (до 22. III. – 56 р.).
4. 85 років з дня народження В. С. Стефаника (до 11. V. – 56 р.).
5. 105 років з дня народження Н. Кобринської (до 8. VI)
6. 20 років з дня смерті О. М. Горького (до 18. VI. – 56 р.).
7. 135 років з дня народження М. О. Некрасова (до 10. XII)
8. 35 років з дня смерті Короленка (до 2 грудня).

За побудову літературних виставок відповідає бібліотекар тов. Костіна та зав. експозицією тов. Бонь.

IV. 1) З метою популяризації життя і творчості І. Франка серед трудящих, організувати на підприємствах, в колгоспах, середніх школах, будинках культури Львівської області 15 виставок про Івана Франка (до VIII відповідає Бонь, Давидова).

2) Надати допомогу в побудові виставки про Івана Франка Львівському державному університету ім. Івана Франка, Львівському педінституту, музею Коцюбинського, музею Панаса Мирного, музею Федьковича та іншим музеям, вузам, школам, різним організаціям, які будуть звертатись до нас за допомогою (відповідає Бонь, Давидова).

3) Надати методологічну наукову допомогу в перебудові експозиції музею Івана Франка в с. Криворівні та в селі Івана Франка (до I.V. відповідає Полюга, Бонь).

Науково-дослідна робота

Всю науково-дослідну роботу музею спрямувати на глибоке вивчення епохи, в яку жив І. Франко, життєвого і творчого шляху письменника, соціалістичних перетворень, які відбулися в західних областях України та вшанування пам'яті Івана Франка в радянський період.

В 1956 році колективу нашого музею необхідно:

1. Закінчити роботу над «Путівником» (виправити і доповнити текст, зробити фотографії до нього). Здати «Путівник» у видавництво до 28.I. (відповідає Бонь).
2. Написати новий текст лекції-екскурсії по музею (до 25.V) (відповідає Бонь).
3. До вересня 1956 р. написати такі наукові роботи:
 - а) І. Франко як дитячий письменник. – Цегельник.
 - б) Місця, зв'язані з життям і діяльністю Франка у Львові і області. – Полюга.
 - в) Історія робочого кабінету Івана Франка. – Давидова.
 - г) Іван Франко – вихователь молодих письменників. – Бонь.
4. До червня 1956 року написати нові лекції на такі теми:
 - а) Селянська тематика в творчості Івана Франка. – Давидова.

- б) Творчість Франка для дітей. – Цегельник.
 - в) Боротьба Франка з декадентськими напрямками в літературі. – Бонь.
 - г) Іван Франко – поборник дружби слов'янських народів. – Полюга.
5. Для кожного наукового працівника виділити один день в тиждні для наукової роботи в бібліотеках Львова.
 6. На протязі року провести в музеї 12 відкритих лекцій-екскурсій (відповідає Бонь).
 7. Розпочати роботу над систематичним виготовленням наукових карточок на музейні експонати. Кожному науковому працівникові на протязі місяця написати одну наукову карточку (відповідає Бонь).
 8. В музеї провести 15 тематичних лекцій (відповідає Бонь).
 9. Взяти участь в науковій сесії Львівського держуніверситету по відзначенні століття з дня народження І. Я. Франка. Виступити з науковими розробками окремих питань франкознавства (відповідає Бонь).
 10. Організувати збір спогадів про І. Франка від старожилів Львова (відповідає Бонь).
 11. Один раз в місяць проводити засідання науково-методичної ради, на яких розглянути такі питання:
 - а) Затвердження плану музею на 1956 рік.
 - б) Обговорення побудованої експозиції.
 - в) Обговорення лекцій наукових працівників.
 - г) Аналіз і обговорення відкритих екскурсій науковців.
 - д) Огляд і обговорення творчих картин, бюстів, акварелей, які замовляються для експозиції.
 - е) Обговорення і затвердження тематики наукових робіт.
 - є) Затвердження тематико-експозиційних планів виставок про Івана Франка.
 - ж) Звіт бібліотекаря тов. Костіної і наукових співробітників музею Давидової, Полюги, Бонь про роботу й інші питання.

Масова робота

1. Всю масову роботу музею спрямувати на забезпечення якнайбільшої кількості відвідувачів музею. Тому потрібно постійно вести агітацію серед населення за відвідування музею. Організувати протягом року 100 екскурсій з колгоспів, фабрик, заводів, різних організацій.
2. Прочитати поза музеєм 100 лекцій для робітників, колгоспників і інтелігенції області (відповідає Бонь).
3. Систематично висвітлювати роботу музею в пресі та по радіо. (відповідає Полюга).
4. Надрукувати об'яви про музей. Виготовити 2 стенди-реклами про музей (відповідає Полюга).
5. Взяти шевство над літературними гуртками СШ н-р 36 та СШ н-р 51 у Львові.

Робота фондів

1. З метою виявлення і вивчення матеріалів про І. Франка організувати командировки науковців в Дрогобицьку, тернопільську, Станіславську області в м. Київ, Ленінград (Цегельник).
2. Постійно на протязі року шукати особисті речі Франка (сорочка, плащ, гуцульський топірець і ін.) (Давидова).
3. Придбати 5–6 рукописів Франка (Давидова).
4. Придбати 3–4 унікальні фото (Давидова).
5. Провести роботу по відшукуванню і придбанню перших видань творів І. Франка, а також з автографом письменника (Бонь).
6. В училищі прикладного мистецтва і художньому інституті взяти в тимчасове користування речі, тематично пов'язані з Франком (Бонь).
7. Навести тісний зв'язок з народними майстрами з метою придбання кращих художніх речей про Франка (Давидова).
8. Провести агітаційну роботу серед учнів середніх шкіл з тим, щоб залучити їх до збирання меморіальних, а також рідкісних речей про Івана Франка (Бонь, Давидова).

9. В зв'язку з великою кількістю матеріалів, які поступатимуть у фонди в 1956 році, систематично вести облік цих матеріалів, інвентаризацію їх (Давидова).
10. Своєчасно придбати конверти для фотографій, папки і т.д. Обладнати музейне фондосховище потрібними меблями (стелажами, підрамниками, шафами) для правильного збереження і охорони експонатів від псування (відповідає Цегельник).

Робота бібліотеки музею

1. Систематично поповнювати бібліотеку новими виданнями творів І. Франка, критичними працями про його творчість.
2. Поповнювати бібліотеку виданнями творів Івана Франка, які виходять у перекладі на мови народів СРСР, мови країн народної демократії та мови світу.
3. Продовжувати збирати газетні вирізки про Івана Франка та створювати альбоми таких вирізок.
4. По можливості придбати першовидання творів І. Франка.

Підвищення ідейно-теоретичного рівня працівників музею.

1. Науковому колективу музею систематично працювати над підвищенням свого ідейно-теоретичного рівня та вдосконалення кваліфікації. Всім науковим працівникам потрібно самостійно вивчати твори класиків марксизму-ленінізму. Залучити одного наукового працівника до навчання у вечірньому університеті (відповідає Цегельник).
2. Кожного тижня проводити політінформації для всіх працівників музею (відповідає Бонь).
3. Провести науково-теоретичну конференцію по вивченню літературної спадщини І. Франка (відповідає Бонь).
4. Щоб докладніше вивчити музейну роботу, провести обговорення книги «Советское музееведение» (до XII відповідає Бонь).

5. Щомісячно проводити обговорення по новинкам в галузі франкознавства з метою користування їх в науковій роботі експозиції музею (відповідає Бонь).
6. Організувати для працівників музею лекції на такі теми:
 - а) принципи побудови експозиції літературно-меморіального музею.
 - б) методика збору матеріалів для музею та методика ведення екскурсій (запросити лектора з музею Леніна).
 - в) організація глядача музею (запросити лектора з історичного музею).
 - г) 700річчя міста Львова (запросити директора з Червоноармійського КПРС).
7. Писати рецензії на видання творів Івана Франка і літературознавчих праць про нього (відповідає Цегельник).

Господарська робота

Готуючись до сторіччя з дня народження Івана Яковича Франка, необхідно навести повний господарський порядок у зовнішньому вигляді самого будинку і присадибної ділянки.

Потрібно зробити зовнішній капітальний ремонт обох будинків музею.

Привести до порядку меморіальні і декоративні дерева. Зробити гарний квітник (чотири клумби).

Відремонтувати огорожу музею.

Сполучити обидва будинки музею широко асфальтованою доріжкою.

У саді спорудити площадку з трибуною і лавки на 30–40 чоловік для читання лекцій літом.

Всю роботу в музеї спрямувати на якнайкраще відзначення сторіччя з дня народження великого сина українського народу Івана Яковича Франка.

Директор музею Івана Франка Цегельник

№ 133

Стаття Петра Козланюка «В гостях у Франків»

В гостях у Франків

Розповівши про минуле і сучасне села Нагуєвичі, голова сільської Ради Микола Франко запрошував нас гостинно:

– Коли вже все оглянете, зайдіть до нас у хату. Поговорите з батьком.

Хата Франків майже на краю села, неподалеку того місця, де стоїть таблиця з написом: «Тут була хата, в якій народився Іван Франко». На подвір'ї зустріла нас молодиця – дружина Миколи.

– Заходьте, заходьте! – привітала нас. – Тато вже вас чекають.

В хаті Микола познайомив нас з своїм батьком – Захаром, рідним братом великого письменника Івана Франка. Дідусеві 82 роки. Він уже не дочуває, скаржиться на очі, що все йому сльозами запливають, проте розмовляє охоче й люб'язно.

– Ви кажете, зі Львова, га? О, знаю Львів, я бував там колись у Івана в гостях на вулиці як її...

– Понінського, тату, – піддає Микола.

– Еге, еге, Понінського. Та й сюди до нас приїжджав Іван часто на літо. Дуже любив рибалити у річці, ходив світанками по гриби в ліс, допомагав нам сіно громадити. А то ходив на поле до женців, розмовляв з людьми та все щось собі записував – співанки, чи що там таке.

«Що ти, – говорю йому раз – усе щось пишеш та пишеш і не перепишеш ніколи того паперу?»

«А це вже, Захаре – каже мені – така моя робота. Пишу, бач, багато і не легко, а все одно не можу ще так досконало щось викінчити, як досконало наш батько сокири і серпи людям викінчував».

Дідусь усміхається, згадавши давнє. Потім втирає хустиною очі і продовжує: «А тато наш справді були майстер. Як

зроблять, було, сокиру, або справлять комусь косу, то ніде такої не було. В кузні, тямлю, була лавка і ми втрійку – я, Іван та Онуфрій, сідали рядком, як синиці на пліт, і любувалися іскрами спід молота. В кузню, бувало, насходиться повно людей з усіх усюдів, а Іван так любив усякі «сторії» слухати, що тато нераз силоміць виганяли його спати увечері».

– Та стрижко завжди любив з людьми говорити і людської бесіди послухати, – вставив Микола. – Я тямлю, як перед війною стрижко Іван приїхав до нас і зразу ж сказав до вас, тату: «Іди но, Захаре, поклич сусідів, хай послухаю, що чувати у вас».

– А як же, він бувало завжди так без людей у селі жити не міг. Бо то й наш тато, покійник, дуже людей любили... Як нині бачу, ніби, й ту кузню і стару нашу хату, а донедавна ще стояв там навіть той старий дуб з дуплом, з якого ми раз з Іваном сови видирали...

Дідусь шкодує, що він неписьменний і не має змоги ні одної Іванової книжки прочитати. Розповідає, що Іван був привіз їм колись дуже багато своїх книжок, але все їм спалили поляки в 1921 році.

– А раз пригнав Івана звідкись зі світів у село шандар... Такий був Іван тоді чорний та темний, так йому чогось було не по собі, що на третій день втік з села.

... Коли ми вже попрощалися з гостинними Франками, молодиця сказала нам у воротях: «Аж самій мені дивно, як тато сьогодні розговорилися з вами. То ж ви не перший вже в нас, але вони ще ні з ким так охоче не розмовляли. Може тому, що ви зі Львова...

с. Нагуєвичі

П. Козланюк

«Вільна Україна» (Львів), 14 червня 1940 р.

№ 134

Спогади Лесі Козік «Що розповіли старі фотографії»

Що розповіли старі фотографії

Нагуєвичі... Думками лину у далекий післявоєнний час. Тоді, у 1945 році, мій батько – художник, професор Михайло Козік, одержав почесне і відповідальне замовлення: оформити в Нагуєвичах музей Івана Франка, вперше створити його в рідному селі Каменяра.

Стефанія Миколаївна Дрогобицька-Франко, онука Івана Франка по брату Захару, запропонувала для роботи кімнатки своєї хатини. З радістю мовила: «А нам з мамою і на кухні вистачить». Заходилися ремонтувати, мазати, білити приміщення, планували, як краще розмістити експозицію. Про це мені писав у листах до Києва батько. «Вже тиждень живу в Нагуєвичах, у родичів І. Я. Франка. Щирі, сердешні люди. Дуже бракує часу, а строки відкриття музею піджимають. Закінчив писати олійними фарбами портрет письменника і його племінника Гриня, який часто навідується до нас, розповідає пам'ятні моменти з життя свого славетного вуйка».

...Минали роки. Я зберігаю і досі дорогі батькові листи, і ту єдину фотографію його під час оформлення музею, яку встиг надіслати мені перед раптовою смертю. Часто думала, хто ж зробив той знімок, хто був тоді поруч? Мріяла поспілкуватися з очевидцями створення того скромного, першого музею, та все якось не мала часу. На щастя, посприяла цьому доля: мене запросили працювати на новоствореній Львівській телестудії. Зразу вирішила: тепер ближче до Нагуєвичів відірвусь від щоденних клопотів і вирушу слідами батькових листів. Так і зробила.

У Дрогобицькому музеї пригадали, що разом з художником Михайлом Козіком обладнувала експозицію фотограф Ксенія Гридова, яка мешкає у Коломиї. Поїхала до неї. Ксенія Остапівна зустріла мене насторожено, а дізнавшись про мету,

стала люб'язно пригадувати, як з художником працювали, «не розгинаючи спин». Навіть у день відкриття музею докінчували роботи. Мітинг проходив на обійсті. Приїхало багато гостей з Києва, Львова, Дрогобича, зійшлися земляки Франка і з сусідніх сіл. Потім всі ступили до музею. «Ми з Михайлом Якимовичем стояли у дверях ще з брудними руками від клею та фарб і щиро тішилися, що встигли впоратися у стислий термін до травневого Дня Франка (1946 року). Люди заходили до музейних кімнат і в якійсь шанобливій тиші розглядали стенди, вітрини, прислухались до слів екскурсовода.

– Може якісь знімки маєте з Нагуєвичів? – запитала господиню. Ксенія Остапівна повагом дістала з шафи товсті папки, показала пожовклі фотографії. Це – родичі Івана Франка: Гринь з сестрою Юлією, їхні діти, онуки. Тут виявився негатив того знімка мого батька, який я зберігаю. Відзняла Ксенія Остапівна також і пам'ятний стовп, що стояв на місці колишньої хати батьків Івана Франка, і занепалу дерев'яну криничку, біля якої любив сидіти Іван Якович, пити її чисту студену воду. В ті дні Ксенія Остапівна почула переказ легенди: буцімто Франку приснився сон, що впали ключі до цієї криниці, і треба конче їх дістати. Мовляв, вони здоров'я принесуть. Отож він і приїхав до Нагуєвичів просити вітчима дозволу на пошук. А вітчим відмовив. Так з нічим і поїхав Іван Франко, зажурений, що здоров'я його не поліпшиться...

Ксенія Остапівна передала мені всі віднайдені фотографії, негативи. Я тримала їх, як дорогоцінний скарб і сердечно дякувала за такий нежданий подарунок.

– Куди ж далі прямувати? – міркувала. Безумовно – до Нагуєвичів. Хвилювалася: чи застану кого з рідних Івана Франка, чи відшукаю сліди батька-художника, що дізнаюсь про нього. Якраз у Львів нагодилися група митців з Києва, з «Укртелефільму», щоб на батьківщині Каменяра зібрати матеріали для майбутнього документального фільму. Приєдналася до них. Може, взаємно станемо в пригоді.

На жаль, нікого з родини Івана Яковича вже не було серед живих, також як і старожилів Нагуєвичів, які знали Каменяра. Зажурилися вельми. Та раптом я вигукнула: «Стривайте!», бо згадала, що збираючи відомості про відважну Наталю Олексовську, першу трактористку з Ясениці-Сільної, для книжки «З юності в безсмертя», – познайомилась з її батьком Миколою Яковичем Олексовським. І він, здається, згадував щось про письменника. Негайно подалися до нього у Дрогобич. На щастя – не помилилися.

Старенький кволо себе почував, а як дізнався, чого завітали, пожвавішав, охоче включився у спілкування. Кияни показали йому знімок і запитали: чи не знає, хто на ньому відображений? Старенький аж підвівся:

– Аякже! Цеж мій батько Яків з Іваном Франком у молодості. Ми мали таку знимку, та десь загубилася...

Кияни були задоволені з такого уточнення. Уважно всі слухали далі спогади земляка Франка. Виявились цікаві факти: його батько Яків вчився разом з Іваном в Ясеницькій школі, в яку на заняття приходив Франко з сусідніх Нагуєвичів, долаючи щоднини десь кілометрів сім. А коли часом розгулювалася непогода, сніговій, залишався в сім'ї Олексовських ночувати. «І спали вони з моїм батьком, Яковом, на печі, як ті коти», – про це чув не раз з переказів старших.

Старенький пригадав, що Іван Франко і потім не минав їхньої хати. Вже дорослим. І навіть двічі.

–...Було то влітку. Я, хлопчак, пригнав худобу на обід. Чую – в хаті гомонять. Зазирнув – якийсь пан з панею у нас. Я не смів зайти. Згодом гості пішли в село з батьком, він ніс їхню валізку. Ввечері, як повернувся, пояснив, що то були у них Іван Франко з дружиною. У валізіці були твори Франка. Він роздавав їх селянам. І нам одне оповіданнячко подарував. На жаль, забулася його назва.

– А за якийсь час, – продовжував розповідь Микола Олексовський, – знов Франко приїжджав, зупинявся у нас. Ще книжок привіз – вже для майбутньої читальні. У той день

відбулася урочистість: нарешті власті дозволили відкрити читальню. Людей багато зійшлося. А ми, дітлахи, на тини поспиналися і собі слухали, як те дійство відбувалося. Франко довго і гарно говорив...

Згадав Микола Олексовський ще одну, останню зустріч з пошанованим письменником – уже у Львові.

– Батько наказали мені, як справлюсь зі своїми ділами, відшукати на околиці міста, на Софіївці, Івана Яковича. Уклонитися від усіх земляків. То було десь в 1914 чи 1915 році. Я знайшов його дім на горі, біля парку. Застав у ліжку хворим. Він признав мене. Обнялися ми міцно і обидва плакали. Чи то з радості, чи з чого?

– А як долинула до нас звістка, що помер Іван Франко, батька мого, Якова Олексовського, усією громадою у Львів на похорон відряджали. І земельку він нашу рідну у хустині повіз...

P.S. Знову подумки побувати у Нагуєвичях мене надихнув чудовий вечір, присвячений Каменяреві, на який мене запросив Львівський культурний центр ім. О. Пушкіна.

Член Національної спілки журналістів України
Леся Козік

«Високий замок» (Львів), 25 вересня 2001 р.

№ 135

1953 р., березня 3. – Допис спецкора
«Прикарпатської правди» Я. Солодченка
«Іван Франко в Криворівні»

Іван Франко в Криворівні

Довгий час село Криворівня, Жаб'ївського району, було любимим місцем відпочинку прогресивної та революційно настроєної інтелігенції Західної України, яка знаходила тут не тільки найкраще і найдешевше місце відпочинку, але й

відповідну політичну атмосферу для обміну думок, місце обміну своєї соціально спрямованої творчості. Безперечним духовним ватажком і центром, навколо якого згуртовувалася прогресивна інтелігенція у Криворівні – був великий Каменяр – Іван Франко. За свідченням приятеля, а пізніше й господаря дачі, де довгий час жив Іван Франко – різб'яра Василя Якіб'юка, Іван Франко перший раз заїхав у Криворівню у 1902 році.

Насправді ж Франко перший раз побував у Криворівні ще в 1901 році разом з Лесею Українкою, коли вона, лікуючись у Буркутах, заїздила до О. Кобилянської, що тут відпочивала. Цю думку також стверджують і документи.

Якщо в 1901 році Іван Франко відпочивав у Буркуті і лише навідався у с. Криворівню, то починаючи з 1902 року і аж до 1914 р. включно, він незмінно всі теплі місяці регулярно кожного року жив у с. Криворівні, в яке, за свідченням львівської вчительки – приятельки Ів. Франка О. Роздольської, він «буквально був закоханий, бо тут він знаходив натхнення для праці».

В наведеному вже спогаді В. Якіб'юка, що зберігається у львівському музеї Івана Франка – і називається «Як Іван Франко був останній раз в Криворівні», є такі рядки: «До мене казав в листі, коли приїде, але приїхав борше, вчасніше на чотири тижні. Я не сподівався – іду, Франко є перед хатою, приїхав фірою з Косова фіакром з хлопцем Здісьом. При мені заплатив у хаті відразу і тоді перебував доки не зачалася війна. Що Франко робив, як вийшов з фіакра? Скоро брався до праці. Другого дня вже зачинав працювати. Любив працювати. І вже другого дня просив мене писати, бо Здісь лихो (погано. Я. С.) писав... пізно клався спати... вставав рано, десь так вже о 5 год. Зібрався, з'їв снідання, кошек на руку і по гриби. Лише приніс – зараз до праці. Читав мало, сидів під явором і диктував мені, я записував».

Відомо, що войовничий атеїст Іван Франко приятелював з сільським, криворівенським попом Волянським, який, був-

ши освіченою людиною, дивився на релігію очима Франка і ставився до церкви як до службових обов'язків. Племінниця його – Фіголь розповідає про часи відпочинку та спосіб життя Франка в с. Криворівні в 1903–1904 роках, коли вона приїздила сюди до своїх «вуйків» Волянських на вакацію: «Приходив Іван Франко щоденно до моїх вуйків о вечірній порі або в порі підвечірку. Тут при столі велися розмови на різні теми, але говорили лише старші, обоє Волянські, Іван Франко і ще дехто, а ми, молоді, лише прислухалися. Як я собі затила, то Іван Франко був все веселий, усміхнений, дуже любив дітей і любив з ними розмовляти. Був зодягнений все в вишивану сорочку з низьким комірцем... Одного дня пішла я до хати Івана Франка. Сидів він зі своєю сім'єю під хатою... Тоді ми ходили купатися на Черемош. Дуже любив Франко ловити рибу, а переважно стругів. Не раз цілими вечорами їх ловив, ходили також на малини, на гриби. А гриби дуже любив Франко збирати і вмів, бо не кожен це потрафить. (Із спогадів Фіголь, арх. док. № 37).

Є документальні докази перебування Ів. Франка в с. Криворівні також і за такі роки: 1907, 1910, 1911, 1912, 1914.

У своїй книзі спогадів «Іван Франко» (видання 1938 рік) М. Мочульський розповідає, що Ів. Франко щороку їздив в с. Криворівню, а як захворів, то любив лікувати хворі руки у джерельці (криниці), що недалеко біля хати Якіб'юка, і запевняв, що це допомагає йому. Мочульський також свідчить, що у с. Криворівні (вересень 1907 рік) Франко написав свій вірш «Блюдитися біса полуденного» під псевдонімом Невідомий, що він довгий час працював тут над повістю про суспільно-політичне відродження українського селянства 1848 року – «Великий шум», яку закінчив тільки в грудні 1907 року.

Автору цих рядків Ольга Роздольська розповіла, як, відпочиваючи в с. Криворівні в 1910 році, вона познайомилася «з письменником із великої України» М. Коцюбинським, що був запрошений Гнатюком до Криворівні. Вона говорить:

«Гнатюк нас всіх туди тягнув. Саме він, видатний фольклорист – Володимир Гнатюк і познайомив двох великих українських письменників».

Роздольська далі свідчить, що про написання М. Коцюбинським книги на матеріалах життя села Криворівня велась розмова між Ів. Франком і М. Коцюбинським ще під час їхньої першої зустрічі – 1910 року. На дачі ж у Волянських в суперечках між письменниками про творчі напрямки (реалізм чи декадентство. – Я. С.) завжди згадувалося ім'я великого російського письменника М. Горького, передові ідеї якого були для Франка найбільш авторитетні. Дух Горького невідлучно панував у незнайомому йому селі Західної України. Та інакше й не могло бути. Приїхавши з курорта Капрі, де Коцюбинський особисто познайомився і здружився з російським Буревісником, він невдовзі потрапляє до Криворівні, зустрічається з великим Каменярем, який щиро любив Горького і називав його «світочем російського народу... оздобою російського письменства». Тож і не дивно: вони не тільки згадували, але й жили думками про Горького, про великий російський народ, що дав світові цього велетня.

З 10 липня по 10 серпня 1911 р. Коцюбинський збирав матеріал для своєї повісті «Тіні забутих предків». О. Роздольська свідчить, що Коцюбинський придбав у гуцулів ішака, їздив на ньому по горах і на полонини, де зустрічав селян, пастухів, лісосплавників – записував їхні коломийки, пісні, спостерігав побут. За свідченням дочки Коцюбинського – Катерини, її батько, будучи у Криворівні, зустрічався з Ів. Франком у серпні 1910 року і в липні 1911 року (Хрестоматія критичних матеріалів, том 3, стор. 73, 1949 р.).

Останній рік Іван Франко перебував у с. Криворівні, як свідчить Василь Якіб'юк, у 1914 році. Про це розповідає і лист хворого на той час Івана Франка до В. Якіб'юка від 4 грудня 1915 року. Франко писав: «Високоповажаний Пане Господарю. Сердечне спасибі Вам за відповідь, бо був тоді так хворий, що пару разів перейти по покою до дня не міг,

але вийти до міста, особливо вернути до гори була для мене велика трудність і мука. Так лишилося в мене більш-менш й досі, а про виїзд до Криворівні, чи хоч би лише до Брухович окрім мого фізичного стану не могло бути ані мови за дня воєнного стану, в яким проживає Львів і досі».

Про роки, проведені великим поетом – революційним демократом у с. Криворівні, говорять не тільки документи, але й живі свідки, найстарші жителі села. Добре знають і часто згадують Івана Франка сплавник лісу Жаб'ївського лісспромгоспу Михайло Мосійчук та його дружина Анна. Ось що розповідає Михайло Мосійчук: «Мені тоді було 12 років і я добре пам'ятаю Франка. В нашій хаті мешкав Володимир Гнатюк. Він жив у нас всі роки, як приїздив до Криворівні. Пригадую я й письменника з великої України – Михайла Коцюбинського. Цей бував у нас в 1910 – 1911 роках. Іван Якович Франко, хоч тоді вже й був хворий, але щодня ходив в ліс по гриби. Це й було його лікування».

Пригадує Івана Франка й робітник Михайло Тарновський (1885 р. народження) і Федір Харюк (1887 р. народження). Харюк говорить: «Я пригадую Франка в час його мешкання в селі у 1911 і 1912 роках. Я маю від нього й добру пам'ятку. В 1911 році він подарував мені картку з портретом Тараса Шевченка. А це за те, що я допомагав йому збирати гриби.. Це я добре запам'ятав, бо коли він давав мені її, то сказав: «Візьми, Михайло, абись тримав це в пам'яті про великого нашого Кобзаря», і з того часу я зберігав цю картку».

86-річна Параска Миронівна Харюк, показавши на великий білий камінь недалеко від її подвір'я, близько лісу, розповіла, що тут любив перепочивати Іван Франко, коли йшов в ліс по гриби. «Тоді він вже був хворий і не міг довго йти без відпочинку, а все ходив багато» – говорить Параска Харюк. Григорій Тарновський розповів: «Мені було 16 років. Я допомагав батьку чоботарювати і пригадую, як Франко заходив до нас, щоб полагодити дитячу обувку. Франко тоді приїздив, а зупинявся у Мосійчуків. Це було у 1907 році.

Два роки (1907 і 1908) сидів у Мосійчуків, а далі перейшов до Якіб'юка. Криворівня – село Івана Франка».

Всі 30 стариків, з якими довелось вести розмову, з любов'ю розповідали щось нове про великого сина українського народу, кожен висвітлював якусь нову, невеличку рису з життя і побуту Івана Франка під час перебування його в с. Криворівні.

– Криворівня – село Франка, – так влучно визначив лісоруб Тарновський загальну думку колгоспників, лісорубів, плотарів Криворівні. Шануючи пам'ять великого Каменяра, селяни села Криворівні ще за панської Польщі поставили тут після смерті Івана Франка висічену з гірського каменю глибу з написом. Високопоставлені урядовці побачили в цьому факті підкоп під політичні підвалини імперіалістичної Польщі і дали вказівку про знищення пам'ятника. Дізнавшись про це, селяни Криворівні перенесли вночі глибу в інше місце і сховали її так, що при всьому своєму старанні польські жандарми не змогли знайти її. Пам'ятник цей появився біля будинку, де кілька років підряд жив Іван Франко, лише в 1939 році, в день визволення Західної України з-під буржуазного ярма і возз'єднання в єдиній Українській Радянській державі.

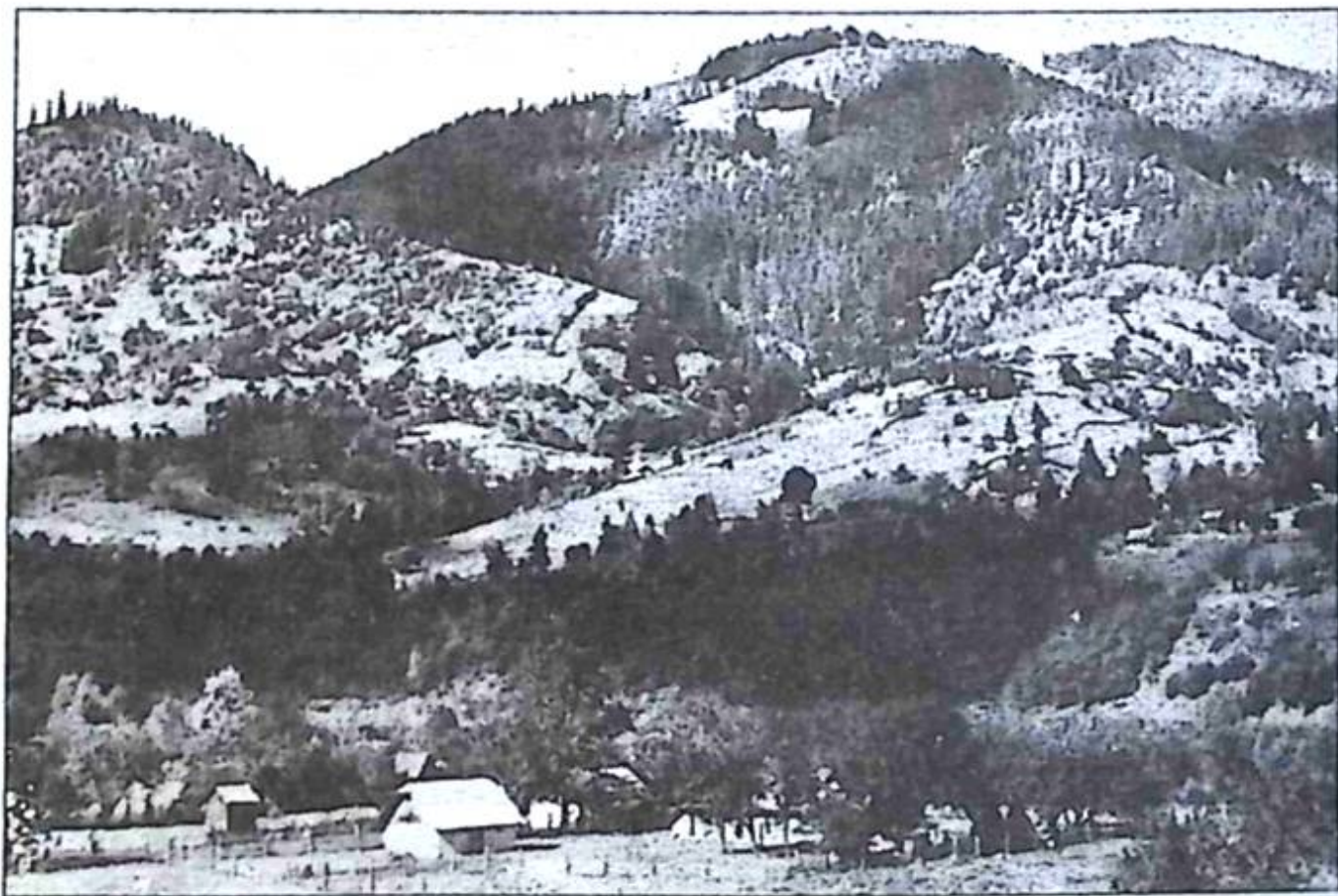
Про глибоке шанування селянами Криворівні письменника свідчить ще й те, що після смерті власника будинку – В. Якіб'юка – це приміщення було ґрунтовно відремонтовано і за постановою зборів всього села передано під клуб і бібліотеку імені Івана Франка. Тут також збереглася й кімната, в якій кілька років підряд жив і писав свої геніальні твори великий Каменяр. Збереглися й деякі речі, якими користувався письменник: стіл, ослін, стілець, старовинне дзеркало, топірець тощо. В селі ще й досі є в селян багато різних дрібних речей письменника, які вони зберігають, як святиню, на спогад за великого співця і борця за кращу долю трудящих.

Знають і сердечно згадують старі люди Криворівні також і про друга Каменяра – видатного українського письменника Михайла Коцюбинського. Тут, у бібліотеці клубу ім. Івана Франка читають і обговорюють його талановиту повість про

страхотливі умови животіння предків сучасних щасливих людей нового села – «Тіні забутих предків».

Все це говорило про потребу створення в селі Криворівні літературно-меморіального будинку-музею імені Івана Франка. І ось бажання земляків письменника – трудящих села Криворівня – здійснилось 30 січня 1953 року, в будинку, де, починаючи з 1909 і аж до 1914 року включно, жив протягом всіх теплих місяців, творив і лікувався гірським повітрям великий син українського народу Іван Якович Франко – відкрито літературно-меморіальний будинок-музей. В музеї, крім особистих речей, якими користувався великий письменник за роки свого життя в Криворівні, також влаштовано широку експозицію, в якій відтворюється і літературна діяльність Івана Франка.

«Прикарпатська Правда» (Станіслав), 3 березня 1953 р.

Село Криворівня. 1950 р.

*Директор музею І. Кияшко з працівниками
на подвір'ї музею біля погруддя І.Франка. 1950 р.*

Колектив музею. 1950 р.

Працівники музею на сходах будинку І. Франка. 1950 р.

Працівники музею біля погруддя І. Франка. 1950 р.

*Брат Івана Франка Захар з сім'єю – його син Микола,
дружина Миколи Розалія і їх діти Стефанія і Михайло*

*Племінники Івана Франка,
діти Захара – Юлія та Григорій*

Григорій Франко
з родиною

Будинок музею
в Нагуєвичах. 1950 р.

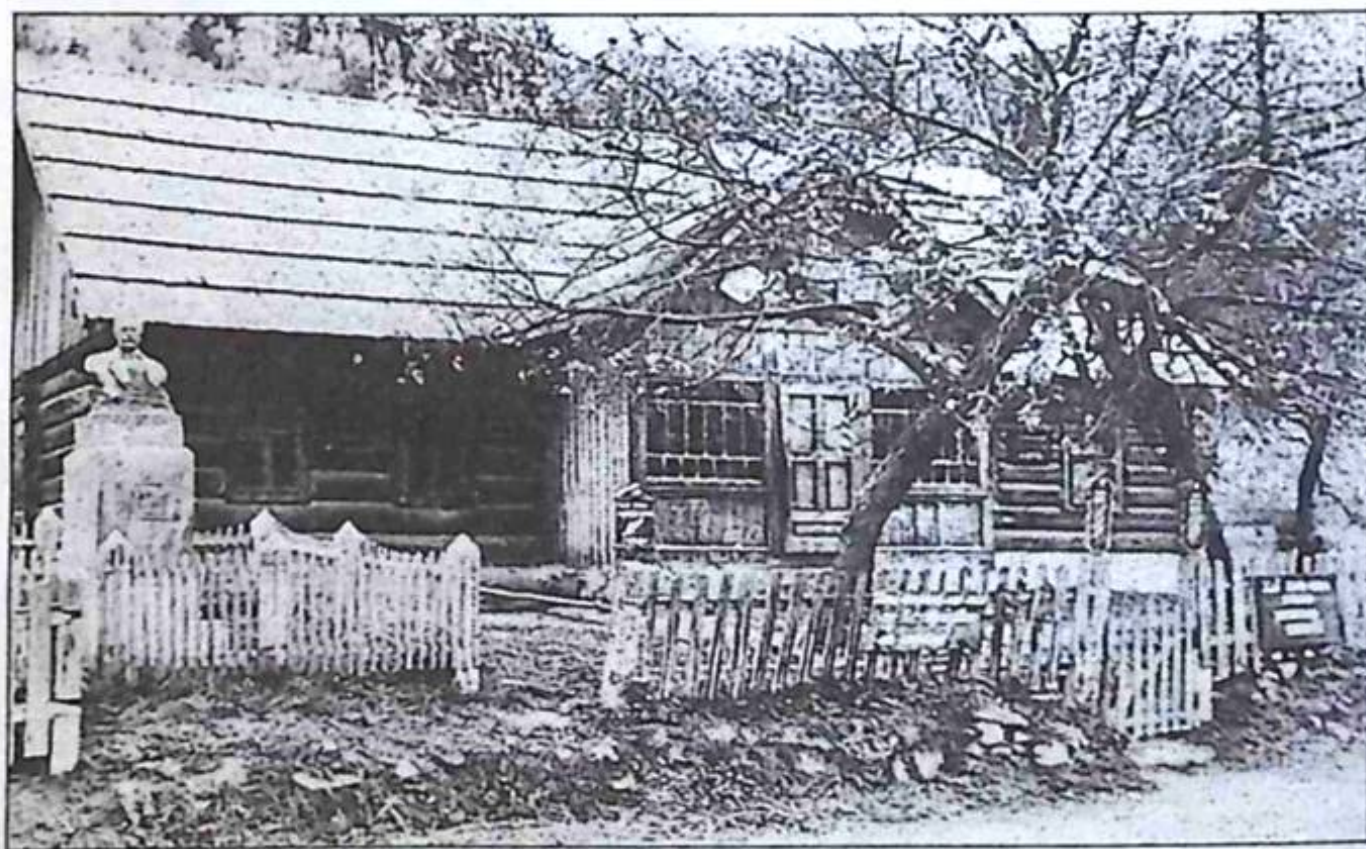
Мітинг у Нагуєвичах з нагоди відкриття музею. 1950 р.

Григорій Франко проводить екскурсію в музеї. 1951 р.

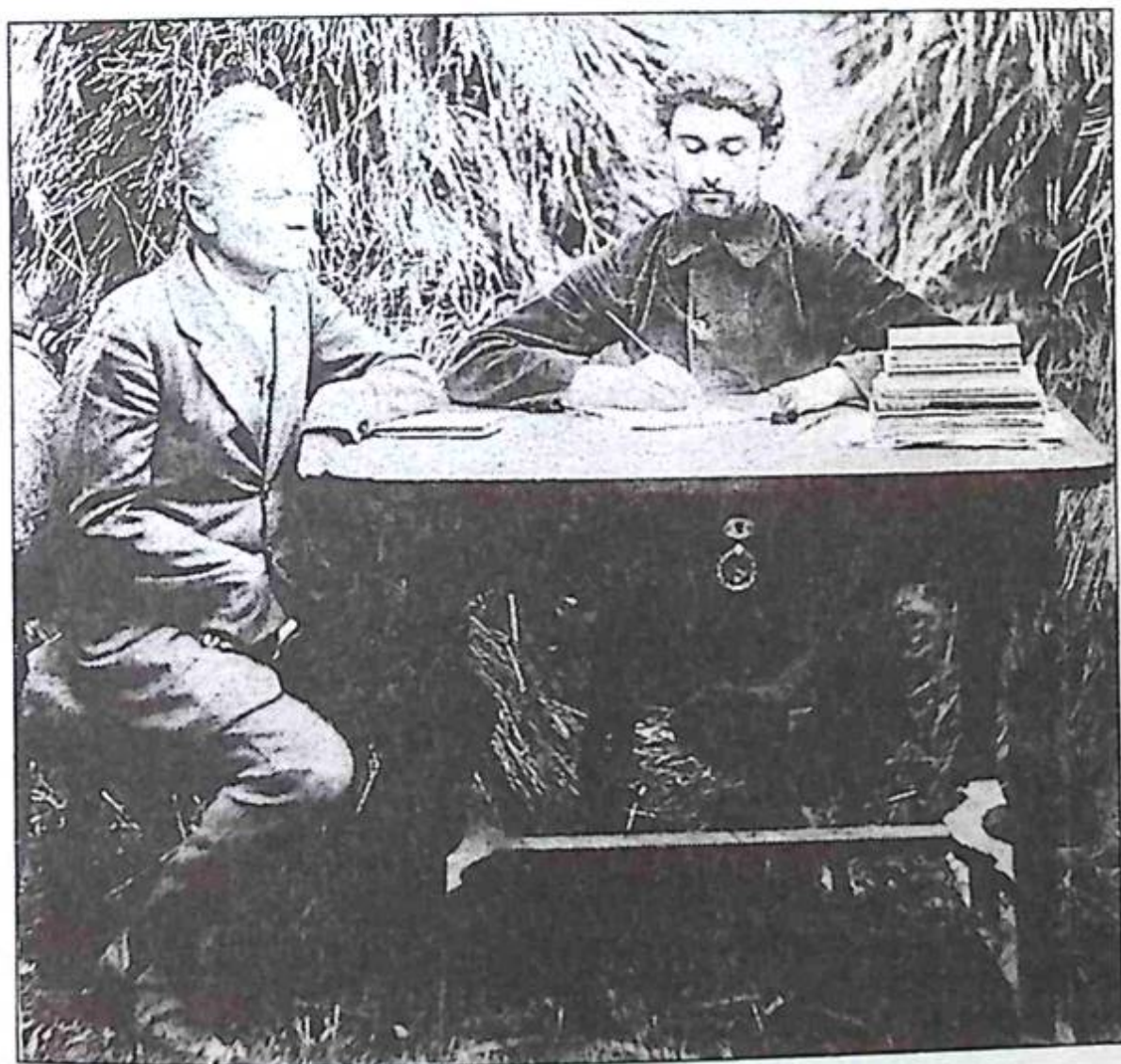

*Григорій Франко показує місце,
де стояла батьківська хата Франків*

Будинок музею Івана Франка в Криворівні

Василь Якіб'юк –
приятель Івана Франка

Іван Франко в Криворівні диктує свої твори. 1912 р.

Наукове видання
Львівський національний літературно-меморіальний
музей Івана Франка

НАУКОВИЙ ВІСНИК
МУЗЕЮ ІВАНА ФРАНКА У ЛЬВОВІ
(Документи і матеріали
про історію музею в 1950–1955 роках)

Випуск 16

Упорядники: Роман Горак, Віра Бонь,
Ольга Глібовицька, Петро Зозуляк
Підготовка текстів: Віра Бонь, Марія Войціцька,
Ольга Глібовицька, Яким Горак
Художнє редагування Ольга Глібовицька

Світлини з фондів музею

Видавець Юрій Николишин
Заступник директора Святослав Шот
Технічний редактор Надія Стахур
Відповідальний за випуск Валентина Хомів

Свідоцтво держреєстру:
серія ДК № 3684 від 27.01.2010 р.

Підписано до друку 12.12.2014 р. Формат 60x84/16.
Папір офс. Друк офсетн. Гарнітура Palatino Linotype.
Умовн. друк. арк. 13,02. Умовн. фарбовідб. 13,84.
Обл.-вид. арк. 12,56. Наклад 500 прим.

ГП «Видавництво «Апріорі»
79000, м. Львів, вул. Сковороди, 4
тел./факс (032) 235-62-18, моб. 095-64-54-255, 067-314-05-10.
Для листування: 79000, м. Львів, а/с 242,
e-mail: apriori.knyga@gmail.com, www.apriori.lviv.ua

НБ ЛНУ ім. Івана Франка

Трб 2587

ISBN 978-617-629-226-5

9 786176 292265